

Kukwe Kuin Jesubtä Tikani

Marcokwe

Marcos

Tärä ne tikaka abko kädian nämane Marcos. Niara kädian nämane Juan Marcos arato. Marcos abko nikani ñakare Jesu mukore nitre ja töitikaka Jesube ni jätäbti nibu kwrere, akwa niara abko Pedro kukwe muko nütüta, aisetet Pedro käkwe Marcos die mikani tärä ne tike abko ni kwati tä nütüre. Erere arato, Marcos abko Jerusalénbo, aisetet Jesukwe dre dre nuenbare amne dre dre niebare kwe abko nükani gare ie.

Nitre ñakare israelitare nünanka juta Romate, ye kräke Marcokwe tärä ne tikani, kukwe kuin Jesukristobtä mikakäre gare ietre. Nitre romanobo nämane nitre tödekaka Jesubti mike ja tare nike kri juta Romate, aisetet nane Marcos käkwe tärä ne tikani niaratré die mikakäre nünenkä dite Jesukrä.

Tärä nebtä abko Ngöbö Odei Jesu nükani nüne kä nebtä angwane, kukwe kuinkuin nuenbare kwe ni kwatikrä niaratré okwäbti abko Marcos tö namani mikai gare ni jökräye. Erere arato, Jesu mikani ja tare nike kri, bti krütani krusobtä, yebtä Marcos tä blite bäri kabre. Erere arato, Jesukwe ja tare nikani kri, bti krütani, abti nükaninta nire, aisetet niara bäri dite ni rüe Satana ye ngwä amne tä ni die mikaka mtare abko Marcos tö namani mikai gare tärä nebtä.

Marcos ne mdentbä abko kukweta tikani Hechos 12.12,25; 13.5,13; 15.36-39 amne 2 Timoteo 4.11. Marcos käkwe tärä ne tikani ñongwane metre

gare ñakare nie, akwa tikani kä 50-70 angwane nütüta.

*Juan Bautista käkwe ji tikani Jesu käne
(Mateo 3.1-12; Lucas 3.1-9,15-17; Juan 1.19-28)*

¹ Kukwe kuin nuenbare Ngöbö Odei Jesukristokwe abko nakaninkä ño kena ja täritäri abko ti bike tike täräbtä. Jesukristo nämane nüne ño abko ti bike tike täräbtä.

² Bati kira Ngöbökwe Juan ni ngökaka ñöte juandi ni mike biare niara Odei kakäre ngäbti, ye Ngöbökwe niebare niara Odeiye angwane, tikamna krörö täräbtä kwe ja kukwei niekä kädian nämane Isaíaye:

Tikwe ja kukwei ngwianka juandi iti ma känenkri. Niarakwe ni töi mikadi biare ma käne, ji ükateta biare ye kwrere. *Malaquías 3.1*

³ Ni ye näin ñäke jume ja dibti kä kaibete, käkwe niedi krörö:

Ji ükateta kuin biare jrei känenkri, ye kwrere ja töi mike kuin biare munkwe.

Ji ükateta nikken metre ta, ye kwrere ja töi ükete metre ni Dänkien käne munkwe, niebare kwe *Isaías 40.3*

abko tikani kore täräbtä Isaíakwe Juanbtä.

⁴ Ye erere bati, Juan ni ngökaka ñöte nükani kä kaibete, kä nikani niere: Munta kukwe kämekäme nuene, yebtä mun moto raba ulire. Kukwe käme kite jire jökrä temen munkwe, bti mun jata ja mike ngökare ñöte. Munkwe ye nuendi angwane, Ngöbökwe mun ngite ye diandikä jire jökrä munbtä, bti tikwe mun ngökadi ñöte, niebare Juankwe. Ngöbö Kukwei tikani Isaíakwe Juanbtä abko erere namani bare. ⁵ Ye ngwane, nitre

nünanka käkä Judeate btä juta Jerusalénte nükani kwati Juan kukwei nuakäre, kä namanintre ja ngite niere Ngöböye angwane, Juan namani ngökö Ñö Jordánte.

⁶ Juan abko nämane kameo drüen dikani dänre* kite jabtä amne nämane mäkete nibi kwatabti jae amne mrö kweta nämane kwe abko tröda btä munkö känsenta. ⁷ Juan nämane ñäke angwane, käre namani niere krörö: Ni jatadi iti ti jiebti abko bäri di kri ti ngwä, aisetet ja ñan rükadre töre jire chi tie sandalia tikete ni ye ngotobtä. ⁸ Tita mun ngökö ñö aibe te, akwa ni ye abko käkwe Ngöbö Üai Deme mikadi nüne munbtä. Abko kore se, niebare Juankwe.

*Juankwe Jesu ngökani ñöte
(Mateo 3.13-17; Lucas 3.21-22)*

⁹ Juan nämane nitre ngökö ñö Jordánte angwane, Jesu nämane juta Nazarete kä Galilea yete. Jatani nüke Juan känti angwane, Juankwe ngökani ñöte, ¹⁰ jatani gökökäta ñöte käin, ye btäräbe kä käin ñäkänintbe Ngöböökwe namani tuen ie, bti Ngöbö Üai jatani ütü bä kwrere nüke mate btä, namani tuen ie jabtä. ¹¹ Ngöbö kukwei jarabare krörö kä käinbt: Ma ti Ngobo tikwe. Ma tare kri tikwe. Ma käi nuäre kri tibtä, niebare kore kä käinbt Jesuye.

*Diablukwe Jesu nuaninte ja käne
(Mateo 4.1-11; Lucas 4.1-13)*

* ^{1:6} kameo drüen dikani dänre. Kukwe tä tikani Mateo 3.4 btä, yebtä ñäke. ^{† 1:7} sandalia tikete. Jesu näire ni klabore kökani ni mdakwe abko bäri ene. Niaratre aibe nämane sandalia ni mdakwe tikete, aisetet Juan nämane ja bä mike bäri ene ni klabore ngwä.

¹² Yebti Ngöbö Üai nikani Jesu ngwena nebe kä kaibete. ¹³ Kä ye känti Jesukwe nünantbebare köbö gre ketebu jäandrän känsenta käite. Ye ngwane abko, Satana namani Jesu nuente ja käne, akwa Jesukwe ñan Satana mikani täte. Yebti angele nükani ruäre abko namani Jesu die mike.

*Jesu nikani Ngöbö kukwei kuin dirire kena
(Mateo 4.12-17; Lucas 4.14-15)*

¹⁴ Yebti abko, Juan kitani ngite kä teri. Yebti Jesu nikani Galilea, namani kukwe kuin Ngöbökwе niere krörö: ¹⁵ Ti rabadre gare kä nebtä köböi kitani Ngöbökwе abko nära amne Ngöbö kitera gobrane nibti. Kukwe kämekäme kita temen munkwe, bti kukwe kuin Ngöbökwе nehti tödeka munkwe, Jesu namani dirire kore.

*Jesukwe ni käräbare nibkä ja töitike jabe
(Mateo 4.18-22; Lucas 5.1-11)*

¹⁶ Abti bati Jesu nikani Ñö Okwä Kri Galilea köräbare, nikrabare kwe angwane, ni jatabare nibu ie. Iti abko kädian nämane Simón. Etba kwe abko kädian nämane Andrés. Niaratre abko gwa gaka abko nämane krade kite ñöte, btä Jesu okwä namani. ¹⁷ Jesukwe niebare ietre:

Mun brän tibe amne munta gwa gaen ñö, ye kwrere tikwe mun mikadi ni ngwianka Ngöböye, niebare kwe ietre.

¹⁸ Ye btäräbe, niaratré kákwe krade kitani temen, bti nikani Jesube.

¹⁹ Nebti Jesu nikani mda mentokwäre ñö köräbare angwane, ni iti kädian nämane Santiago amne etba kwe abko kädian nämane Juan abko nämane krade gudike rute. Niaratre nibu ye

abko Zebedeo ngäbriänkä, btä Jesu okwä namani angwane,²⁰ Jesukwe käräbare ja töitike jabe arato. Niaratré käkwe sribikä aibe mikaninte rute rün Zebedeobe, bti nikanintre Jesube.

*Jesukwe üai käme juanintari mento
(Lucas 4.31-37)*

²¹ Yebti nikani jökrä juta kädian nämane Caper-naúmte. Abti köbö jadükakräte angwane, Jesu nikani sinagoga yete, känti nikani dirire.²² Jesu namani dirire, yebtä ni jökrä ñan töi namani krütare, ñobtä ñan angwane ni töbtä di kri käkwe diri ja di ngöi, kwrere jire Jesukwe diribare ietre amne, Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre nämane dirire, ye kwrere Jesukwe diribare ñakare.²³ Angwane ni nämane iti sinagoga yete, btä üai käme nämane nüne. Te batibe ni ye käkwe ngratebare krörö mda:

²⁴ ¡Jesu Nazarebo, nun tuemetre kaibe nete! ¿Ye ñobtä abko ma kite ja mike kukwe nunkwete ta yere? ¿Ma kite nun gaenkä ya ño yere? Jesu, ma gare kuin tie. Ma abko Ni Deme Ngöbökwe gare tie, niebare üai kämenkwe Jesuye.

²⁵ Abtä Jesukwe niebare mda üai kämeye:
¡Üai käme, kada mkä kete makwe! Ni ye tueme-
tre gwängwarbe. Nän mento btä, niebare kwe.

²⁶ Üai käme ye käkwe ni ye ngrükaninte jume ngrabare, bti ngratebare kri kwe, bti ngitiani mento ni yebtä.²⁷ Nebtä ni jökrä töi ñan namani krütare Jesubtä, kä namani niere jae kwärikwä:
¡Ni neta kukwe btin dirire ño ño amarebti niara di tärä üai käme juentari jötrö au, tä ñäke kwatibe üai käme juantarikrä mento amne üai käme tä niara

kukwei mike täte sere! abko namanintre niere kore jae kwärikwäri.

²⁸ Kukwe nakaninkä kore, abtä Jesu kädrie nikani jötrö ngwarbe, niken kä ketareketare te kä Galilea yete.

*Jesukwe Simón köbrän merire mikaninta kuinta
(Mateo 8.14-15; Lucas 4.38-39)*

²⁹ Jesu nämane sinagoga känti. Nikani angwane, nikani Santiagobe btä Juanbe nebe Simón btä Andrés känti. ³⁰ Namani känti angwane, Simón köbrän merire abko nämane bren drangwan kisete, niebare kwetre Jesuye.

³¹ Abtä Jesu nikani mike ñäräre mda, nikani nebe jänbtä ken se kwrere, käkwe Simón köbrän kani küdebtii, bti ganinkrö krö kwe. Ngöbö diebti drangwan nikaninbe batibe btä, namanintabe kuinta, bti nikani mrö känene niaratre bukakrä.

*Jesukwe ni bren bren mikaninta kuinta
(Mateo 8.16-17; Lucas 4.40-41)*

³² Kä jatanina iko angwane, [‡] ni kwati nünanka juta yete nükani Simón känti mräkä bren bren ngwena amne mräkä nämane ja tare nike üai käme kisete abko jänikani Jesuye mikadreta kuinta kwe abkokäre. ³³ Ni namani kwati krübäte ja ükaninkrö jukwebtä angwane, ³⁴ Jesu namani ni bren bätäkä ngwarbe miketa kuinta. Arato üai käme juanintari mento kwe ni k watibtä. Jesu nämane sribire Ngöbö diebti abko nämane gare üai kämeye, aisetek Jesukwe üai käme kukwei ötani jökrä arato.

[‡] **1:32** Kä jatanina iko, yebti nitre israelita nikani mräkä bren bren ngwena nebe Jesuye, ñobtä ñan angwane ñänä nikani timon dere angwane köbö jadükakrä nikani ta abko nämane ngibiare aisetek.

*Jesu nikaninta Ngöbö Kukwei dirire
(Lucas 4.42-44)*

³⁵ Abti de, kä nämane diore angwane, Jesu naninkrö, nikani kä kaibete blitakäre Ngöböbe.

³⁶⁻³⁷ Simón btä kukwe muko mda mda nükani ngwäte angwane, nikanintre Jesu känentari kisere. Te kwanintari ietre angwane, niebare kwetre Jesuye:

Ni kwati nibi ma känentari kisere, niebare kwtre ie.

³⁸ Jesukwe niebare mda ietre:

Ti jatani blitakäre kukwe kuin Ngöbökwetä juta mda mdate arato, aisetemun ani juta mdabti nokore temen, niebare kwe ietre.

³⁹ Ye erere bkänä, Jesu nikani dikekä kä jökräbti temen kä Galileate angwane, namani blite kukwe kuin Ngöbökwetä sinagogue kä ketareketare te. Arato üai käme nibtä abko namani juentari mento btä.

Ni iti kwata bren lebra kisete abko Jesukwe mikani kuinta

(Mateo 8.1-4; Lucas 5.12-16)

⁴⁰ Kukwe namani bare kore angwane, ni iti bren lebra kisete, abtä ngütüete ngrabare jatani Jesu ngäbti angwane, namani ngukudokwäbti temen Jesu ngwärerekri, käkwe niebare ie:

Ma tö ti mikaita kuinta ne ngwane, makwe ti mikata kuinta, ie ti tö nibi, niebare kwe Jesuye.

⁴¹ Abtä ni ngütüete ye namani ruentari tare kri Jesuye, käkwe kise mikani ni yebti, bti niebare kwe ie:

Ma rabata kuinta, ie ti tö nibi, aisetemun gwängwarbe ma bike nebata kuinta, niebare Jesukwe ie.

42 Ye btäräbe ni kwata ngütüete ngrabare lebra kisete ye kwata namaninta kuinta jökrä ngrabare.

43-44 Bti Jesukwe niebare ie:

Ma nibira kuinta jökrä, ye makwe ñan nie jire chi ni mda mdaye, akwa ma rika ja kwata kuinta mike tuadre ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diáreye. Erere arato, ni bren kore tä nebeta kuinta abko käkwe jäandrän mden mden biandre niebare Moisékwe, ye erere ma rika ngwena biandre Ngöböye, ma rabadredbe niara ngwärekri abkokäre. Yebtä abko ma nenante kuinta abko rabadre gare ni jökräye, abkokäre ma rika jäandrän ye ngwena. Abko kore se, niebare kwe ie.

45 Akwa Jesukwe niara mikani kuinta, ye nikani kädriere ni jökrä ben. Yebtä abko, ni kwati tö namani ja tuai Jesube. Abtä Jesu ñan namani dikekä jáme juta ngwäre temen, aise te namani ja gwirie miketbe bäri kä kaibete juta bäre akwa, ni kwati krübäte namani nüke niara känti.

2

Ni ruen ñakare ngrabare abko Jesukwe mikanti kuinta

(Mateo 9.1-8; Lucas 5.17-26)

1 Abti Jesu nükantia gwi juta Capernaúm yete. Ye abko gani ni Capernaúmbokwe **2** angwane, ni nükani kwati gwi nükebe jukwebtä, aise te kä ñan namani kwen rabakäre Jesu känti gwi. Angwane Jesu nämane dirire Ngöbö Kukweibtä ni kwati yeye. **3** Angwane ni jatani nibkä ni bren ngwena iti ja ñäte Jesuye. Ni bren ye abko ni ruen ñakare ngrabare abko kisete dikekä ñakare abko jatani ngwena ja ñäte Jesuye. **4** Akwa ni nämane kwati

dikaro aisetet, ñan namani neme Jesu känti. Abtä nikanintre jubti käin, käkwe ju mkä tikaninkä, bti ni bren ye gibianinkä jänkwata ngöi ju mkäte ta timon kwetre Jesu ngwärekri. ⁵ Nitre nükani ni bren ngwena amne ni bren ye nämane tödeke kватibe Jesubti namani tuen Jesuye angwane, Jesukwe niebare ni bren yeye:

Tikwe ma ngite Ngöbö rüere ye dininkä mento mabtä ti mräkä, niebare kwe ie.

⁶ Yebtä abko, Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre nämane siba, kä namani töbike krörö mda Jesu kukweibtä: ⁷ Ngöbö aibe tä ni ngite niara rüere denkä mento nibtä amarebti, ¿se ñobtä abko ni se tä ñäke kore Ngöbö rüere sere? namanintre töbike kore Jesubtä. ⁸ Namanintre töbike kore, ye abko gani Jesukwe. Abtä niebare kwe ietre:

¿Ñobtä munta töbike kore tibtä yere? ⁹ ¿Dre abko bari nuäre niedre ni ruen ñakare ngrabare nokoye? ¿Ma ngite Ngöbö rüere, ye tikwe dininkä mabtä abko bari nuäre niedre ya? o ¿Näin krö, jänkwata makwe ye den kisete, bti nän dikekä abko bari nuäre niedre ya? Ye abko, ma ngite Ngöbö rüere ye tikwe dininkä mabtä abko bari nuäre niere, ñobtä ñan angwane raba bare ya, ñakare ya ñan jatadre munye. ¹⁰ Akwa ti, Ni Kä Nebtä Ngobo ne ie Ngöbökwe ja di biani mun ngite Ngöbö rüere diankakäre mento munbtä kä nebtä, ye abko ti bike bär mike tuadre munye, niebare Jesukwe.

Bti niebare kwe ni ruen ñakare ngrabare yeye:

¹¹ Näin krö. Jänkwata makwe ye den kisete amne nänta ja gwiriete, niebare kwe ie.

¹² Angwane jötrö ngwarbe ni jökrä okwäbti, ni ruen ñakare ngrabare ye naninkrö krö, käkwe

jänkwata diani kisete, bti nikaninta. Yebtä ni jökrä ñan töi namani krütare, aise te namani Ngöbö käkitekä, kä namani niere: Kukwe ne kwrere ñan tuabare erere nakaka mtare, namanintre niere kore jae kwärikwäri.

*Jesukwe Leví käräbare ja töitike jabe
(Mateo 9.9-13; Lucas 5.27-32)*

¹³ Abti Jesu nikaninta Nö Okwä Kri Galilea köräbare mda angwane, ni nükani kwati niara känti angwane, niara namani dirire ietre. ¹⁴ Yebti nikani mentokwäre angwane, kä jändrän ütiä käräkrä gobran romanobokrä, känti ni nämane täkänintbe iti jändrän ütiä kärere. Ni ye abko Alfeo ngobo kädian nämane Leví abko nämane jite, btä Jesu okwä namani angwane, Jesukwe niebare Levíye:

Brän tibe, niebare kwe ie.

Angwane jötrö ngwarbe Leví nikani dikekä krö, nikani Jesu jiebti.

¹⁵ Abti Jesu nikani mröre Leví känti angwane, nitre jändrän ütiä käräkä gobran romanobokrä nämane kwati amne ni mda mda nämane tuen käme ni israelita ruäreye nämane arato, ñobtä ñan angwane ni kwati ye kwrere nämane näin Jesube. Nitre ye abko bäri käme nie namani nitre bariseokwe abko ben Jesu btä nitre ja töitikaka ben nämane täkänintbe mröre ketetibe. ¹⁶ Jesukwe mröbare kore nitre bariseo Kukwe Biani Ngöböökwe Moiséye dirikätre ruäre okwäbti, abtä niebare kwe-tre nitre ja töitikaka Jesubeye:

¿Nitre jändrän ütiä käräkä gobran romanobokrä abko käme amne ni mda mda kukwe nuenkä

kämekäme se gare ñakare ni seye ya amarebti tä mröre jáme ketetibe ben se? niebare kwetre ietre.

17 Nitre bariseo käkwe ñäkäbare kore, ye jarabare Jesuye angwane, Jesukwe ja bää mikani ni kräkä bianka kwrere amne nitre jändrän ütiä käräkä amne nitre kukwe nuenkä kämekäme, ben nämane mröre ye bää mikani ni bren kwrere, käkwe niebare krörö mda ietre:

Ni kuin bren ñakare ye abko ñan tä ni kräkä bianka ribere jabtä, akwa ni bren bren abtä tä ni kräkä bianka ribere jabtä abko ti tö nibi niei munye. Ni ie ja ruen kuin deme au Ngöbö ngwärekri mun kwrere, ye abko ñan ti jatani kärere Ngöbö kukwäre, akwa ni kukwe kämekäme nuenkä Ngöbö rüere ye mden abko ti jatani kärere Ngöbö kukväre. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre bariseoye.

*Ñobtä nitre ja tötitaka Jesube ñan nämane ja bäine
(Mateo 9.14-17; Lucas 5.33-39)*

18 Abti bati nitre nänkä Juan Bautistabe btä nitre bariseo nämane ja bäine ja mikakäre metre Ngöbö ngwärekri angwane, ni mdara jire käkwe tuani, aisetet jatani, käkwe niebare krörö Jesuye:

¿Ñobtä nitre nänkä Juanbe btä nitre bariseobe käta ja bäine Ngöbökrä amarebti, nitre ja tötitaka mabe ja bäine ñakare Ngöbökrä sere? niebare kore kwetre Jesuye.

19 Abtä Jesukwe kukwe bää mikani ietre, käkwe ja bää mikani ni ja mikaka gure kwrere amne nitre ja tötitaka ben abko bää mikani kwe ni ja mikaka gure kukwe muko kwrere, käkwe niebare ietre:

Ni iti tä niken ja mike gure angwane, tä kukwe muko kwekwe nübaire kä ngwiankäre nuäre gware jabitä, ye ngwane ni ja mikaka gure ye tädre siba bentre angwane, ¿kukwe muko ye raba moto ulire ja baine ya? Ñakare. Ni ja mikaka gure ye tä siba bentre angwane, kukwe muko ñan raba nebe moto ulire ja baine. ²⁰ Akwa ni ja mikaka gure ye järikadre kukwe muko okwähti, ye ngwane rabadre ja baine abko kore rakadikä nitre ja töitikaka tibe yebtä.

²¹ Mdakäre abko, dän ngututu gudikadre dän kukwän btinbti angwane, dän kukwän btin tä dän ngututu kwaenkä bari mda abko kisete dän ngututu rötadreteta angwane, rötadrete bari kri mda, aise te ni ñan raba dän ngututu gudike dän kukwän btinbti. ²² Erere arato, chibo kwata dikani kira uba doi ngwäre, te ni ñan raba uba doi keke mikadre kwaka, ñobtä ñan angwane chibo kwata ngututu rötadrete, rikadre ngwarbe uba doi kwaka ben ngöi jökrä arato. Mden kisete, uba doi mikadre kwaka abko kekadre chibo kwata btinte. Ne abko kore, niebare Jesukwe ni mda mdaye.*

*Jesu abko bari ütiäte köbö jadükakrä yebti ta
(Mateo 12.1-8; Lucas 6.1-5)*

²³ Abti bati Jesu nikani dikekä nura ngätäite köbö jadükakrä näire mda angwane, nitre ja

* ^{2:22} Kukwe diribare Jesukwe abko dän btin amne chibo kwata btin kwrere. Erere arato, kukwe diribare ja bainbtä nitre bariseokwe abko dän ngututu amne chibo kwata ngututu kwrere, aise te ja töitikaka Jesube nin rabadre Jesu kukwei mike täte gware kukwe diribare nitre bariseokwe amne Juankwe ye ben, ñobtä ñan angwane kukwe diribare Jesukwe abko bai jene kukwe mdakrä aise te.

töitikaka ben nämane näin siba, kä nikani trigo ngwä ötö ji ngrabare kwetadre jae. ²⁴ Abtä nitre bariseo kákwe niebare Jesuye:

Jändrän ñan nuendre jire chi köbö jadükakrä näire nieta abko nitre ja töitikaka mabe nibi nuene tuen sete, niebare kwetre Jesuye.

²⁵⁻²⁶ Abtä Jesukwe niebare mda käre:

Bati David btä rükä kwekwe ie mrö namani krübäte angwane, kukwe nuenbare krörö kweatre: Ju nuäre ngwiandre känti ban deme nämane mikani Ngöbö ngwärekri, ye känti David nikani gwä, ban diani kwe, bti kwetani kwe rü muko kwekwe ben. Ban ye abko, David btä nitre nämane ben kákwe ñan kwetadre jire chi, ñobtä ñan angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre aibe kákwe kwetadre niebare Ngöbökwe, akwa niaratre kákwe kwetani, akwa namani ngite ñakare Ngöböye. Abiatar nämane sribire nitre bli-taka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien angwane kukwe ne nakaninkä. Kukwe yebtä mun tärä ñäke Ngöbö Kukweibtä ruen tie.

²⁷ Ye erere, Ngöbökwe köbö jadükakrä mikani jadükakrä nie, ñan Ngöbökwe ni dätebare kukwe driebare munkwe köbö jadükakräbtä mikakrä täte.

²⁸ Amne köbö jadükakrä näire yebti ta abko ti Ni Kä Nebtä Ngobo abko bäri ütiäte, aisete nitre ja töitikaka tibe rabadre dre dre nuene köbö jadükakrä näire abko ti di tärä niere ietre. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre bariseoye.

3

Jesukwe ni mikaninta kuinta köbö jadükakrä

näire

(Mateo 12.9-14; Lucas 6.6-11)

¹ Abti köbö jadükakrä mdara jire te Jesu nikaninta sinagoga mdate angwane, ni iti küdengrötani kwärä nämane yete. Arato nitre bariseo nämane yete. ² Jesukwe ni ye mikadreta kuinta köbö jadükakräte ne ngwane, Jesukwe ja mikani ngite Ngöbö rüere niedre kwetre Jesu rüere ni mda mdaye, abkokäre nitre bariseo namani ngibiaretari kisere ni küdengrötani yebtä. ³ Angwane Jesukwe niebare ni küdengrötani kwärä yeye:

Jakwe ni jökrä ngwärekri nete, niebare kwe ie.

⁴ Erere bkänä, ni ye nikani angwane, Jesukwe niebare krörö mda nitre bariseoye:

¿Köbö jadükakrä, yebtä Kukwe Biani Ngöböökwe Moiséye käta dre niere? ¿Jändrän kuin nuendre ni mdakrä ya? ¿Kukwe käme nuendre ni mdabtä ya? ¿Ni bren mikadreta kuinta ya? ¿Ni bren kämikadre ja okwähti ya? Dre nuendre metrere niere tie munkwe, niebare Jesukwe ietre.

Akwa namanintre kwekbe jökrä niara kukweibtä, ñobtä ñan angwane ñan tö namani ja kitai ngise au. ⁵ Nitre bariseo moto ribi, aise te ni bren ñan namani ruentari tare ie. Abtä Jesu namani ulire krübäte, käkwe mikani ñäräre romone ja bäre temen, bti niebare kwe ni küdengrötani yeye:

Küde ngököte, niebare kwe ie.

Ye btäräbe ni ye käkwe küde ngökatebare angwane, kise namaninta kuin jökrä ie. ⁶ Yebtä abko, nitre bariseo nikani ju bäre amne Jesu kämikadre ño ja ñäte nitre reketaka jrei Herodes ben abko nikani kädriere jötrö jabe kwärikwäri.

Ni kwati bren bren nükani Jesu känti

⁷ Abti Jesu btä nitre ja töitikaka ben nikaninta Ñö Okwä Kri Galilea köräbti rabakäre kaibe, akwa ni nikani kwati jiebti. ⁸ Jesu nämane jäandrän kuinkuin nuene, abkotari ni Galileabo, ni Judeabo, ni juta Jerusalénbo, ni Idumeabo, ni nünanka Ñö Jordán bti kä driri, ni juta Tirobo bäre temen, btä juta Sidónbo bäre temen nükani kwati ja tuakäre Jesube. ⁹ Ni nükani kwati dikaro abko nane rabadre Jesu kete dime ja ngätäite, aisetet Jesukwe ru chi mikamna biare krati jakrä nitre ja töitikaka benye. ¹⁰ Jesukwe ni bren bren mikaninta kuinta kwati, abkotari ni mda mda bren rabadreta kuinta abkokäre tö namani kise mikai Jesubtä, aisetet namanintre ja kitekäbe kwärikwäri rabakäre Jesu känti.

¹¹ Ye ngwane Jesu namani tuen üaitre kämeye angwane, ni btä nämane ye namanintre ngwen ja mike bobre ngukudokwäbti Jesu ngwärekri, kä namani ngrente krörö: ¡Ma Ngöbö Odei abko gare nunye! namani ngrente kore.

¹² Jesu Ngöbö Odei, ye abko Jesu ñan tö namani mikai gare jötrö ngwarbe ni jökräye, aisetet Jesu käkwe ñan ja kädriemna ni mda mda ngwärekri üai kämeye. Ye ngwane Jesukwe ni kwati mikaninta kuinta btä üai käme juanintari mento ni kwatibä kwe.

Jesukwe ni dianinkä ni jätabti nibu ja töitikakäre jabe

(Mateo 10.1-4; Lucas 6.12-16)

¹³ Abti Jesu nikani mintokväre nebe ngitiobti angwane, tö namani nire nire ngwiain jabe, erere

käräbare kwe abko nikanintre ben mintokwäre.
¹⁴ Ni ngwiani jabe Jesukwe, ne ngätäite ni dianinkä ni jätäbti nibu kwe abko rabadre ja töitike ben, bti juandre ja kukwei kädriere kwe, abkokäre dianinkä kwe. ¹⁵ Ni dianinkä ni jätäbti nibu Jesukwe abko ie ja di biani kwe üai käme juantarikrä mento nibtä

¹⁶ abko nere: Simón

(ni ye Jesukwe kädiani Pedro mda),

¹⁷ Santiago btä etba kwe Juan. Ne abko Zebedeo ngäbriänkätre, ne arabe Jesukwe kädiani Boanerges. (Ne abko kukwe unsuni ngö käinta kwrere, aise te kädiani Unsuni Ngobo arato;)

¹⁸ btä Andrés, Felipe, Bartolomé,

Mateo, Tomás, Santiago,

Santiago ne abko Alfeo ngobo;

btä Tadeo btä Simón Zelote.

¹⁹ Mrä abko, Judas Iscariote. Judas ne mden käkwe Jesu kitani ngise rüeye mrä.

Jesukwe ni dianinkä ni jätäbti nibu kore.

Beelzebú nämane Jesubtä nie namani rüere

(Mateo 12.22-32; Lucas 11.14-23; 12.10)

²⁰ Nebti Jesu nikaninta gwä angwane, ni nükaninta kwati känti ja tuakäre ben abko ñan namani niara btä nitre ja töitikaka ben tuemetre mröre jire chi. ²¹ Jesu mräkäkwe kukwe ne gani angwane, kä namani jäme Jesu dokwäbti namani nütüre, aise te nikani niara jiebti, tö namani Jesu ngwianta ja gwiriete.

²² Angwane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre nünanka juta Jerusalén abko nükani ruäre Jesu känti, kä namani niere ni jökräye:

Üai käme dänkien kädianta Beelzebú, ye mden käkwe ja di biani ni nokoye abko diebti tä üai kämekäme juentari mento se, namanintre niere kore Jesubtä.

23 Abtä Jesukwe dirikä ye käräbare, käkwe kukwe bää mikani krörö mda ietre:

¿Satana kädianta Beelzebú arato ye abko raba ja juentari au ya? Ñakare. **24** Erere arato, gobran btä ni nünanka kä ketetibe te rikwitare ja rüere kwärikwäri, ne ngwane gobran kä ye känti ñan rabadre gobrane mda. **25** Ne ben, ni jakwebe nüne ju kватibe te rikwitare ja rüere angwane, ñan rabadre nüne ketetibe käre. **26** Ye mden kwrere abko, Satana rikwitareta ja rüere au ne ngwane, kä rükadre mrä käne, akwa Satana ñan tä rüre jabe au, aise te ti ñan tä üai käme juentari mento nibtä Satana diebti, aise te munta blite ngwarbe.

27 Yebti Jesukwe kukwe mda bää mikani, käkwe Satana bää mikani ni dite kwrere amne ja bää mikani ni gokä kwrere kwe, käkwe niebare:

Satana abko ni dite kwrere. Ni dite tä ju jen kwe ngibiare ni gokä ngäniene, aise te ni dite nünanka gwi ñan mäkärete angwane, ni gokä ñan raba jire iti, kä rabadre jändräñ kwe denkä kän, akwa mäkärete angwane, ni gokä rabadre jändräñ kwe denkä jire jökrä kän. Ye kwrere ni ye btä üai käme tä abko ju Satanakwe kwrere. Ti bäri dite Satanakrä aise te, ti raba üai käme juentari mento nibtä Satanakän, ni gokäta jändräñ denkä ni dite kän ye kwrere.

28-30 Jesu abko btä üai käme nämane, nie namaní Kukwe Biani Ngöökwe Moiséye dirikäkwe, mdenbtä Jesukwe ñäkäbare krörö ietre:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Nire nire käkwe ñäkädre blo Ngöbö rüere, btä ja mikadre ngite ño erere Ngöbö rüere kwe, yettä Ngöbö raba ni ngite ye denkä mento btä; akwa nire nire käkwe ñäkädre blo Ngöbö Üai Deme rüere, ne ngwane ni ye rabadre ngite kärekäre Ngöböye, aisetet ni ngite ye ñan diandrekä btä kwe. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

*Nire abko Jesu mräkä era metre
(Mateo 12.46-50; Lucas 8.19-21)*

³¹ Kä namani jäme Jesu dokwäbti, Jesu mräkä namani nütüre, aisetet Jesu meye amne etbakantre nükani ju bäre temen jiebti, käkwe kärämna ngwiandreta ja gwiriete. ³² Angwane ni nämane täkänintbe Jesu bäre temen käkwe niebare ie:

Ma meye amne ma etbakantre tä ju bäre nokote abko tö nibi blitai mabe, niebare kwetre Jesuye.

³³ Jesukwe niebare mda ietre:
¿Nire abko ti meye amne nire abko ti etbakantre amarebti tö nibi blitai tibe ye? niebare kwe.

³⁴ Bti ni nämane täkänintbe, ye Jesukwe mikani ñäräre kuin, käkwe niebare ietre:

Ti meye tikwe amne ti etbakantre era metre abko erere tä nete ne, ³⁵ ñobtä ñan angwane nire nire käta Ngöbö kukwei mike täte, ni ye abko ti etba tikwe, ti ngwai tikwe amne ti meye tikwe. Abko kore se, niebare Jesukwe.

4

*Dobo ketabkä, btä Jesukwe kukwe bä mikani
(Mateo 13.1-9; Lucas 8.4-8)*

¹ Abti bati Jesu nikaninta dirire mda Ñö Okwä Kri Galilea köräbti angwane, ni kwati käkwe ja ükaninkrö Jesubtä niara kukwei nuakäre. Abtä Jesu nakwani rute, namani täkänintbe. Nitre käkwe ja ükaninkrö kwati btä ye abko namani jökrä ñö köräbti jateta temen. ² Angwane Jesukwe kukwe keta kabre bää mikani dirikäre ietre, käkwe niebare krörö:

³ ¡Olo ketete munkwe! Bati ni nikani iti nura metekä. ⁴ Nura metaninkä kwe angwane nura ruäre nikani mate ji ngrabare temen, ye abko nukwä jatani, käkwe kwetani jökrä kän. ⁵ Nura ruäre abko nikani mate jäkwatabti temen, ye känti abko dobo ñakare bökan, aise te nura ye nükani mure jötrö, akwa dobo ñakare mente nguse, ⁶ bti ñänä jatani ngire, käkwe nura mu ye kukwani jökrä amne ngätri ñakare arato, aise te ngrötaninkä jökrä. ⁷ Nura ruäre abko nikani mate kökrä tukwätē tukwätē ngätäite, ye abko nükani mure arato. Akwa kökrä ye abko rirabare bäri jötrö nura mu yebti ta, käkwe kämikani, aise te ñan ngwä namani. ⁸ Akwa nura ruäre abko nikani mate dobo kuinte, ye abko nükani mure amne, rirabare tuärebe amne ngwä namani kabrekabre btä. Datire datire ngwä namani gre bti krä jätä, ruäre abko ngwä namani gre ketamä, ruäre abko ngwä namani gre ketarike. Ne abko nakaninkä kore se.

⁹ Nire nire käta ti kukwei nuen, ye abko olo tärä ne ngwane, ti kukwei ne ketate ja olote kwe, kukwe ne rükadre gare kuin munye abkokäre. Abko kore se, niebare kwe ni kwati ye ye.

*Ñobtä Jesukwe kukwe bā mikani
(Mateo 13.10-17; Lucas 8.9-10)*

10 Yebti Jesu namani kaibe angwane, ni ja tötitakaka ni jätäbti nibu ben btä ni mda mda nämane näin siba Jesube kákwe niebare ie:

¿Makwe kukwe bā miri, ye dre nini kore makwe yere? niebare kore kwetre Jesuye.

11 Jesukwe niebare mda ietre:

Ngöbö rükadre gobrane ño nibti abko tä tiebe, akwa titi mike gare munye, akwa ni kwati mda abko ie Ngöböta mike gare ñakare, aiseti titi kukwe bā mike kore, Ngöbö Kukwei tä tikani krörö rabadre bare abkokäre:

12 Kukwe bā mikata kore tikwe, ye jatadre ni mda mdaye, akwa ñan rükadre gare.

Ne ben, kukwe nieta tikwe jaradre ie, akwa tebaidre ñakare kwetre.

Yebtä ñan jatadreta Ngöbö kukwäre.

Arato niaratre ngite Ngöbö rüere, ye Ngöböökwe ñan diandrekä mento btä, *Isaías 6.9-10* abkokäre titi kukwe bā mike kore, niebare kwe ietre.

*Dobo ketabkä tä dre niere abko nere
(Mateo 13.18-23; Lucas 8.9-15)*

13 Jesukwe kukwe bā mikani, ye ñan nükani gare metre nitre ja tötitakaka benye. Abtä niebare kwe ietre:

¿Tikwe kukwe bā miri nura metaninkäbtä ñan nü gare munye, ye kukwe mda mda bäri tare bā mikadre tikwe abko rükadre gare ño munye amarebti yere? **14** Ye mden kisete, kukwe bā miri tikwe käta ño niere metre abko ti bike mike gare munye. Ni Ngöbö kukwei ngwianka, ye abko ni

nura metakaka kwrere. ¹⁵ Nura nikani ngitiekä ji ngrabare, ye nukwä jatani, käkwe kwetani jökrä. Ye kwrere abko, ni ruäreta Ngöbö Kukwei nuen, akwa ñan tä nüke gare metre ie. Btäräbe Satana tä kite, käta Ngöbö Kukwei denkä jökrä kän, mden nini tikwe ye.

¹⁶ Amne ni ruäre abko käta Ngöbö Kukwei nuen, ye btäräbe käta nebe nuäre btä kare ngäbti, ni ye abko nura nikani mate jäkwatabti ye kwrere, ¹⁷ ñobtä ñan angwane nura nikani mate jäkwatabti abko ngätri ñan nämane bökän, ye kwrere jire ni ruäre tä Ngöbö Kukwei kaen ngäbti, bti bä jötrö tä näin Ngöböbe, akwa tädre nikken ja tare niKE tödektä Ngöböbtii, ye btäräbe tä Ngöbö Kukwei kiteta temen, bti tä nikenta ja jiebti. ¹⁸⁻¹⁹ Amne ni ruäre abko tä Ngöbö Kukwei nuen, akwa tä nakwen bäri jändrän kä nebtä jiebti, erere tä ja töi mike bäri sribi kä nebtä jiebti amne, tä ngwian tarere bäri amne töta nebe rabai jändrän mda mda bkäne, ye abko käta ngökö. Ne aise te ni ye abko nura nikani mate kökrä tukwätē tukwätē ngätäite amne ngatani, ye tä nakenkä ni yebtä, aise te nura ngatani, ngwä namani ñakare, ye kwrere jire ni ye tä sribi nuene ñakare Ngöbökrä. ²⁰ Akwa ni ruäre tä Ngöbö Kukwei nuen amne tä kaen ngäbti, käta nikken sribi kuinkuin nuene bätäkä ngwarbe Ngöbökrä, ye abko nura nikani mate dobo kuinte abko rirabare kuin amne ngwä kuinkuin namani gre bti krä jätä, ruäre gre ketämä, ruäre abko gre ketarike, kwrere jire ni ye tä sribi nuene Ngöbökrä abko kukwe kore bä miri tikwe ye, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

*Jesukwe ja kukwei bā mikani ñotra kwrere
(Lucas 8.16-18)*

²¹ Jesukwe kukwe bā mikani krörö mda ni kwati yeye, käkwe niebare: ¿Ñotra jutra mikata gwi, ye jue mikata kaja täni ya? Ñakare. ¿Mikata jän täni jae ya? Ñakare. Ñotra mikata, ye mikata üräbtä käinträ rabadre ngiti jökrä gwita temen, ni jökrä gwi, ie kä rabadre tuen abkokäre. ²² Ye kwrere abko, Ngöbö Kukwei ñotra kwrere, aisetet Ngöbö Kukwei nieta kaibe tikwe mtare abko batira jire kädriedi ji kribti ni mda mdabe. Erere arato, Ngöbö Kukweita tiebe mtare abko batira jire niedi ni kwati ngwärekri, ñotra mikata üräbtä käinträ rabadre jökrä gwita temen ye kwrere. ²³ Ni kukwei ruen munye angwane, munkwe kukwe ne ketate olete. Abko kore se, niebare Jesukwe ni kwatiye.

²⁴ Bti Jesukwe kukwe bā mikani mda, käkwe niebare: Olo ketete kuin kukwe neye munkwe. Ti kukwei mikare täte ño munkwe, ye kwrere Ngöböökwe ti kukwei mikadi gare mda munye. Arato niarakwe ti kukwei mikadi gare bări mda munye. ²⁵ Mdakäre abko, nire nire ie Ngöbö Kukwei nüke gare, ye abko ie Ngöböökwe ja Kukwei biandi bări mda; akwa nire nire ie Ngöbö Kukwei gare ñakare, ye abko ie Ngöbö Kukwei gare kiakia abko Ngöböökwe diandikä jökrä kän, niebare Jesukwe ietre.

Ngöböta gobrane ño ni kwe ngätäite abko Jesukwe bā mikani nurabtä

²⁶ Jesukwe kukwe mdara jire niebare krörö ni kwati yeye ño okwä kri köräbti: Ngöbö gobranta kite niren ño ni kwe ngätäite abko ti bike bā mike

nura metakata btä. ²⁷ Ni nura metakaka käta nura metekä, bti tä nikenta gwä. Bti dibire rare tä kibien ya, tä ngwäte ya ño, akwa nura abko tä nüke mure, bti tä niren ño gare ñakare ie. ²⁸ Akwa nurata nüke mure ja di jenbti, ye erere batibe nura muta nüke chi, bti tä niken niren, bti tä nebe blüre, bti ngwäta nebe btä. ²⁹ Yebti ngwäta neme nötare jökrä angwane, kä nura ötakrä tä nüke. Angwane nura bkänkä tä ötamna sribikätre kweye, ye erere ötata niken. Ye abko, nurata nüke mure, bti ngwäta neme nötare kaibe amne ötata ño, ye kwrere Ngöbö gobrain tä kite niren ni kwe ngätäite. Ne abko kore, niebare Jesukwe ni kwatiye.

*Jesukwe kukwe bä mikani mostasa nuraibtä
(Mateo 13.31-32; Lucas 13.18-19)*

³⁰ Mdakäre abko, ¿Ngöböta kite gobrane nibti ye abko tikwe bä mikadre dre kwrere ruen munye?
³¹ Ngöböta kite gobrane nibti ye abko mostasa nurai chi kwrere. Ni iti kákwe mostasa nurai nökani tirete jakrä. Nura jökrä munkwe, ngätäite mostasa nurai ye abko bäri kiakia, ³² akwa nökadre tirete angwane, rabadre bäri kri nura jökrä bti ta angwane, küdetra nebe ngetre kwäräkwärä, aisetra nukwä raba kite nüne küdete käinta kä tiborete, ye kwrere jire käne Ngöböta kite gobrane ni braibe bti, akwa mrä angwane Ngöbö rabadi gobrane ni kwatibti abko bä mikata nura chi yebtä.

*Jesu nämane kukwe bä mike jirekäbe, btä nämane dirire
(Mateo 13.34-35)*

³³ Jesu nämane kukwe bä mike jäandrän mda mdabtä, erere nämane dirire, akwa kukwe bäri tare abko ñan nämane dirire ni kwatiye. ³⁴ Kukwe bä

mika nämane jirekäbe Jesukwe, btä nämane dirire ni mda mdaye, akwa nämane nebe kaibe nitre ja töitikaka benbe angwane, kukwe bää mika nämane ni mda mdaye kwe abko nämane dre niere metre abko nämane mike gare jökrä ietre.

*Jesukwe müre amne ñö mikani kwekbe
(Mateo 8.23-27; Lucas 8.22-25)*

³⁵ Jesukwe blitabare kukwe keta kabrebtä, ye näirerabe kä jatani iko angwane, niebare kwe nitre ja töitikaka benye:

Brän ñö okwä kri kwäräkri, niebare kwe ietre.

³⁶ Erere bkänä, ru te Jesu nämanena, arabe te jänikani. Arato ru mda mda nikani siba ben. Ni nämane kwati, ye abko namani jökrä ñö okwä köräbti ie. ³⁷ Niaratre nikani, nikani te batibe müre jatani mate ribi krübäte, kä nikani ñö mike nakwen kukwäné, aiseté namani ñö kite nakwen jökrä rute, kä namani ru krien ñöte nguse. ³⁸ Akwa Jesukwe ja dokwäkrä mikani, bti nämane kibien kuin ru körekri. Ye nitre ja töitikaka ben nikani, käkwe ganinkrö, bti niebare kwetre Jesuye:

¡Dirikä, ni kite nikén ñöte ngusedbe makrä ya, amarebti ma nibi kibien dikaro yere! niebare kwetre Jesuye.

³⁹ Abtä Jesu naninkrö, käkwe ñäkäbare krörö müreye amne ñöye:

Kwekbe munkwe, niebare kwe.

Ye btäräbe kä namaninta kwekbe jökrä. Ñö abko namani nenta jirekäbe jökrä. ⁴⁰ Jesukwe niebare nitre ja töitikaka benye:

¡Ngöbota mun ngibiaré, bti munta tödeke yera,
amarebti mun moto nibi bete dikaro ja tari yera!
niebare Jesukwe ietre.

41 Akwa namanintre nekwetekä Jesubtä, töi ñan
namani krütare, kä namani niere jae kwärikwäri:

¿Ni se abko, ni ño amarebti, müreta mike täte
btä ñöta mike täte sere? namanintre niere jae
kwärikwäri.

5

*Ni Gadarabo btä Jesukwe üai käme juanintari
mento*

(Mateo 8.28-34; Lucas 8.26-39)

1 Yebti Jesu nikani nitre ja töitikaka benbe nebe
Ñö Okwä Kri Galilea kwärä nakri käkä Gadara
känti. **2-3** Niara nakwani timon, ye btäräbe ni
nükani iti Jesu känti abko btä üai käme nämane.
Mden kisete nämane nüne rökabti abko nikani
Jesu ngäbti. Ni ye abko, ni krübäte üai käme
kisete, aisete mäkäte nämane kadenanbti, akwa
ñan nämane neketete jire chi ni mda mdaye,
4 ñobtä ñan angwane küde mäkäte nämane kade-
nanbti ie angwane, nämane kadena ötöte jökrä ja
küdebtä. Ne ben ngoto mäkäte nämane ie angwane,
nämane kadena ötöte kia bürere jökrä ja ngotobtä,
aisete ñan namani nuene ni mda mdakrä. Käre
mäkäte nämane, akwa nämane ngitieta ben gware.

5 Dibire rare ni ye nämane nikken ngwänenkä krikri
be rökabtita btä ngudrebbita ja metare kwärä jäbti
ngrabare. **6** Jesu jatabare mente ie se kwrere
angwane, niara nakwaninkä, nikani betekä Jesu
ngäbti, namani känti angwane, nikani ngitiekä
ngukudokwäbti temen Jesu ngwärekri ja mikakäre

bobre Jesubtä. ⁷⁻⁸ Jesukwe niebare üai kämeye mda:

Nän mento ni nebtä, niebare kwe.

Abtä ni yekwe ngratebare kri mda, käkwe niebare:

Jesu, ma Ngöbö Kri Kä Käinbti Odei, ñye ñobtä ma kite ti nike nete ye? Ngöbö se okwäbti, makwe ñan ti mika ja tare nike abko ti tö nibi ribei mae, niebare kwe.

⁹ Abtä Jesukwe niebare mda üai kämeye:

¿Ma kä ño?

Üai käme ye käkwe niebare mda Jesuye:

Nun kabre jae, aisete ti kä Kabre, niebare kwtre.

¹⁰ Bti namani ribere kisere mda Jesuye:

Makwe ñan nun juantari mento kä mdabti, üaitre käme namani ribere kisere Jesuye.

¹¹ Ye känti abko, mtü nämane kabre krübäte mröre bär käname ngudrebtäta, ¹² aisete namani ribere Jesuye:

Mtüta sere, sebtä nun juen, namani niere ie.

¹³ Ye erere, Jesukwe üai käme juanintari mento ni yebtä abko juani mda kwe mtübtä. Üai käme nikani mento ni yebtä, bti nikani mda mtübtä angwane, mtü nikani betekä jökrä ja jiebti kä btä motokwäre, nikani ngitiekä jökrä ñöte, känti müre neketani jökrä. Mtü mili krobu näre müre neketani jökrä kore.

¹⁴ Yebtä abko, mtü ngibiakatre ngitianí, nikani kukwe ne niere jutate ta btä ji ngrabare. Abtä ni jatani kwati mda kukwe nakaninkä ye tuakäre.

¹⁵ Nukanintre Jesu känti angwane, ni btä üai käme nämane kabre abko ja ngwä kitani kwe, nämane

täkänintbe temen, kä ruen kuin bti, btä nükanintre. Abtä Jesu di kri nükani gare ietre, aise te Jesu jürä namani ni jökrätä. ¹⁶ Ni btä üai käme nämane kabre btä kukwe nakaninkä, erere arato kukwe nakaninkä ño ño mtübtä abko nitre tuakatuaka namani taentari jire jökrä ja täritäri ni jökrä ye. ¹⁷ Yebtä abko, Jesu jürä namani kri btä, aise te Jesukwe kä mikarekä, rikadre kä mdabti abko ni jökrä namani ribere Jesuye.

¹⁸ Ye erere bkänä, Jesu nakwaninta rute angwane, ni btä üai käme juanintari mento kwe, ye abko Jesu rikadre ngwena jabe abko namani ribere Jesuye, ¹⁹ Akwa Jesukwe niebare mda ie:

Ñakare. Ma raba jirekäbe nete. Ma Dänkienkwe dre nuni makrä btä ma tareniri ño kwe, ye näni niereta jire jökrä ma mräkäye ja gwiriete, niebare kore Jesukwe ie.

²⁰ Ye erere bkänä, Jesukwe kukwe kuin nuenbare ni yekrä, ye niara nikani niere ni jökräye juta kwatirekwatire te kä kädian nämane Decápolite. Yebtä ni jökrä töi ñan namani krütare kukwebtä abko nakaninkä kore se.

*Jesukwe Jairo ngäñkän mikaninta nire amne
meri bren abko mikaninta kuinta kwe
(Mateo 9.18-26; Lucas 8.40-56)*

²¹ Yebti Jesu jataninta rute nüketa Ñö Okwä Kri Galilea kwärä nakri. Jesu nämane ñö okwä köräbäre angwane, ni nükani ja ükekrö kwati ja tuakäre ben. ²² Angwane ni nükani iti abko kädian nämane Jairo. Jairo abko nämane ji dokwäte sinagogate. Jesu jatabare ie angwane, nikaninbe ja mike bobre ngukudokwäbti Jesu ngotobtä, ²³ kä namani ribere kisere Jesuye:

Ngäbäkre chi merire tikwe kite krüte tikän abko rabadreta kuenta tikrä, abkokäre ti ki ma kärere kise mike bti jakrä, niebare kwe ie.

24 Ye erere Jesu nikaninbe ben angwane, ni kwati nikani siba, kä namani kete dime ja ngätäite. **25** Angwane nitre nikani kwati Jesube, ye ngätäite meri nämane näin iti siba abko kä kwä jätäbti kubura nämane bren dbä tibiere köbö kwatirekwatire **26** abko kisete nämane ja tare nike. Käre nikani kräkä bianka kwati känti angwane, kräkä bian nämane ie, akwa nämane kitetebe bäri mda. Ngwian nämane kwe, erere ganinte jökrä kwe kräkäbtä jakän, akwa nikani bäri bren jume mentokwäre. **27-28** Akwa Jesu nämane ni miketa kuenta kädrie namani meri ye okwäbti. Abtä nikani siba, namani ja ken Jesube angwane, namani nütüre: Tikwe dän Jesubtä se aibe nuadrebtä angwane, ti rabadreta kuenta, namani nütüre. Ne erere ni kwati ngätäite ta, krötäbare ja ken Jesu trökri kwe, bti dän Jesubtä nuaninbtä tiebe kwe. **29** Ye btäräbe namaninta kuenta batibe se kwrere, aisetet ja namani ruenta kuin jökrä ngrabare ie. **30** Jesu die näkänintbe ruäre abko Jesukwe gani angwane, ni nämane kwati bäre temen mikani ñäräre kwe, bti niebare kwe ietre:

¿Nirekwe dänkä nuribtä tibtä ye? niebare kwe.

31 Abtä nitre ja töitikaka ben käkwe niebare mda ie:

¿Ni nibi kwati ma bäre temen, kä nibi ma kete dime ja ngätäite ñan tuen mae ya, amarebti nirekwe dän mabtä nuribtä ma nibi niere yere? niebare kwetre Jesuye.

³² Akwa nirekwe dän nuaninbtä Jesubtä abko Jesu tö namani gai aise, kä namani mike ñäräre janknu ja bäre temen. ³³ Jesu namani nikren dikaro, abtä meri ye moto namani bete, aise namani grükekä jökrä ngrabare, nikani ja mike bobre ngukudokwäbti Jesu ngwärekri, bti jakwe dän nuaninbtä Jesubtä, kákwe ja mikaninta kuinta, niebare metre kwe Jesuye. ³⁴ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

Ti mräkä, makwe tödiri kwatibe tibti, köböire ma nibirate kuinta, aise nänta jäme, niebare kore kwe ie.

³⁵ Jesu nämene blite kore angwane, ni ji dokwäte sinagogate, ye jiebti ni ruäre mda nükani kukwe ngwena, kákwe niebare ie:

Ma ngänkän kürera makän. Makwe ñan dirikä nika mda, niebare kwe ie.

³⁶ Ne jarabare Jesuye, abtä Jesukwe niebare ni ji dokwäte yeye:

Ma ñan rekwetaka ngäbäkre jiebti jakän. Makwe tödeka kwatibe janknu tibti, niebare kwe ie.

³⁷ Bti Jesu nikani, kákwe Pedro, Santiago, btä Juan, Santiago etba aibe ngwiani jabe, ben nikani.

³⁸ Namanintre ni ji dokwäte juete angwane, ni nämene kwati ngetrekä jume ja dibti, aise kä nämene nokre gwi, btä namanintre. ³⁹ Niara nikani gwä angwane, ngäbäkre krütanina namani gare Jesuye, akwa niebare kwe nitre ngetrakaka ie:

Ngäbäkre merire ye kürera munta nütüre, akwa tä kibien. ¿Ñobtä mun ngetrakwe nibi nokre kore gwi yere? niebare kwe ietre.

40 Yebtä ni jökrä namani Jesu kötaire ñäkäbtä kore, akwa Jesukwe ni nämane gwi ye juani jökrä ju bäre, bti ngäbäkre meye, rün btä ni ja tötitaka nimä nämane näin Jesube aibe ben nikani nebe ngäbäkre ngwákä ye känti. **41** Namanintre känti angwane, Jesukwe ngäbäkre merire ngwákä kani küdebtä, bti ñäkäbare arameo kwe ie krörö:

Talita, kumi, niebare kwe ie. (Ne abko nieta: Ngäbäkre merire chi, näin krö, tita niere mae.)

42 Ne btäräbe, ngäbäkre merire ye nükani krö, nikaninbe dikekäta. Yebtä nitre nämane kwati, ye töi ñan namani krütare jire chi kukwe nakaninkä yebtä. Ngäbäkre merire ye abko kä kwä jätäbti kubu ie. **43** Jesukwe ngäbäkre mikaninta nire, bti bukamna kwe. Akwa nitre kukwe tuakatuaka abko kákwe ñan kukwe ye kädriedre jire chi ni mda mdabe, niebare kwe ietre. Ne abko nakaninkä kore.

6

Jesu mikani ütiäte ñakare ja käite Nazarete (Mateo 13.53-58; Lucas 4.16-30)

1 Yebti Jesu nikaninta ja käite juta Nazarete nitre ja tötitaka benbe. **2** Abti köbö jadükakrä nükani angwane, nikani dirire sinagogate. Angwane ni kwati nämane kukwe nuen. Ruäre abko ñan töi nämane krütare Jesu kukweibtä, kä namanintre niere jae kwärikwäri:

¿Ni nokokwe ja tötitaki mdente amarebti töbtä dikaro sere? Arato, töi ngitiekä dikaro dirikrä, btä tä sribi kri ñan tuabare nuene Ngöbö diebti. ¿Se abko ño känti gare ie amarebti sere? ¿Niarata bike kri ñan ñan? **3** Niara María ngobo sribikä kri

kukwänbtä ara. Niara abko Santiago, José, Judas btä Simón etba ara. Niara ngwai tä nüne jökrä kä ne känti arato, namanintre niere jirekäbe jae kwärirkwäri.

Ne aisetet Jesu kukwei namani tare btä. ⁴ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Ni Ngöbö kukwei niekä mikata ütiäte kä mda mdabti, akwa ja käite amne mräkä kwe kwe ngätäite amne mräkä juete abko mikata ütiäte ñakare nieta. Ye kwrere mun ñan tä ti mike ütiäte jae. Abko kore se, niebare kwe ietre.

⁵⁻⁶ Nitre Nazarebo käkwe ñan Jesu kukwei mikani ütiäte abko namani tebaidre kri Jesukrä. Abtä ni bren bren nämane ruäre, aibebti Jesukwe kise mikani abko namaninta kuinta, akwa sribi kri nuenbare ñakare mda kwe kä ye känti.

Jesukwe nitre ja töitikaka ben juani Ngöbö kukwei dirire

(Mateo 10.5-15; Lucas 9.1-6)

Yebti Jesu nikani dirire janknu juta kwatirekwatire Galileate angwane, ⁷ ni ja töitikaka ben ni jäätäbtä nibu käräbare kwe, ie Ngöbö di biani kwe üai käme juantarikrä, bti juani nibu nibu kwe Ngöbö Kukwei dirire. ⁸⁻⁹ Akwa rikadre känenkri abko töi diani krörö kwe:

Mun rikadre angwane, mun ñan rika mrö ngwena, mun ñan rika kra ngwena, mun ñan rika ngwian ngwena, akwa mökän aibe järika munkwe jae amne sandalia mun ngotobtä aibe te mun rika. Arato, dän jabtäbe, te mun rika, ñobtä ñan angwane munkwe nünentbe nirebe abko käkwe mun die mikadre jäandrän jökrä yebtä. ¹⁰ Ne mdene kisete, juta mdente mun rika, ye känti

munkwe nünantbe ju kватibe te, bti mun rika ta juta mdate. ¹¹ Akwa nane juta mden känti mun ñan ka ngäbtì, btä mun ñan kukwe nua tö raba angwane, munkwe dobro ja ngotobtä ye bäbrükate nitre nünanka juta yete okwäbtì, niaratré ngite au Ngöbö ngwärekri bå mikakrä tuare ietre. Yebtä abko, kukwe era erere ti bike niere munye. [Ngöbökwé ni jökrä mikadi ja tare nike, ye ngwane nitre Sodomabo btä Gomorrabo abko Ngöbökwé ngwiandi ja tare nike krübäte bkänä, akwa ni kä ye känti tä mun kukwei nuen ñakare abko Ngöbökwé ngwiandi ja tare nike bäri krübäte mda. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.]*

¹² Ye erere bkänä, nitre ja töitikaka Jesube nikani, kä namani niere krörö: Kukwe kämekäme kite temen munkwe, bti tödeke Ngöböbtì munkwe, namaintre niere. ¹³ Ye ngwane, üai käme juanintari mento ni kwatibtä kwetre. Arato ni bren bren mikaninta kuinta kwetre aseite kekare kwärä ni bren bren yebti.†

*Juan Bautista müre ketani
(Mateo 14.1-12; Lucas 9.7-9)*

¹⁴ Kä ye ngwane abko, jrei kädian nämane Herodes Antipas nämane gobrane angwane, Jesu nämane dre dre nuene gani kwe, ñobtä ñan angwane ni jökrä nämane Jesu käikitekä kä ketareketare Galileate. Yebtä ni ruäre namanintre niere krörö Jesubtä: Ngöbökwé Juan Bautista

* **6:11** Kukwe corcheta ngätäite abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuin btä. † **6:13** aseite kekare ni bren bren yebti. Aseite kekani ni bren brenbti, Ngöbö di nämane ni yebtä Ngöbö Üai köböire bå mikakäre ietre.

mikaninta nire, aisetet di tärä sribi kri ñan tuabare
nuenkrä ye, namanintre niere.

¹⁵ Ni mda mda abko namani niere: Ni Ngöbö
kukwei niekä kira kädian nämane Elías ara se, na-
manintre niere.

Ni mdara jire abko namani niere: Nitre Ngöbö
kukwei niekä kirakira abko kwrere sere, naman-
intre niere.

¹⁶ Blita namani Jesubtä, ye namani gare Herod-
eye angwane, niebare kwe:

Juan dokwä tikakamna tikwe, ara nükaninta
nire mtare, niebare Herodekwe.

¹⁷⁻¹⁹ Ñobtä jrei Herodes käkwe Juan dokwä
tikakamna abko nakaninkä krörö: Herodes käkwe
niebare kore, ñobtä ñan angwane niara etba Fe-
lipe nän muko kädian nämane Herodías abko di-
ani kwe kän. Yebtä abko Juan Bautista käkwe
niebare Herodeye: Ma etba nän muko se makwe
ñan mikadre jire ja ken kän, Juan nämane niere.
Ye dokwäre abko Juan Bautista kamna ngite
Herodekwe, bti kitamna ngite kä teri kwe, ye
nükaninta töre ie, käkwe ñäkäbare kore. Ye mdenbtä
Herodías abko tö namani Juan müre ketai, akwa
ñan namani nuene kräke, ²⁰ ñobtä ñan angwane
Juan abko ni era metre nünanka deme Ngöbö
ngwärekri nämane gare Herodeye, abtä nämane
mike ütiäte, aisetet jrei Herodes nämane Juan
ngibiare Herodías ngäniene. Arato kä nämane
nebe nuäre Herodebtä Juan kukwei nuare, akwa
nämane nebe töbige kri btä.

²¹ Te bati, Herodes därebare köböi nükani
angwane, Herodekwe sribikä bäri ütiäte krikri
käräbare, btä nitre rükä rükä dänkien käräbare kwe.
Arato ni ütiäte krikri Galileate käräbare kwe mröre

jae. Ye ngwane köbö kuin nükani Herodíakrä. ²²⁻²³ Herodías ngänkän bati nikani tärä mike kwäräkwärä se kwrere nitre nübaibare Herodekwe ye okwäbti. Herodías ngänkän namani tärä mike nuäre kwäräkwärä, ye abko käi namani nuäre krübäte Herodebtä amne ni mda mda nämane mröre ben yebtä. Abtä Herodekwe niebare Herodías ngänkänye:

Ngöbö se okwäbti, ma tö dre dre ie, erere kärere jökrä tie angwane, tikwe biandi mae. Kä te titä gobrane, ye ma tö käräi ruäre ta tie angwane, tikwe biandi mae. Dre erere ma tö käräi tie, tikwe biandi mae. Ne titä niere mae Ngöbö se okwäbti, niebare kwe bäre bäre ngäbäkre merire yeye.

²⁴ Dre kärädre kwe abko ñan nükani gare ie. Abtä nikani, käkwe niebare meyeye:

¿Tikwe dre kärä ruen? niebare kwe meyeye.

Meyekwe niebare mda ie:

Juan Bautista dokwä kärere ie, niebare mda kwe ie.

²⁵ Ye erere bkänä, Herodías ngänkän nikani-inbe mda. Namaninta jrei Herodes känti, käkwe niebare ie:

Gwängwarbe, makwe Juan Bautista dokvä mika blatote. Makwe bian tie nete, ie ti tö nibi, niebare kwe Herodeye.

²⁶ Yebtä abko, Herodes moto namani ulire mda, akwa nitre nübaibare kwe ye okwäbti ja kukwei biani kwe Herodías ngänkänye, aisetet ñan tö namani ja kukwei kitaita temen. ²⁷ Yebtä jrei Herodes käkwe, ni rükä juani iti abko käkwe Juan dokvä tikarekä, bti jatadre ngwena niebare kwe ie. ²⁸ Ye erere Juan nämane ngite, ye känti ni rükä

nikani, käkwe Juan dokwä tikaninkä, bti mikani blatote kwe, jänikani, biani kwe Herodías ngänkän bati ye ye angwane, niara käkwe bianinbe meye Herodíaye mda.

²⁹ Juan müre ketani, ye nitre ja töitikaka ben käkwe gani angwane, Juan ngwákä jänikani kwe-tre, bti doboi mikani kwetre.

*Jesukwe ni mili krärike bukani
(Mateo 14.13-21; Lucas 9.10-17; Juan 6.1-14)*

³⁰ Jesukwe nitre ja töitikaka ben töi diani, bti juani kwe kä ketareketare Galileate. Abti nükaninta jökrä känti angwane, dre dre nuenbare kwetre btä diribare ño ño kwetre, ye kädriebare jire jökrä kwetre Jesube. ³¹ Ye ngwane, ni kwati nämene nüke basare ietre, namani nikenta, täte ni mda namani nüke, namani nikenta aibe janknu, aisete kä ñan namani mrökrä ietre. Abtä Jesukwe niebare nitre ja töitikaka benye:

Brän jadüke chi kä kaibete, niebare kwe ietre.

³² Ye erere bkänä, nakwani jökrä rute, bti nikan-intre kä kaibete. ³³ Nikanintre angwane, Jesu ara namani rute nükani gare ni kwatiye, aisete nikanintre betekä jiebti. Erere arato, ni kwati nünanka juta mda mdate käkwe gani abko nikanintre betekä Jesu ngäbti, namanina käne kä kaibete ngibiare, btä nikanintre ngitiekä.

³⁴ Jesu nikani mate, nakwani timon angwane, ni nämene kwati ngibiare ngäbti. Nitre ye abko namani tuen bäsí obeja ngibiaka ñakare raba ng-warbe ye kwrere, namani tuen Jesuye, aisete namani tuen bobre ie. Abtä nikani kukwe dirire kabre bätäkä ngwarbe ietre. ³⁵ Bti kä jatani dere

nitre ja tötitkaka Jesube okwäbti angwane, nikan-intre, käkwe niebare krörö Jesuye:

Kä kitera dere. Nita kä kaibete nete,³⁶ aisetet nitre se juen mrö kökö jae. Känime nere ya, jutate ya, mdente erere juen mrö kökö jae, niebare kwetre Jesuye.

³⁷ Jesukwe niebare mda ietre:

Niaratre buke munkwe, niebare kwe ietre.

Niaratre käkwe niebare mda:

¿Ni iti käkwe ngwian ganandre sö krä kwä jire abko näre bti, nun rikadre ban kökö nitre kwati se bukakrä jökrä bäre sera? niebare kwetre.

³⁸ Jesukwe niebare ietre:

¿Ban tä kunbe munkwe? Ye mun näñ tuen, niebare kwe ietre.

Erere jananbare tuen, bti jatanintre nüketa, käkwe niebare:

Banta kunrike btä gwa krobu, niebare kwetre Jesuye.

³⁹ Jesukwe nitre juani täke ketareketare temen ja täritäri mikä rerebarebti. ⁴⁰ Erere nitre namani täkänintbe gre ketarike ja täritäri, ruäre abko namani täkänintbe gre ketebu bti ni jäätä ja täritäri.

⁴¹ Bti Jesukwe ban kunrike btä gwa krobu diani kisete, nikrabare kä käinbti kwe, bti kuin niebare btä Ngöböye kwe, bti ban ñäkänintbe kwe, biani kwe nitre ja tötitkaka benye ni jökrä bukakrä. Erere gwa krobu te ni jökrä bukani arato. ⁴² Ni kwati käkwe mröbare, namanintre trinetrine jökrä, ⁴³ bti ban oto btä gwa oto namaninte abko ükaninkröta kutia kwä jätabti kubu jire mda. ⁴⁴ Ni kwati käkwe mröbare, ye abko ni brare brare aibe mili krärike.

Meri btä ngäbäkre nämane kwati abko tanbare ñakare.

*Jesukwe dikakabare ñöbti
(Mateo 14.22-27; Juan 6.16-21)*

⁴⁵ Nebti ni nämane kwati, ye Jesu jämi juenta ja gwiriete kwäräkwärä, känenkri nitre ja töitikaka ben juani rute kwe, bti juani Ñö Okwä Kri Galilea kwärä nakri ja ngibiare juta Betsaidate.

⁴⁶ Jesukwe ni kwati ye juaninta jökrä ja gwiriete, bti niara nikani mintokwäre mda blitakäre Ngöböbe. ⁴⁷ Kä jatani iko angwane, nitre ja töitikaka Jesube namani ru ngwena Ñö Okwä Kri Galilea te ruäre. Jesu abko namani kaiibe, nämane jate abko okwäbti ⁴⁸ müre namani mate ribi krübäte nitre ja töitikaka ben ngäbti, aisete namani ñö sökö tare rubtä, namani tuen Jesuye. Kä jatanina ngwen ja ken dekä angwane, batibe Jesu nikani dikekä ñöbti kukwäre. Jatanina nüke ru ken, tö namani näin ru bäre ta, akwa jatabare nitre ja töitikaka benye angwane, ⁴⁹ ni bækäi nämane dikekä ñöbti, namanintre nütüre, aisete nekwetaninkätre, kákwe ngratebare, ñobtä ñan angwane ⁵⁰ Jesu jatabare ietre angwane, nekwetaninkä jökrä. Abtä Jesu kákwe niebare ietre:

Ti ara tä näin. Mun ñan rekwtaka, niebare kwe ietre.

⁵¹ Bti Jesu nikani rute käin, btäräbe müre nötaninkäbe. Abtä nitre ja töitikaka Jesube ñan töi namani krütare, ⁵² ñobtä ñan angwane ñan namani Jesu kukwei kaen ngäbti metre, aisete Jesukwe ban ñäkänintbe Ngöbö diebti angwane, niara ñakare niaratré kwrere abko ñan nükani gare ietre.

*Jesu btä nitre ja tötitkaka ben nükani juta Genesarete
(Mateo 14.34-36)*

⁵³ Yebti niaratre nükani Ñö Okwä Kri Galilea kwärä nakri juta Genesarete, känti ru mäkäninte kwetre ñö köräbtä, ⁵⁴ bti nakwanintre timon. Btäräbe nitre nünanka yete, ie Jesu nükani gare, ⁵⁵ aisete jötrö ngwarbe nikanintre betekä juta ngwäre. Jesu namani nikken mdente mdente, ye nükani gare ni bren bren mräkäye angwane, namaintre ni bren bren ye tike jänbti jänbti Jesu kukwäre. ⁵⁶ Jesu namani nikken juta kiakiate, namani nikken juta krikrite, namani nikken kä kiakiate, mdente erere ni bren bren mika namani jite jite mräkäkwe Jesu ngäbti. Angwane nitre bren bren ye abko Jesukwe tuadremetre dän körä aibe nuenbtä jabtä amne rabadreta kuinta abko mräkä namani ribere Jesuye. Ye erere bkänä, nitre bren bren namani dän körä aibe nuenbtä Jesubtä angwane, namani nebeta kuinta batibe jökrä abko nakaninkä kore.

7

Dre dre tä ni mike ngite Ngöbö ngwärekri niebare Jesukwe

(Mateo 15.1-20)

¹ Abti bati nitre bariseo btä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre nämane Jerusalén, nükani Jesu känti Capernaúmte. ² Ye ngwane, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre kirakira käkwe köbötikamna bti mrömna kwetre nitre israelitaye, ye kwrere nitre ja tötitkaka Jesube nikani mröre abko ruäre käkwe ñan köbötikaní nitre bariseo okwäbti. Abtä namani ñäke btä.

³ (Nitre israelita ngämi mröre abko känenkri köbötikadre kuin abko Kukwe Biani Ngöböökwe Moiséye dirikätre kirakira käkwe ükaninte nuendre kore, ñobtä ñan angwane kore rabadre dbe Ngöbö ngwäreökri, erere nitre bariseo btä nitre israelita käta mike täte jökrä. ⁴ Nitre israelita tä nebe jäandrän kökö jae, bti tä nüketa gwi angwane, ñan köbötikadre käne kwetre, ñan mrödre kwetre. Arato kukwe mda mda mikata täte kwetre abko nere: baso bätädrete, mrü bätädrete, unkwen bätädrete, jän bätädrete. Ye abko, Kukwe Biani Ngöböökwe Moiséye dirikätre kirakira abko käkwe kukwe ükaninte nuendre ja mikakäre dbe Ngöbö ngwäreökri nitre israelitaye, erere tä nuene janknu ja täritäri.) ⁵ Ne mdenbtä abko, nitre bariseo btä Kukwe Biani Ngöböökwe Moiséye dirikätre jatani, käkwe niebare Jesuye:

Nun mräkä kirakira käkwe kukwe ükaninte nuendre, ¿se ñobtä abko nitre ja tötitikaka mabe käta mike ñakare täte se? Ni rabadre dbe Ngöbö ngwäreökri, abkokäre ni ngämi mröre, känenkri köbötikadre abti mrödre abko tä ükaninte kore amarebti nitre ja tötitikaka mabe abko ñan tä köbötike jire chi mrökrä se, niebare kwetre Jesuye.

⁶ Jesukwe niebare mda ietre:

Mun ngwarbe ja bä mike kuin. Mun ye mdenbtä Isaías käkwe Ngöbö Kukwei niebare metre munbtä abko tä tikani krörö:

Juta ne käta ti mike ütiäte ja kada aibebti, aisetetä ti tarere ñakare era metre.

⁷ Tätre ti käkitekä ngwarbe amne kukwe ükaninte au jakrä kwetre, aibe tätre dirire ti Kukwei täte,

Isaías 29.13

niebare Isaíakwe munbtä.

8 Ye abko, kukwe biani Ngöböökwe nuendre nie abko munta kite jökrä temen, amne kukwe ükaninte ni kä nebtäkwe abko mikata bäri ütiäte jae munkwe.

9 Ye abko, kukwe biani Ngöböökwe nuendre nie, erere munta mike ngwarbe jae, akwa kukwe ükaninte au jakrä munkwe abko mikata täte munkwe. **10** Ye mdentä, Ngöböökwe ja kukwei tikamna krörö täräbtä Moiséye:

Mun rün btä mun meye mika ütiäte jae munkwe. Nire nire kákwe ñäkadre tare rün amne meye rüere, ni ye abko kämikadre, *Exodo 21.17; Levítico 20.9*

abko tikamna Ngöböökwe Moiséye. **11** Akwa mun abko tä niere krörö: Ni iti kákwe niedre rünye amne meyeye: Jändrän tikwetikwe se erere Korban, * aisetetikwe biani jökrä Ngöböye, aisetetikwe ñan raba mun die mike jire chi bti, niedre kwe, ye abko dbe, munta niere. **12** Nire nire kákwe niedre kore angwane, ñan ni rün btä ni meye die mikadre jire chi mda kwe abko munta dirire kore. Ye kwrere munta Ngöbö Kukwei mike ngwarbe jae. **13** Ye abko, kukwe ükaninte au jakrä munkwe abko mikata täte munkwe, btä kukwe mda mda ne kwrerekwre, munta nuene janknu ja täritäri. Akwa munta ye nuene angwane, munta Ngöbö

* **7:11** Korban abko käta "jändräni biandre Ngöböye" niere hebreore. Ngäbäkre ngwarbe ñan tö namani rün btä meye die mikai angwane, nämane korban niere ngwian ganaibare kwe yebtä. Abtä ngwian ganaibare kwe, yebti ñan rün btä meye die mikadre, akwa biandre Ngöböye. Ye abko nämane dbe abko nitre dirikä nämane niere, akwa Ngöböta ni rün btä ni meye die mikamna nie.

Kukwei kite temen. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre bariseoye btä Kukwe Biani Ngöböökwe Moiséye dirikätreye.

14 Yebti Jesukwe ni jökrä käräbareta mda, bti niebare kwe ietre:

Ti bike kukwe niere, ne kukwei nuen munkwe angwane, munkwe mikä nüke gare jae abko krörö: **15** mrö jökrä kwetata nikwe, ye abko ñan tä ni mike ngite Ngöbö ngwäreökri, akwa kukwe jökrä käme ni töitä, nita nuene ye abra tä ni mike ngite Ngöbö ngwäreökri. Abko kore se, niebare Jesukwe. **16** [Ni kukwei ruen munye angwane, munkwe kukwe ne ketate olote. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre kwatiye.]†

17 Yebti Jesu nikaninta gwä nitre ja töitikaka benbe. Ni mda mda nämane kwati abko namanjökrä ju bäre. Jesu namaninta gwi angwane, nitre ja töitikaka ben käkwe niebare ie:

¿Kukwe diriniri makwe, ye ño yere? niebare kwetre Jesuye.

18 Jesukwe niebare mda ietre:

¿Abko kukwe ñan nü gare munye arato ya? Mrö jökrä kwetata nikwe, ye ñan tä ni mike ngite Ngöbö ngwäreökri, **19** ñobtä ñan angwane nita mrö kwete, ye abko tä niken jökrä ni bülete, akwa nita nainkrö angwane, nita mrö ye kitekäta jökrä, ¿ye abko gare ñakare munye ya? (Ne aisetet, mrö jökrä kuin kwetadre, niebare Jesukwe.) **20** Kukwe kämekäme ni töitä, nita nuene, ye käta ni mike ngite Ngöbö ngwäreökri, **21** ñobtä ñan angwane kukwe kämekäme abko tä ni töite amne ni motote abko erere nita

† **7:16** Kukwe tikani corcheta ngätäite abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuin btä.

nuene abtä nita ja mike ngite Ngöbö ngwärekri abko krörö: Ni merire brare ja mike ngite bätäkä ngwarbe jabe kwärikwäri amne ni jäandrän goire ni mda mdakän. Erere arato, nita ni mda mda kämike, ni gure käta ja mike gure bati bati tiebe ni mda mdabe. ²² Nita gore, jäandrän ni mda mdakwe, ie ni tö jökrä jakrä, nita kukwe kämekäme aibe nuene, nita ni ngökö, ni diän diän, ni tö rabai ni mda mda kwrere, nita ñäke ni mdabtä, nita bike kri, ni töbike ñakare metre ja käne. ²³ Kukwe kämekäme keta kabre nita nuene, ñobtä ñan angwane ye tä ni töibtä, käta ni mike ngite Ngöbö ngwärekri. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

*Meri ñakare israelitare käkwe tödekani Jesubti
(Mateo 15.21-28)*

²⁴ Abti Jesu nikani juta Tiro bäre temen. Namani yete angwane nikani gwä, akwa ñan tö namani ja mikai tuare ni nünanka kä yete ie, aisete nikani tiebe, akwa nitre kä ye känti käkwe gani. ²⁵⁻²⁶ Ye känti meri nämane iti abko ngänkänbtä üai käme nämane nüne. Meri ye abko griega amne Sirofene-ciabo. Niara ñakare israelita. Jesu nükani gani kwe angwane, jötrö ngware nikani, käkwe ja mikani bobre ngukudokwäbti Jesu ngwärekri, bti niebare kwe ie:

Üai käme juentari ngäbäkre tikwe sebtä, namani kärere kisere Jesuye.

²⁷ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

Tikwe kukwe kri nuendre makrä, ye abko mrö ngäbäkrekrä kita nukro ngäbäli kiakia ie kän, ye kwrere tikwe nuendre nitre israelitabtä, aisete ti ñan raba üai käme juentari ngäbäkrebtä makrä,

ñobtä ñan angwane ma abko nukro ngäbäli kiakia ye kwrere aisetē.

28 Meri ye käkwe niebare mda Jesuye:

Jän, ti dänkien, akwa mrö büreta betekä timon ngäbäkre kisete abko nukro ngäbäli kiakia tä kwete mesa täni. Ye mdən kisete, tita kukwe ribere mae nete, niebare kwe ie.

29 Jesukwe niebare mda ie:

Mata kukwe era niere. Ngöböta sribire ño ni kwe ngätäite tä gare kuin mae, nibi tuen tie. Arato mata tödeke kwatibe Ngöböti, nibi tuen tie. Ye köböire tikwe üai käme junina mento ma ngänkänbtä, aisetē nibirate kuinta, aisetē nänta ja gwirierte. Abko kore se, niebare Jesukwe ie.

30 Ye erere bkänä, meri ye nikaninta, namaninta gwi angwane, üai käme nikanina mento ngänkänbtä aisetē, nämane jäme jänbti, btä namaninta. Ne abko nakaninkä kore.

Ni olo ngidianinte amne kukwe ritete abko Jesukwe mikantia kuinta

31 Jesu nämane juta Tiro bäre temen, nikaninta angwane, nikani juta Sidón känti ta, nikani kä kädian nämane Decápolis känti. Te nükani, namani Ñö Okwä Kri Galilea btä. **32** Ye känti ni iti abko olo ngidianinte amne kukwe ritete jänükani mräkäkwe Jesuye. Angwane Jesukwe kise mikadre bti mikakäre kuinta abko mräkäkwe ribebare kisere ie. **33** Ye känti ni nämane kwati Jesu bäre ta, aisetē Jesukwe ni ye ngwiani mento, bti kise kriani olote kwärikwäri kwe, tüdrä abko nuaninbtä kälibti kwe, **34** nikrabare kä käinbti kwe blitakäre Ngöböbe, bti büre jäkäni nga kwe, bti ñäkäbare krörö arameo kwe ni neye: ¡Efata! niebare Jesukwe ie. (Kukwe

arameo ne abko käta: ¡olo ngiente tita niere mae! niere).

³⁵ Ye btäräbe ni ye olo gu ngitianinta, tüdrä namaninta kuinta amne namani blite kuin metre. ³⁶⁻³⁷ Kukwe nakaninkä kore, ye Jesukwe ñan kädriemna jire chi ni mda mdabe, akwa ni nämane yete, okwäbti Jesukwe kukwe kri nuenbare, ye töi ñan namani krütare, kä namanintre niere: Ni seta jäandrän kuinkuin nuene ño, amarebti ni olo ngidianinte ie tä ni kukwei mike ruenta. Ni kukwei ñakare abko tä kukwe tike sere, namanintre niere kore. Mden kisete, kukwe nakaninkä ñan kädriedre abko Jesu namani niere ietre, akwa bäri namani kädriere ni mda mdabe.

8

Ni mili kräbkä bukani Jesukwe (Mateo 15.32-39)

¹ Kä ye ngwane, bati ni nükaninta ja ükekrö kwati Jesubtä abko kän mrö krütani jökrä. Abtä Jesukwe nitre ja tötitaka ben käräbare, bti niebare kwe ietre:

² Köbömära jire ni kwati tä tibe nete, ie mrö ñakare kwetadre, aisetet nibi tuen bobre tie. ³ Ni ruäre nünanka mente jatani tä nete. Tikwe juandreta mröi ja gwiriete angwane, nane kä rötarete bti ji ngrabare, aisetet nibi tuen bobre tie. Ti ñan tö juainta mröi, niebare Jesukwe ietre.

⁴ Nitre ja tötitaka ben kákwe niebare mda ie:

Nita kä kaibe nete. ¿Kä krörö känti abko ni bukare drete sere? niebare kwetre ie.

⁵ Jesukwe niebare mda ietre:

¿Banta kobe munkwe?

Niaratrekwe niebare mda ie:

Banta kun kükübe nunkwe, niebare kwetre Jesuye.

⁶ Jesu käkwe täkämna temen nitre nämane yeye, bti ban kun kükü diani kisete kwe, kuin niebare btä kwe Ngöböye, ñäkänintbe kwe, bti ngökani kwe nitre ja töitikaka benye dräidre ni nämane kwati yebti. Erere bkänä, ban dräibare kwetre. ⁷ Gwa kiakia nämane krobu, krämä kwetre, btä Jesukwe kuin niebare Ngöböye, bti ngökani kwe nitre ja töitikaka benye, bti juani dräire kwe arato. ⁸ Ni jökrä käkwe mröbare, namanintre trinetrine jökrä, bti ban oto namaninte, ye abko nitre ja töitikaka Jesube käkwe ükaninkröta kutia kwä kükü. ⁹ Ni kwati käkwe mröbare, ye abko ni brare brare aibe mili kräbkä näre amne meri btä ngäbäkre nämane kwati abko tanbare ñakare. Ni jökrä käkwe mröbare trine, bti Jesukwe juaninta ja gwiriete, ¹⁰ bti niara btä nitre ja töitikaka ben nakwani rute, nikani kä kädian nämane Dalmanuta känti.

*Sribi kri ñan tuabare käräbare Jesuye
(Mateo 16.1-4; Lucas 12.54-56)*

¹¹ Jesu btä nitre ja töitikaka ben namani Dalmanuta angwane, nitre bariseo nükani ja kwete ben amne Jesukwe ja dokwä mikadre kö okwäte, abkokäre nükani ja kwete ben. Jesu abko juani era metre Ngöböökwe ya, ñakare ya abko Jesukwe bä mikadre, käkwe sribi kri ñan tuabare nuendre niaratré okwäbti abko nükani ribere Jesuye.

¹² Ye namani tare kri Jesubtä, aiseté büre jäkäni nga kwe, bti niebare mda kwe ietre:

¡Jo! ¿Ye ñobtä mun nünanka kä ne ngwane tä kukwe ye kwrere ribere dikaro tie yere? Ngöbö

tö dre nuein, ye tikwe nin niedi jire chi munye, niebare Jesukwe ietre.

¹³ Kukwe namani tare kri Jesubtä. Yebti nitre bariseo mikaninte känime kwe, nakwaninta rute, bti nikaninta ja jiebti ñö okwä kri kwärä nakri.

*Dirikätre blo, yebtä Jesukwe nitre ja töitikaka ben mikani mokre
(Mateo 16.5-12)*

¹⁴ Nämene Dalmanuta angwane abko nitre ja töitikaka Jesube, bti kä nikwitaninkä ban ngwiandre jabe, abkokänti namanina rute angwane, banbe nämene kuntibe kwetre. ¹⁵ Ye ngwane, Jesukwe nitre ja töitikaka ben mikani mokre, käkwe niebare ietre:

Lebadura nitre bariseokwe btä nitre reketaka Herodebe, ye ngäniene munkwe ja ngibia kuin, niebare Jesukwe.

¹⁶ Abtä nitre ja töitikaka Jesube namani niere jae kwärärikwäri:

Ni ñan ki ban mda ngwena, abtä Jesuta blite kore, namani niere jae kwärärikwäri.

¹⁷ Ye gani Jesukwe, abtä niebare kwe ietre:

¿Ti abko nire metre ngämi nüke gare munye ya? ¿Ti raba mrö bien munye Ngöbö diebti ngämi nüke gare munye ya? ¿Ye ñobtä ban ñakare munye, muta niere dikaro jae abko mun töi ngitiekä ñakare arato ya? ¹⁸ ¿Kä tuen munye amarebti tita dre nuene abko nüke gare ñakare munye yere? ¿Ni kukwei ruen munye amarebti mun ti kukwei tebaire ñakare yere? ¿Tikwe dre nuenba, ye töre ñakare munye ya? ¿Ye ñobtä abko ban ñakare mun nibi niere yere? ¹⁹ ¿Ni mili krärike jire bti tikwe ban kunrikebe dräiba, ye rabateba abko ükakrörata

kutia kobe munkwe? niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Niaratre käkwe niebare mda:

Ban rabateba abko ükakröbata kutia kwä jätäbti kubu nunkwe, niebare kwe Jesuye.

20 Bti Jesukwe niebare mda ietre:

¿Erere arato, ni mili kräbkä jire bti tikwe ban kun kükübe dräiba, ye rabateba abko munkwe ükakröbata kutia kobe? niebare kwe ietre.

Niaratre käkwe niebare mda Jesuye:

Ban rabateba abko ükakröbata kutia krikri kwä kükü nunkwe, niebare kwetre.

21 Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Tikwe jäandrän ne nuenba mun okwäbti amarebti, ¿se ñobtä abko drebtä tita blite abko ngämi nüke gare metre munye? Abko kore se, niebare kwe ietre.

Ni iti, ie kä tuen ñakare abko Jesukwe mikaninta kuinta

22 Yebti Jesu btä nitre ja töitikaka ben nikani mate juta Betsaidate angwane, ni iti, ie kä tuen ñakare jänükani mräkäkwe Jesuye. Jesukwe okwä nuadrebtä ja kisebti mikakäre kuinta abko mräkä namani ribere kisere ie. **23** Ni ie kä tuen ñakare, ye Jesukwe kani küdebtí, nikani ben mento juta bäre, namani juta bäre angwane, Jesukwe käli mikani ni ye okwäbtä, bti kise mikani okwäbtä kwe, käkwe niebare ie:

¿Kä nibi tuen mae ya?

24 Ni ye käkwe niebare:

Ni nibi tuen kri kwrere dikekä tie, niebare kwe ie.

25 Ni ye, ie kä namani tuen diore, abtä Jesukwe kise mikaninta mda batí okwäbtä angwane, okwä

namaninta kuin jökrä, aisetet kä namani tuenta kuin jökrä ie. ²⁶ Bti Jesukwe niebare ie:

Tikwe ma okwä mirita kuinta, ye makwe ñan kädrie jire chi ni mda mdabe puta Betsaidate. Nánta jirekäbe ja gwiriete, niebare kwe ie.

Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwe, niebare Pedrokwe

(Mateo 16.13-20; Lucas 9.18-21)

²⁷ Yebti puta kiakia tä puta Cesarea Filipo bäre temen, ye kukwäre Jesu nikani nitre ja tötitikaka benbe sribikäre puta kiakia yete. Namanintre dikekä ji ngrabare angwane, Jesukwe niebare ietre:

¿Ti ne abko nire nieta ni mda mdakwe tibta? niebare kwe ietre.

²⁸ Niaratré kákwe niebare mda Jesuye:

Ma abko Juan Bautista nükaninta nire nieta ni ruärekwe amne ni mda abko käta ma Elías nükaninta nire mabtä. Akwa ni mda abko tä nire Ngöbö kukwei niekä kirakira mda mda abko nükaninta nire nieta kwe mabtä, niebare kwetre ie.

²⁹ Jesukwe niebare mda ietre:

¿Mun abko käta ti nire nire tibta? niebare kwe ietre.

Pedro abko kákwe niebare Jesuye:

Ma abko ni Dianinkä juani Ngöbökwe nun ngätäite, niebare kwe ie.

³⁰ Jesukwe niebare mda nitre ja tötitikaka benye:

Ti abko Ni Dianinkä Ngöbökwe abko, munkwe ñan kädrie jire chi ni mda mdabe, niebare kwe ietre.

Jesu müre ketadi, niebare käne kwe

(Mateo 16.21-28; Lucas 9.22-27)

31 Ye känti mentokwäre Jesu nikani dirire nitre ja töitikaka benye angwane, nikani niere:

Nitre unbre ji dokwätē, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien amne Kukwe Biani Ngöböökwe Moiséye dirikätre, käkwe ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne mikadi ja tare nike kri amne trö kwitadi kwetre tie, käkwe ti müre ketadi, akwa köbömäkäre angwane, ti rükadita nire, niebare kwe ietre.

32 Kukwe ne rakadrekä ño Jesubtä, erere niebare metre ta kwe nitre ja töitikaka benye. Abtä Pedrokwe Jesu käräbare, nikani kaibe ben mentokwäre, bti nikani mäträre btä. **33** Abtä Jesu nikwitaninte, käkwe nitre ja töitikaka ben mikaninta ñäräre, bti ñäkäbare krörö kwe Pedroye:

Satana, nän mento tibtä nete. Tikwe ja mikadre ngite Ngöbö rüere, abkokäre ma kite ñäke kore tie ñan ñan. Ni kä nebtä ie jäandrän tuendbe abko erere tä tuen mae, aise makwe ñan ñäkä kore tie, niebare Jesukwe Pedroye.

34 Bti Jesukwe nitre ja töitikaka ben btä ni mda mda nämane yete, ye käräbare, bti niebare kwe ietre:

Nire nire tö ja töi mikai kwatibe nänkrä tibe, ni ye abko tö dreye jakrä abko raba käikwitekä jabti amne ja kwata raba ruentari tare ñakare ie nünakäre tikrä abko jata ti jiebti, **35** ñobtä ñan angwane nire nire tö ja kwata ngibiai jen jakrä abko krütadi kärekäre, erere rabadi kärekäre Ngöbö okwä bäre mento akwa, nire nire krütadi ti dokwäre amne kukwe kuin Ngöböökwe tibtä ye dokwäre abko rabadi dianintari nünakäre kärekäre Ngöböbe.

36 Ye abko, ni rabadre jäandrän jökrä bkäne kabre kä nebtä, akwa ni krütadre angwane nikwe ñan nünandre mda Ngöböbe, ne ütiäre abko dre rükadre nie. **37** Erere arato, nikwe nünandre kärekäre, ye abko ni ñan raba kökö jire chi jakrä, ñobtä ñan angwane jäandrän ñakare jire abko ni rabadre bien Ngöböye nüna kärekäre ben ye ütiäre. **38** Ne aisete, nire nire käta ti rükente amne kukwe dirita tikwe ne rükente nitre tödekaka ñakare Ngöböbtä käta kukwe kämekäme nuene ye ngwärekri, ni ye abko ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatadita angwane, tikwe ni ye rükandite arato. Ti jatadita angwane ti jatadita ti Rün di kri bää nuärebti, erere arato angele deme Ngöbökwe bää nuärebti, niebare Jesukwe nitre ja tötitaka benye btä ni mda mda nämane yete yeye.

9

1 Yebti Jesukwe niebare mda:

Mun tä nete ne ruäre ngämi krüte, känenkri Ngöböta gobrane ño ja dibti ni kwe ngätäite, ye abko munkwe tuadi ja okwä jenbti abko ti tö nibi niei metre munye. Abko kore se, niebare Jesukwe ni jökrä nämane yete yeye.

Jesu bää nikwitani (Mateo 17.1-13; Lucas 9.28-36)

2 Yebti kä nikani köbö ti ta mda angwane, Jesukwe Pedro, Santiago amne Juan aibe ngwiani jabe abko ben nikani ngitio bäri mente käin yebti. Niaratre nämanena ngitio yebti käin angwane, Jesu bää nikwitani bää jene niaratre okwäbti, **3** Angwane dän Jesubtä namaniträ ngitiekä jökrä ngrabare, namani ngwen bürere. Ni ñakare jire iti kä raba

dän bätete ngwen bürere dikaro erere dän bä namani Jesubtä. ⁴ Ye btäräbe Elías btä Moisés namani gökökä yete blite Jesube, btä okwä namani. ⁵ Pedrokwe niebare Jesuye:

Ti Dänkien, nunta nete abko käi nibi nuäre tibtä, aisetet ma tö ne ngwane nunkwe ju mikadi kikakia komä munkrä: kwati makrä, kwati Moisékrä amne kwati Elíakrä, niebare Pedrokwe.

⁶ Pedro abko käkwe ñäkäbare kore, ñobtä ñan angwane nitre ja tötitaka Jesube abko namani nekwetekä, aisetet ño niedre kwetre abko ñan namani nüke gare ietre. Abtä Pedro namani ñäke kore. ⁷ Ye btäräbe müta jatani jüben niaratrébti angwane, müta yete abko ni kukwei jarabare krörö ietre:

Ni ne abko ti Odei tare kri tikwe. Niara kukwei nua munkwe abko ni kukwei namani kore mütate. ⁸ Ye btäräbe nitre ja tötitaka käkwe nikrabareta ja bäre angwane, ni mda ñakare amne Jesu aibe nämane kaipe, btä okwä namani.

⁹ Yebti Jesu nikaninta niaratrébe ngitiobtä motkwäre angwane, Jesukwe niebare ietre:

Ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne ngämi krüte, bti nüketa nire, ye känenkri kukwe turi munkwe ngitiobti käin sete, ye munkwe ñan nie jire chi ni mda mdaye. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

¹⁰ Ja rükadreta nire niebare Jesukwe, ye niaratré käkwe ngibiabare tiebe, akwa ye abko dre niebare Jesukwe abko ñan nükani gare ni nimä ja tötitaka benye, aisetet namani ngwentari jirekäbe jae kwärikwäri. ¹¹ Abtä niaratré käkwe niebare mda ie:

¿Ma krütadi bti rükadita nire mata niere ne ngwane, ñobtä abko Elías rükadre bäri Ni Dianinkä Ngöbökwe käne kukwe ükatekäre biare kräke Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre käta niere? niebare kwetre Jesuye.

12 Amne Jesukwe niebare mda ietre:

Elías rükadre käne ye abra era bkänä. Erere arato, niara rükadre Ni Dianinkä Ngöbökwe käne, käkwe jäandrän jökrä ükadrete kuin metre. Akwa ti tö kukwe mda ngwiaintari munye: ¿Ñobtä ti, Ni Kä Nebtä Ngobo, mikadi ja tare nikadi kri amne ti mikadi ngwarbe ni mdakwe abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä? Yebtä töbika munkwe. **13** Akwa Elías abko nükanina, * akwa Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre, ie niara ñan nükani gare, aise te tö namani dre dre nuein btä, erere nuenbare kwe tre amne mrä müre ketani kwetre, nämane tikani Ngöbö Kukweibtä abko erere namani bare jökrä btä.

*Jesukwe üai käme juanintari ngäbäkrebtä
(Mateo 17.14-21; Lucas 9.37-43)*

14 Jesu jatani nüketa möta nitre ja tötitikaka nimä ben angwane, nitre ja tötitikaka ben ni ökän namani abko ben Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre nämane ruäre abko nämane ja kwete amne, ni mda mda nämane kwati, btä Jesu nükaninta. **15** Jesu nükaninta, ye ni nämane kwati käkwe gani angwane, töi ñan namani krütare, kä nikani betekä jökrä köbö ngwentari Jesuye.

16 Jesukwe niebare mda ietre:

* **9:13** Elías abko nükanina. Jesu nämane blite Elíabtä angwane, nämane blite Juan Bautistabtä era metre. Näke Mateo 17.12,13 yebtä.

¿Drebtä munta ja kwete nete? niebare kwe ietre.

17-18 Jötrö ngwarbe ni nämane kwati, ye ngätäite ni nämane iti käkwe niebare Jesuye:

Dirikä, üai kämenta jadenkä ngäbäkrebtä tikän abko kisete kukwe ngitie ñakare. Tä nikene mdente erere, ye känti tä neketete üai käme yeye, tä kaenkä käinta bti tä kite temen, tä nikrenkä jökrä ngrabare, däbe tä nebe betekä kadate angwane, tä nebe tu ukwe jökrä jabtä. Mden abko makwe mikadreta kuinta tigrä, abkokäre ti ki ngwena mae yere. Akwa nitre ja töitikaka mabe aibe tä nete, ie tikwe üai käme juantarimna ngäbäkrebtä jakrä, akwa ñan niki mento ietre, niebare kwe Jesuye.

19 Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

¡Aingwaree, ti moto iko munbtä! Munta tödeke ñakare dikaro Ngöböbtä ye. ¿Ti rabadi kä nuäi mda munbe amarebti ye? niebare Jesukwe.

Ye btäräbe Jesukwe niebare mda:

Ngäbäkre ye ngwen tie, niebare kwe.

20 Erere ngäbäkre ye jänikani Jesuye, jänikani nebe ken angwane, Jesu jatabare üai kämeye, ye btäräbe üai käme käkwe kä ötanintbe ngäbäkre yebti, nikani ngitiekä temen, namani ja den ngwarbe jabti tata nekwäre, sekwäre, nekwäre, sekwäre. Däbe namani betekä kadate. **21-22** Ye ngwane Jesukwe niebare ngäbäkre ye rünye:

¿Kä kobera üai käme nikani jadenkä kore ngäbäkre nebtä? niebare kwe rünye.

Niarakwe niebare mda Jesuye:

Nämane chi angwane, üai käme nikani jadenkä btä tikän yere, abko täbe käname. Üai käme töta nebe müre ketai, käta kite ñukwätä, tä kite ñöte

tikän, aise te ma di tärä mikakräta kuinta tikrä, ne ngwane nun ngwen ruen bobre jae. Nun die mike. Üai käme juentari mento btä, niebare kwe Jesuye.

23 Jesukwe niebare mda ie:

Nirekwe tödekadre kwatibe tibti, kräke jäandrän jökrä nuäre nuene. ¿Se ñobtä abko ti di tärä üai käme juantarikrä mata ngwentari tie yere? niebare kore Jesukwe ie.

24 Abtä ngäbäkre rünkwe ñäkäbare jume ja dibti krörö mda Jesuye:

Tita tödeke mabti, akwa mtare ti tö nibi tödekai bäri kwatibe mabti, yebtä ti die mika makwe, niebare kwe Jesuye.

25 Ye btäräbe ni jatani nüke ja ükekrö bäri kabre mda, namani tuen Jesuye. Abtä jötrö ñäkäbare krörö kwe üai kämeye:

Üai käme, ma ngäbäkre ne kukwe ötaka amne ma ngäbäkre ne olo dikatekä, ma yeye tita niere, nǟn mento ngäbäkre nebtä. Ma ñan jata jadenkäta jire chi mda btä, tita niere mae, niebare Jesukwe üai kämeye.

26 Angwane üai kämenkwe ngratebare kri ngäbäkre yebtä, bti kä ötanintbe bti kwe bobuta, nikani ngitiekä temen angwane, üai käme nikani mento. Ngäbäkre abko namani kwekbe temen ngwäkäre kwrere ni kwati ye okwäbti. Abtä namanintre niere: ¡Aiteeje! Ngäbäkre krüta tare yera, ni kwati namani niere kore. **27** Akwa Jesu nikani, kákwe ngäbäkre ye kani küdebtí, bti ganinkrö krö kwe. Ngäbäkre ye nükaninbe dikekäta krö. Namani kuin jökrä abko nakaninkä kore.

28 Yebti Jesu namaninta kaibe gwi nitre ja töitikaka benbe angwane, niebare mda kwetre Jesuye:

Nunkwe üai käme junintari mento, ¿ye ñobtä ñan niki mento nunye ruen? niebare kwetre ie.

29 Jesukwe niebare mda ietre:

Munkwe blitadre Ngöböbe btä ja bändre Ngöbökrä käne, aibe köböire üai käme ye kwrere mun raba juentari mento. Ye munkwe nuni ñakare kore, mden kisete ñan niki mento munye, niebare kwe ietre.

*Jesu kriütadi niebare bobukäre kwe
(Mateo 17.22-23; Lucas 9.43-45)*

30 Jesu btä nitre ja töitikaka ben nämane Cesarea Filipo käntita temen, nikaninta angwane nikaninta kä Galilea käntita. Akwa ni mda mdakwe ñan gadre ie tö namani, **31** ñobtä ñan angwane Jesu nämane dirire krörö kaibe nitre ja töitikaka benye:

Ni mda mda abko ie ti, Ni Kä Nebtä Ngobo, ne biandi müre ketadre, akwa köömä angwane, ti rükadita nire, niebare kwe.

32 Jesukwe dre niebare kore ñan nükani gare nitre ja töitikaka benye, akwa namani ja gaire, aisetet ñan namani ngwentarita Jesuye.

*Nire bări ütiäte niebare Jesukwe
(Mateo 18.1-9; 10.42; Lucas 9.46-50; 17.1-2)*

33 Abti nükaninta mda juta Capernaúmte. Namaninantre ja gwiriete angwane, Jesukwe niebare nitre ja töitikaka benye:

¿Drebtä mun täni ja kwete ji ngrabare yere? niebare Jesukwe ietre.

34 Namanintre kwekbe jökrä, ñobtä ñan angwane niaratre ngätäite nire bäri ütiäte, abkobtä nämane näin ja kwete ji ngrabare, aisete namanintre kwekbe. **35** Drebta namanintre ja kwete namanina gare Jesuye, aisete Jesu namani täkänintbe, käkwe niebare mda ietre:

Mun jakwe ti ken nete. Nire nire tö ja tuai bäri ütiäte kri ni mda mdakrä Ngöbö okwäbti, ye käkwe ja mika bäri bobre ni mda mdakrä amne ja mika ni sribikä ene kwrere ni mda mdakrä, niebare Jesukwe.

36 Bti Jesukwe ngäbäkre chi käräbare nüke nitre ja töitikaka ben ngätäite, bti kukwe ye bä mikakäre, ngäbäkre ye diani kisete kwe, bti niebare kwe ietre:

37 Nire nire käta ti tarere metre abko käkwe ngäbäkre ne kwrere kadre ngäbti ti käbti. Nirekwe kadre ngäbti kore, ye ngwane ñan ngäbäkre aibe kata ngäbti kwe angwane, ti kata ngäbti kwe arato. Ye kwrere arato, nire nire käkwe ti kadre ngäbti kuin abko käta Ngöbö ti juanka kaen ngäbti arato. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

Nireta rüre ñakare Jesu rüere abko tä nekete Jesukri

(Lucas 9.49-50)

38 Ye ngwane Juan abko käkwe niebare mda Jesuye:

Dirikä, nunkwe ni turi iti üai käme juentari ma käbti, akwa nekete ñakare nibe, aisete ñan üai käme juandretari mda kwe ma käbti, nunkwe nini ie, niebare kwe Jesuye.

39 Abta Jesukwe niebare mda ietre:

Munkwe ñan ñäkä kore ie amne ñan bika kri niarabtä munkwe, ñobtä ñan angwane nirekwe sribi kri ñian tuabare nuendre ti kähti, yebti ñan tä näin ñäke blo ti rüere, akwa tä blite kuin tibtä. ¿Se ñobtä abko, munkwe ñan üai käme juantarinma mda ti kähti ie yere? ⁴⁰ Ni ja rüere ñakare nibe, ye abko tä nekete nibe, aise te munkwe ñan ñäkä ie.

⁴¹ Jesukwe niebare:

Monta ti mike täte, abtä nirekwe ñö aibe biandre chi tomnane munye, akwa ni ñö bianta munye tä nekete nibe, ni yeye Ngöböökwe sribi kuin ye ütiä biandi abko ti tö nibi niei metre munye. ⁴² Akwa nire nire käta ja mike bobre Ngöböötä ngäbäkre ne kwrere, ye nirekwe ngwiandreta ti käikwitekä jabti, känti rabadre kukwe nuene bäri käme mda, ni ye abko Ngöböökwe mikadi ja tare nike krübäte kä nakebtä. Mden kisete, ni ye ngämi ni tödekaka tibti ngwen ti käikwitekä jabti, känenkri jä oto kri doboko nura ukwakrä ye mäkadre ngärä, bti kitadre mrente nguse känti müre reketadre abko rabadre bäri kuin kräke. Ye kwrere ni ye ñan rabadre ni tödekaka tibti ngwen ti käikwitekä jabti aise te.

⁴³ Ye kwrere mun kise mden köböite makwe ja mika ngite Ngöbö rüere ne ngwane, munkwe ja kise ye tikaka ta abko bäri rabadre kuin, ñobtä ñan angwane munkwe nünandre deme kise otore kwärä rikakäre nüne Ngöböbe kä käinhti abko bäri kuin angwane, ñan mun kise krobu ngöi jökrä ben mun rikadre ja tare nike kärekäre ñukwä jutra nötöte ñakare köbö kwatirekwatire ye te. ⁴⁴ [Kä nakebtä, yete jändrän jökrä tä nikken ngwarbe amne nginta kwete kärekäre. Ye kwrere

abko ñukwä jutra ngitiekä käre, ni käme Ngöbö ngwärekri mikakäre ja tare nike kärekäre.]†

45 Erere arato, mun ngoto mdenkri, köböite mun raba ja mike ngite, ne ngwane munkwe tikaka ta jae abko bäri rabadre kuin, ñobtä ñan angwane mun ngoto kwäräbe akwa mun rabadre nüne metre Ngöbökrä abtä munkwe nünandre kärekäre ben, ye abko rabadre bäri kuin munkrä amne, ñan mun ngoto krobu ben ngöi Ngöbökwé mun kitadre kä ja tare nikakrä känti. **46** [Kä nakebtä yete jändräñ jökrä tä nikén ngwarbe amne nginta kwete kärekäre. Ye kwrere abko, ñukwä jutra ngitiekä käre, ni käme Ngöbö ngwärekri mikakäre ja tare nike kärekäre.]‡

47 Erere arato, mun okwä köböite mun raba ja mike ngite Ngöbö rüere, ne ngwane munkwe ja okwä ye diante kwati mento, bti munkwe kitaka mobe arato, ñobtä ñan angwane Ngöböta gobrane, ye känti mun okwä kwatibe ben mun rikadre nüne kärekäre ben, ye abko rabadre bäri kuin munkrä amne, ñan mun okwä kubu ben ngöi mun kitadre kä ja tare nikakrä känti. **48** Kä nakebtä yete jändräñ jökrä tä nikén ngwarbe amne nginta kwete kärekäre. Ye kwrere abko, ñukwä jutra ngitiekä käre, ni käme Ngöbö ngwärekri mikakäre ja tare nike kärekäre.

49 Jändräñ kukwadre Ngöböye, btä mren mikata mikakäre bänante, ye kwrere abko munkwe ja tare nikadi mun mikakäre metre. **50** Mdakäre abko, mren abra kuin jändräñ jökrä mikakrä bänante,

† **9:44** Kukweta tikani corcheta ngätäite abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuin btä. ‡ **9:46** Kukweta tikani corcheta ngätäite abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuin btä.

akwa mren bänän riadrekä, ye ngwane ñan bänän rabadreta kuin mda. Ye kwrere munta bike kri jabtä kwäríkwäri angwane, mun ñan raba sribi nune Ngöbökrä, aisetet mun rabadre ngwarbe mren bänän riadrekä kwrere. Mden kisete munkwe ti mikadi täte metre, ye köböire mun rabadi nüne jäme jabe kwäríkwäri. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

10

*Meri tuadremetre ya, ñakare ya
(Mateo 19.1-12; Lucas 16.18)*

¹ Jesu nämane Capernaúm, nikani mda nitre ja töitikaka benbe kä Judeate. Arato nikani Ñö Jordánbtä kä driri. Ye känti ni nükantia ja ükekröta kwati Jesubtä abko, ie Jesu nämanena dirire ño, erere nikani dirireta ietre. ² Ye ngwane, nitre bariseo nükani ruäre abko tö namani ja gain Je-subi niara kitakäre ngite, käkwe niebare ie:

¿Kukwe Biani Ngöbökw Moiséye käta dre niere abko nikwe mikadre täte ya? ¿Ni gure käkwe ja tuametretä, ye abko dbe ya ño niere nunye? niebare kwetre Jesuye.

³ Jesukwe niebare mda ietre:

¿Ni gure käkwe ja tuametretä, ye nuemna Moisékw munye ya ño arato? niebare kwe ietre.

⁴ Niaratrekwe niebare mda Jesuye:

Ni gure käkwe ja tuadremetre abko dbe niebare Moisékw, akwa nita ja tuemetretä abko tikadre täräbtä biandre meriye, niebare Moisékw, niebare kore nitre bariseokwe ie.

⁵ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Mun dokwä ribi ribi Ngöbökrä. Ye mdenbtä ni gure käkwe ja tuadremetre abko Ngöbökwé tikamna täräbtä Moiséye munkrä yere. ⁶ Akwa Ngöbökwé kä dätebare kena btä abko tikamna krörö kwe täräbtä Moiséye arato:

Ngöbökwé ni brare btä ni merire dätebare.

⁷ Ne aisete ni brare käkwe ja mikadre gure angwane, rikadre nüne jenena rünbtä amne meyebtä mento merire kwebe.

⁸ Angwane ni nibu ye abko rabadi ni itibe kwrere,

Génesis 2.24

abko tikamna kore kwe täräbtä Moiséye. Ye kwrere ni nibu ye ñan rabadi ni nibu kwrere mda, akwa rabadi ni itibe kwrere. ⁹ Ye mden kisete, Ngöbökwé ni mikani ni itibe kwrere, ye ni ñan rabadre denkä jire chi jene jene mentokwäre, aisete ni brare käkwe ñan meri tuadremetre. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre bariseoye.

¹⁰ Yebti Jesu namanina gwi angwane, kukwe ngwianintari nitre bariseokwe, ye arabe nitre ja töitikaka ben nikani ngwentarita ie. ¹¹ Abtä Jesukwe niebare nitre ja töitikaka benye mda:

Ni brare käkwe merire kwe tuadremetre, bti meri mdara jire ben ja mikadre gure kwe, ni ye käkwe ja mikadre ngite merire käne rüere. ¹² Ye erere arato, ni merire käkwe brare käne kwe tuadremetre, bti rabadre brare mdabe, meri ye abko käkwe ja mikadre ngite brare käne rüere. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

*Jesukwe ja di biani ngäbäkre kiakiaye
(Mateo 19.13-15; Lucas 18.15-17)*

¹³ Yebti ngäbäkre jänikani mräkäkwe Jesuye abko bti Jesukwe kise mikadre ja di biankäre

ietre. Akwa nitre ja tötitikaka Jesube namani ñäke ngäbäkre mräkäye. ¹⁴ Ye gani Jesukwe angwane, namani romon nitre ja tötitikaka benkrä, käkwe niebare mda ietre:

Ngäbäkre ye tuemetre kite tie. Munkwe ñan ji öta käne, ñobtä ñan angwane nire nire käta ja mike bobre Ngöböbtä ngäbäkre ne kwrerekwrere, ni yebti abko Ngöbota gobrane, aise te munkwe ñan ji öta käne. ¹⁵ Nire nire ñan tä ja mike bobre Ngöböbtä ngäbäkre chi kwrerekwrere, ni yebti Ngöbökwe ñan gobrandi amne ñan nünandi kärekäre Ngöböbe kwe abko ti tö niei metre munye. Abko kore se, niebare Jesukwe.

¹⁶ Bti Jesukwe ngäbäkre diani kisete, kise mikani dokwäbti kwe, bti ja di käräbare kräke kwe Ngöböye.

*Ni jändräñ bkänkä kabre käkwe blitabare Jesube
(Mateo 19.16-30; Lucas 18.18-30)*

¹⁷ Yebti Jesu jatani nikenta mda angwane, ni jatani iti betekä, nükani ngitiekä ngukudokwäbti temen ngwärekri, käkwe niebare ie:

Dirikä kuin, ¿tikwe dre nuendre abko ütiäre ti rabadre nüne kärekäre Ngöböbe? niebare kwe Jesuye.

¹⁸ Jesukwe niebare mda ie:

Ngöbö aibe kuin, yebti ni mda ñakare jire kuin. ¿Ye ñobtä abko mata ti kuin niere tie ye? niebare Jesukwe ie.

¹⁹ Bti Jesukwe niebareta ie:

Ma tö nünai kärekäre Ngöböbe angwane, Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye garera mae abko erere makwe mika täte abko krörö:
Makwe ñan ni mda kämika.

Ma gure, makwe ñan ja mika gure bati bati ni mda
mdabe.

Makwe ñan go.

Makwe ñan blita ngwarbe ni mda mda rüere ki-
takäre ngite.

Makwe ñan ni ñgöka jändrän diankakäre kän.

Erere arato, ma rün amne ma meye mika ütiäte
jae. *Exodo 20.12-16; Deuteronomio 5.16-20*

Ye abko Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye nuendre
nie kore, erere makwe mikadre täte jökrä, niebare
kwe ie.

20 Ni yekwe niebare mda Jesuye:

Dirikä, makwe kukwe nini, ye ti nämane bati
ngäbäkrere angwane, ti nikani mike täte jökrä abti
kä nüke tie mtare, niebare kwe ie.

21 Niara namani ruentari tare kri Jesuye, käkwe
mikani ñäräre, bti niebare kwe ie:

Jändrän tä keteti nuendre mae. Jändrän tä
makwe ye erere nän rürümoine jökrä, bti makwe
ngwian ye dräi ni bobre bobrebtii angwane, ma
rabadi jändrän ütiäte kri bkäne kabre kä käinbtii
sete. Makwe jändrän rürümoine ünän jökrä kore, bti
ma jata ti jiebti. Abko kore se, niebare Jesukwe ie.

22 Yebtä ni ye moto namani ulire Jesu kukwei
nuare, ñobtä ñan angwane niara abko jändrän
bkäne kabre krübäte, aisetee moto nötaninte jändrän
kwekwe ye jiebti amne moto namani ulire, ben
nikaninta.

23 Nikaninta angwane, Jesukwe nitre ja töitikaka
ben mikani ñäräre, bti niebare kwe ietre:

Ni jändrän bkänkä krikri ye käkwe ja mikadre
bobre Ngöböbtä, Ngöbökwe gobrandre bti abko
tare krübäte kräke, niebare kwe.

24 Kukwe niebare Jesukwe, yebtä nitre ja töitikaka ben namani töbike kri, ñobtä ñan angwane ni jäandrän bkänkä kri nämane nüne metre Ngöbö ngwärekri, nämane nütüre. Ye aise te Jesukwe niebareta mda ietre:

Ti mräkä tikwe, ni ye btä Ngöböta gobrane, yebe ketetibe tare krübäte ni jäandrän bkänkä krikri neme ketetibe. **25** Aku okwä chi, yete ta kameo krikri ye ara rikadre nuäre, akwa nitre jäandrän bkänkä kri ye käkwe ja mikadre bobre Ngöböbtä, Ngöbökwe gobrandre bti, ye abko bäri tare kräke.

26 Kukwe yebtä bäri nitre ja töitikaka Jesube ñan töi namani krütare mda, käkwe niebare:

¿Ni jäandrän bkäne kri ñan rabadre dianintari nini makwe, se nire abko rabadi dianintari amarebti se? namanintre niere jae kwärikwäri.*

27 Abtä Jesukwe mikani ñäräre, bti niebareta kwe ietre:

Mun kä nebtä, ye kräke abko kukwe ye tare, akwa ñakare Ngöbökrä, ñobtä ñan angwane Ngöbö abko kräke jäandrän ñakare tare jire chi, niebare Jesukwe.

28 Jötrö ngwarbe Pedrokwe niebare mda ie:

Nunkwe jäandrän jökrä mikaninte, bti nunta näin ma jiebti, ¿se abko Ngöbökwe dre biandi ütiäre nunye? niebare kwe Jesuye:

29 Jesukwe niebare mda ie:

* **10:26** Jesu näire abko ni ngwian bkäne kri abko nämane ngwian bkäne, ñobtä ñan angwane Ngöbö nämane ja di bien ietre, aise te bäri Ngöbö kukwe muko, aise te rabadre dianintari käne, nitre israelita nämane nütüre, aise te nitre ja töitikaka Jesube abko ñan töi namani krütare Jesu kukweibta.

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Nänbtä ti jiebti amne Ngöbö kukwe kuin kabtä ngäbti, nire nire kákwe ju mikaninte o etbakantre o ngwai mikaninte kwe, erere arato meye o rün o ngäbriänkä o kä kwe erere mikaninte jökrä kwe nänbtä ti jiebti, nitre ye abko, ie Ngöbökwe jäandrän biandi gre ketarike rike bäri mda amne Ngöbökwe mikadi nüne kärekäre jabe arato. ³⁰ Nitre ye tä nüne kä nebtä angwane abko ie Ngöbökwe jäandrän biandi gre ketarike rike bäri mda abko krörö: Rabadi ju bkäne bäri kabre mda. Erere arato, etba btä ngwai rabadi bäri mda kwe. Arato meye, ngäbriänkä rabadi kwati kwe. Arato kä sribikrä biandi bäri kabre kwe ie. Arato ja tare nikadi kwe tikrä, akwa kä jatadi mrä angwane, nünandi kärekäre Ngöböbe kä käinbti kwe. ³¹ Akwa ni kwati tuen bäri ütiäte ütiäte kä ne ngwane, ye abko rabadi ütiäte ñakare Ngöbö ngwärekri; akwa ni kwati tuen ngwarbe, ütiäte ñakare kä ne ngwane, ye abko rabadi bäri ütiäte Ngöbö ngwärekri sete. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

*Jesu müre ketadi abko niebare bämäkäre kwe
(Mateo 20.17-19; Lucas 18.31-34)*

³² Abti Jesu nämane näin juta Jerusalén kukwäre angwane, nikani bä mente nitre ja töitikaka ben käne. Angwane nitre ja töitikaka ben ñan töi namani krütare Jesubtä angwane, ni mda mda nämane näin jiebti köre, abkobtä kä jürä namani. Te Jesukwe nitre ja töitikaka ben ni jätäbti nibu käräbareta mda kaibe mento, bti dre dre rakadikä btä abko nikani niere jökrä ietre krörö:

³³ Mtare nita näin Jerusalén kukwäre. Ni näin nebe Jerusalén ye känti ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne kitadi ngise nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkienye amne Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre yeye. Niaratre ye abko käkwe ti kitadi ngise müre ketadre amne, nitre romanobo ñakare israelitare abko ie ti kitadi ngise. ³⁴ Niaratre käkwe ti mikadi yakrä kri jae, käli kitadi tibtä kwetre amne ti kwata metadi krübäte kwetre. Yebti ti müre ketadi kwetre, akwa köbömäkäre angwane, ti rükadita nire. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja tötitakaka benye.

*Santiago btä Juan tö namani rabai gobrane siba
Jesube*

(Mateo 20.20-28)

³⁵ Yebti Zebedeo ngäbriänkä nibu Santiago btä Juan namani bike kri, käkwe krötabare Jesu ken, bti niebare kwetre ie:

Dirikä, nun tö jäandrän ribei mae abko erere makwe nuendre, ie nun tö nibi abko nun ki kärere mae, niebare kwetre Jesuye.

³⁶ Jesukwe niebare mda ietre:

¿Dre nuendre tikwe munkrä, ie mun tö nibi amarebti yere? niebare kwe ietre.

³⁷ Niaratrekwe niebare mda Jesuye:

Ma rabadi gobrane kri ja di jenbti ni jökrä ngwärekri, ye ngwane makwe nun mika bäri ütiäte, käkwe nun mika täkänintbe iti ja küde ruenkri amne iti ja küde ngeberekri abko nun tö ribei mae, niebare kwetre ie.

³⁸ Abtä Jesukwe niebare mda Zebedeo ngobo nibu yeye:

jJo! Munta kukwe tare krübäte ribere tie gare ñakare jire chi munye. ¿Tikwe ja tare nikadi kri krübäte, ye kwrere munta biare ja tare nike siba ya? niebare kwe ietre.

39 Jänril niebare kwetre Jesuye.

Jesukwe niebare mda ietre:

Munkwe ja tare nikadi kri ti kwrere arato,
40 akwa nire rabadre täkänintbe ti küde ruenkri amne nire rabadre ti küde ngeberekri, ye abko ñan tä ti kisete, akwa tä Ngöbö kisete. Ye aise te nire nire kräke kä ye tä ükaninte ti Rünkwe abko erere ie biandi kwe, aise te ti ñan raba bien munye. Abko kore se, niebare Jesukwe Santiagoye btä Juanye.

41 Jesu nämane blite kore, ye ni mda mda ja tötitikaka Jesube kákwe kukwe ye gani angwane, moto namani romon Santiagokrä btä Juankrä.

42 Abtä Jesukwe käräbare, bti nikani niere ietre:

Nitre ñakare israelitare käta gobrane angwane, tätre kukwe miketbe tare ni mda mda mikakäre ja ngoto täni. Erere arato, nitre ütiäte krikri ñakare israelitare abko ni mda mdakwe mikadre ütiäte jae, abkokäre tätre bike krikri, ye abko gare kuin munye. **43** Akwa mun ja tötitikaka tibe, ye ngätäite abko ñan rabadre bare jire chi kore, aise te mun ngätäite abko kukwe rabadre bää jene abko krörö: Nire nire tö rabai bäri ütiäte kri mun ngätäite ye abko kákwe sribidre ni bobre kwrere ni mda mdakrä **44** amne, nire nire mun ngätäite tö rabai bäri käne jäandrän jökräbtä, ni ye abko rabadre ni klabore kwrere ni mda mdakrä. **45** Munkwe nünandre kore, ñobtä ñan angwane ti, Ni Kä Nebtä Ngobo ñan jatani ni mda mda mikakäre sribire jakrä, akwa ti jatani sribikäre ni mda mdakrä

amne ti jatani ja mike müre ketadre ni kwati kökatarikäre Ngöbökrä. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

Ni okwä kä drünente abko Jesukwe mikaninta kuinta

(Mateo 20.29-34; Lucas 18.35-43)

46 Yebti Jesu nükani juta Jericóte nitre ja töitikaka benbe, nikani ta angwane, ni mda mda nikani kwati jiebti arato nitre ja töitikaka benbe. Niara abko nämane näin käne angwane, ni nämane iti abko kädian nämane Bartimeo (ne abko Timeo ngobo nieta) abko okwä kä drünente, aisete nämane täkänintbe jibta ngwian kärere jakrä.

47 Jesu Nazarebo jatani ta gani kwe angwane, namani ngrente ja dibti krörö jite yete Jesuye:

jJesu, jrei David tukwe mräkä, ti ngwen ruentari tare jae! namani niere jite.

48 Ni kwati namani kada ketamna ie akwa, niara namani ngwänenkä bäri krikri mda, kä namani niere:

jJrei David tukwe mräkä, ti ngwen ruentari tare jae! namani niere bäri mda kore.

49 Abtä Jesu namani nünaninkä käkwe niebare:

Ni ye kärere munkwe, niebare kwe.

Erere ni mdakwe niebare ni okwä kä ikote yeye:

Jesuta ma kärere, aisete kä ngwen nuäre jabtä. Näin krö. Brän jötrö känti, niebare kwetre ie.

50 Ye btäräbe, ni okwä kä drünente ye käkwe ja täkäninte käinta, tö namani näin jötrö, aisete dän nga ötati kitani temen kwe, bti nikani nebe Jesu ken. **51** Angwane Jesukwe niebare ie:

Tikwe dre nuendre makrä, ie ma tö nibi, niebare kwe ie.

Ni ye käkwe niebare mda Jesuye:
 Ti Dänkien, kä rabadre tuen tie, ie ti tö nibi,
 niebare kwe.
⁵² Jesukwe niebare mda ie:
 Ma nibi tödeke kwatibe Ngöböhti, ye köböire ma
 okwä nibirate kuin, aisetet nänta, niebare Jesukwe
 ie.
 Ye btäräbe kä namani tuen kuin jökrä ie, bti
 nikani siba Jesube.

11

Jesu nikani nebe Jerusalén

(*Mateo 21.1-11; Lucas 19.28-40; Juan 12.12-19*)

¹ Bti Jesu btä nitre ja tötitikaka ben nükanina ja
 ken Jerusalén angwane, ni namani juta Betania
 amne juta Betfagé känti Ngitio Olibobtä. Ye känti,
 Jesukwe nitre ja tötitikaka ben juani nibu, ² käkwe
 niebare ietre:

Juta tuen känlime ni ngware ta. Se känti mun nä. Mun raba yete angwane, buro ngäbäli näkwita ngämi kwan mäkäninte munye, ye tikate munkwe, bti mun jata ngwena tie. ³ Akwa ñnobtä munta tikete? nie munye angwane, munkwe nie krörö ietre: Ni Dänkien tö nibi ie, aisetet nun bike niken ngwena, akwa gwängwarbe juandita kwe munkrä, munkwe nie kore, niebare Jesukwe ietre.

⁴ Erere nikanintre angwane, buro nämane mäkäninte jukwebtä jite, btä namanintre abko tikaninte kwetre. ⁵ Abtä ni ruäre nämane yete käkwe ñäkäbare krörö ietre:

¿Munta dre nuene yete amarebti yere? ¿Nirekwe buro ye tikatemna munye, amarebti munta tikete yere? niebare kwetre ietre.

6 Jesukwe ño niemnabare ietre, erere niebare kwetre, aise te buro tuanimetre ngwiandre ietre.

7 Nikanintre buro ngwena, nükani nebe Jesu känti angwane, dän jakwe mikani ötati buro ngäbäli ye tröbti kwetre ja täkräre Jesuye, bti Jesu nakwani buro yebti, bti nikani mda Jerusalén.

8 Ye ngwane ni kwati namani Jesu ngibiare jite, käkwe dän jakwe metaninte ji ngrabare temen dikakakrä Jesuye. Ni ruäre abko käkwe kriküde tikaninkä Jerusalén bäre temen abko namani mike ji ngrabare temen dikakakrä Jesuye kakäre ngäbti jrei kwrere. **9** Angwane nitre nämane näin ruäre Jesu känenkri amne ruäre abko nämane näin Jesu jiebti, ye abko namani ngrente ja dibtì, kä namani niere krörö:

¡Hosana! ¡Ari Ngöbö käkitekä gware jökrä!

Ni ne kite ni Dänkien Ngöbö käbti.

Ma ye aibe raba mikani ütiäte.

10 Ni mräkä jrei David nämane gobrane kira, ye kwrere Ngöbökwe ni ne mikadi gobrane ni ngätäite nete.

¡Hosana! ¡Ari Ngöbö kri kä käinbti käkitekä bäri krikri! **Salmos 118.25-26**

abko namani näke kore Jesu ngäbti.

11 Jesu namani Jerusalén angwane, nikani ju blitakrä Ngöböbe känti angwane, mikani ñäräre kuin jökrä bäre ta kwe, bti kä jatanina dere, aise te nikaninta nitre ja töitikaka ni jätäbti nibu yebé nebebe juta Betania kibiakäre yete.

Jesukwe ñäkäbare higokrieye

(Mateo 21.18-19)

12 Abti jändrinane Jesu nämane Betania, nikaninta Jerusalén angwane, mrö namani ie,

13 nikrabare kwe angwane, higokrie abko kä namani tuen mobe ie se kwrere. Higokrie ye abko ngwä nämanena, namani nütüre, aisete nikani mike ñäräre btä. Namani känti angwane, higokrie ye ngwä rabadre abko käi ngämi, aisete ngwä ñakare btä angwane, kä aibe kabre btä. **14** Abtä Jesukwe ñäkäbare tare higokrie yeye:

Ma ñan ngwä raba jire mda kwetadre ni mdaye, niebare kwe higokrie yeye nitre ja töitikaka ben okwäbtí.

Bti nikantia janknu ji ngrabare Jerusalén.

Jesukwe nitre juanintari ju blitakrä Ngöböbe känti

(Mateo 21.12-17; Lucas 19.45-48; Juan 2.13-22)

15 Nükani Jerusalén angwane, nikantintre nebe ju blitakrä Ngöböbe känti. Ju bäre temen nitre nämane jäandrän rürümoine* yete amne ruäre abko nämane jäandrän kökö abko Jesukwe juanintari jökrä mento. Erere arato, nitre nämane ngwian kwite ni mda mdakrä abko kän Jesukwe mesa kwitaninkä temen se kwrere amne ütü rürümoinkä kwe ja täkrä nämane, ye abko Jesukwe kwitaninkä jökrä temen se kwrere arato. **16** Bti nire nire tö namani jäandrän ngwiain ju blitakrä Ngöböbe känti, ye abko Jesu ñan namani tuemetre nüke jire chi kä ye känti, kä ngibiakäre deme Ngöbökrä.

17 Yebti Jesu nikani dirire krörö mda nitre ju blitakrä Ngöböbe dänkientre rüere, käkwe niebare:

* **11:15** jäandrän rürümoine. Nitre israelita nünanka ñakare juta Jerusalén nükani Jerusalén jäandrän biankäre Ngöböye angwane, ñan nükani obeja, ütü amne nbi kwekwe ngwena kukwakrä, akwa nämane kökö Jerusalén yete ju blitakrä Ngöböbe känti.

Ngöbö Kukwei tä tikani krörö:
 Ju tikwe ne abra tä blitakrä tibe nitre nünanka kä
 jökräbti kräke,
 nieta Ngöböökwe ja Kukweibta. Akwa mun abko tä
 ju blitakrä Ngöböbe ne mike nitre gokä jue kwrere.
 Abko kore se, niebare Jesukwe.

Isaías 56.7

¹⁸ Jesu namani dirire bää jene abko namani tuen
 kuin ni jökräye, aise te ñan töi namani krütare Jesu
 kukweibta. Ye mden kisete Jesu jürä namani nitre
 blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre yebtä
 amne Kukwe Biani Ngöböökwe Moiséye dirikätre,
 yebtä Jesu jürä namani arato, aise te namani ji
 känene jae Jesu kämikakäre. ¹⁹ Yebti kä jatani dere
 angwane, Jesu btä nitre ja töitikaka ben nikaninta
 juta Jerusalén bäre mentokwäre.

*Nikwe tödekadre kwatibe Ngöböbti abko Jesukwe
 diribare higo kriebtä
 (Mateo 21.20-22)*

²⁰ Yebti jändrinane Jesu nikaninta dekä angwane,
 higokrie ngwä ñakare, ye namanina nötare jökrä
 nükebe dobote temen. ²¹ Higokrie, ie Jesukwe
 ñäkäbare nitre ja töitikaka ben okwäbti ye nükaninta
 töreta Pedroye, käkwe niebare Jesuye:

jo! Dirikä, higokrie ie makwe ñäkäba jändrin,
 ye nibira nötare jökrä nükebe dobote temen tuen,
 niebare kwe ie.

²² Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Ngöbö di tärä jändrän jire jökrä nuenkrä, yebti
 munkwe tödeka kwatibe, ye ngwane mun rabadre
 kukwe nuene jire jökrä ti kwrere. ²³ Ti bike kukwe
 era erere niere munye abko krörö: Nirekwe
 niedre ngitio nokoye: Ja denkä mento yete. Ma

rika mrente, niedre kwe ngitio nokoye, tödekare kwärä Ngöböti amne Ngöbö di tärä sribi ye nuendre, ye munkwe mikadre ngwarbe ñakare jae angwane, mun rabadre ñäke kore ngitiyoje angwane, ye erere rabadre bare munye. ²⁴ Ne aisetet, dre dre munkwe kärätre Ngöböye, erere biandi kwe munye, bti munkwe tödekadre kватibe kore, ne ngwane Ngöbökwe biandi munye.

²⁵ Mdakäre abko, mun rika blite Ngöböbe angwane, ni mdakwe kukwe nuenbare blo munbtä, ye töre käre munye btä mun moto romon kräke, ye ngwane kukwe ye käikwitaka jabti munkwe angwane, mun Rün kä käinbti käkwe mun ngite niara rüere ye diandrekä jire jökrä munbtä. ²⁶ [Akwa ni mdakwe kukwe nuenbare blo munbtä, ye töre käre munye, btä mun moto romon kräke, ye munkwe ñan käikwitadrekä jabti angwane, mun Rün kä käinbti käkwe mun ngite niara rüere ye ñan diandrekä munbtä arato. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja tötitikaka benye.][†]

Nire diebti Jesu nämane sribire abko ngwianintari ie

(Mateo 21.23-27; Lucas 20.1-8)

²⁷ Yebti Jesu nikani janknu nebe Jerusalén. Nikani dikekä ju blitakrä Ngöböbe bäre temen angwane, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre btä Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre, arato nitre unbre ji dokwäte käkwe krötabare Jesu ken, ²⁸ käkwe niebare ie:

[†] **11:26** Kukweta tikani corcheta ngätäite abko ñan tä tikani manuscrito bări cuinkuin btä.

¿Nirekwe ma mikani sribi nuene kore amne nire diebti mata kukwe nuene kore nete? niebare kwetre Jesuye.

29-30 Angwane Jesukwe niebare mda ietre:

Ti bike kukwe ngwentari kwati arato munye. ¿Nirekwe Juan Bautista juani ni ngökö ñöte? ¿Ngöbökwe juani ya o ni kä nebtäkwe mikani sribire ya? Ye niere tie munkwe. Nirekwe juani, ye munkwe niedi tie ne ngwane, nire diebti titä sribi ne nuene abko tikwe niedi munye arato, niebare kwe ietre.

31 Yebtä abko nikani blite jabe kwäríkwäri, kä namani niere krörö: Ngöbökwe juani nikwe niedre ie angwane, niarakwe niedre krörö mda: Ngöbökwe juani munta niere, ¿se ñobtä abko munkwe ñan kukwei mikani era jae? niedre kwe nie. **32** Akwa, ni kä nebtäkwe mikani, ni ñan rabadre niere jire chi ie, aise te nikwe ño niedre ie ruen, namanintre niere kore jae kwäríkwäri.

Niaratre käkwe blitabare kore, ñobtä ñan angwane Juan abko ni Ngöbö kukwei niekä era metre ni jökrä nämane mike era. Mden kisete ni mdakwe juani niedre kwetre angwane, ni jökrä rabadre ja rüere ben abko jürä namani btä, aise te ño niedre kwetre ñan namani nüke gare ietre. **33** Abtä niebare krörö kwetre Jesuye:

Nirekwe Juan juani, ye gare ñakare nunye, niebare kwetre.

Angwane Jesukwe niebare mda ietre:

Kore ne ngwane, nirekwe ja di biani tie sribi ne nuenkäre abko tikwe ñan niedre munye arato. Abko kore se, niebare kwe ietre.

12

*Nitre ji dokwäte, btä Jesukwe kukwe bää mikani
(Mateo 21.33-46; Lucas 20.9-19)*

¹ Yebti Jesu nikani kukwe bää mike krörö mda ietre: Bati ni nämane iti, kákwe uba nurai nökani, bti ki mikani kwe amne kä ükaninte biare uba ñöi ngwäre kwe. Ju mikani nura ngibiabtikä kräke kwe, bti biani kwe ni mda mdaye sribikrä. Kä biani sribikrä kwe abko ütiäre uba döi biandreta ruäre ie. Yebti nikani kä mdabti. ² Abti uba ngwä ötadre abko käi nükani angwane, sribikä kákwe uba biandreta ruäre kä bkänkäye ye abko kä bkänkä kákwe sribikä kwe juani iti tuenta jakrä. ³ Akwa ni juani kä bkänkäkwe ye nikani nebe angwane, sribikätre ubabtä ye ie neketaninte, nikani mete ja ñäte kwäräkwärä se kwrere, bti juanintarita kwtre. Nin uba döi biani jire chi kwetre kä ütiäre, bti juanintarita kise tökare kwetre. ⁴ Yebti kä bkänkä kákwe sribikä mdara jire juani uba tuenta ruäre jakrä akwa, ni ye neketaninte sribikäye, metani jökrä dokwäkäte kwetre, bti ñäkäbare diän kwetre ie, bti nikantia ngwarbe arato. ⁵ Yebti abko, kä bkänkä kákwe sribikä mdara jire juani abko müre ketani sribikätrekwe ja ñäte arato. Abtä niarakwe sribikä mda mda juani kwati mda uba döi tuen jae kä ütiäre, akwa neketaninte sribikätreye, nikani kwata mete kwäräkwärä se kwrere, ruäre abko müre ketani kwetre, akwa nin uba döi biani jire kwetre ietre.

⁶ Abtä mrä angwane, ni kä bkänkä, ie ni namanina itibe juandre uba döi tuen jakrä. Ye abko odee itibe tare kri kwe aibe namanji ie. Namanji nütüre: Ti odee ne aibe abko mikadi ütiäte sribikätrekwe,

aisete ti bike juen, namani nütüre. Erere juani kwe. ⁷ Akwa kä bkänkä odoi nikani ngitiekä rün käite angwane, sribikätre ye kákwe niebare jae kwärirkwäri:

Ni se abko rabadi jäandrän rünkwe bkäne jökrä, aiseete ari kämike amne ni rabadi kä ne bkäne jökrä, niebare kwetre.

⁸ Ye erere bkänä, ni kä bkänkä odoi itibe ye neketaninte sribikätreye, müre ketani kwetre, bti ngwäkä kitaninkä kä ye bäre mento kwetre. Ne ngörä.

⁹ ¿Ne ngwane, uba bkänkä kákwe dre nuendre sribikätre käme yebtä raba ruen munye? Niara rikadre, kákwe sribikätre ye kämikadre jökrä, bti uba grä ye biandre ni mda mdaye kwe sribikrä. Abko kore se, niebare Jesukwe.

¹⁰⁻¹¹ Bti Jesukwe ja bä mikani jä kwrere amne nitre dirikä krikri abko bä mikani ju mikaka kwrere, kákwe niebare ietre:

Ngöbö Kukwei käta niere krörö gare munye, raba ruen tie:

Jä ütiäte kri ju mikakrä metre abko nitre ju mikaka kákwe kitaninkä, akwa jä ye abko ni Dänkien kákwe mikani bäri ütiäte ju mikakrä metre.

Ye abko namani tuen bäri nuäre nie, *Salmos 118.22-23*

abko nieta kore Ngöbö Kukweibä, niebare Jesukwe ietre.

¹² Jesukwe kukwe bä mikani, ye abko nitre dänkien krikri btä dirikätre krikri yebtä matani tare, ñobtä ñan angwane Jesukwe niaratré bä mikani sribikätre käme ye kwrere abko gani kwtre jabtä. Abtä tö namani Jesu kitai ngite, akwa

ni mda mda jürä namani btä, aisetet kä mikaninkä Jesubtä yete kwetre, nikaninta mentokwäre.

*Ja ütiä biandre gobranye ya, ñakare ya
(Mateo 22.15-22; Lucas 20.20-26)*

¹³ Abti Jesukwe ñäkadre blo emperador César rüere abtä kitadre ngise, ye abko nitre dirikä krikri btä nitre dänkin krikri tö namani, abkokäre nitre bariseo btä nitre reketaka jrei Herodekri juani kwetre ja gaen Jesube. ¹⁴ Erere nikanintre, namani Jesu känti angwane, niebare kwetre ie:

Dirikä, mata kukwe era erere niere, ye gare kuin nunye. Ni mda mda tä ño niere ma rüere diribtä kore, ye abko ñakare ütiäte makrä, ñobtä ñan angwane ñan mata blite ni mda mda moto mikakäre nuäre, akwa ji Ngöbökwe abko dirita era metre makwe, ye garera nie. ¿Akwa emperador romanobo César abko ie nunkwe ja ütiä biandre ye abko dbe ya, ñakare ya niere nunye? niebare kwetre Jesuye.

¹⁵ Akwa namanintre bike moto kuin abko ganina btätre Jesukwe. Abtä niebare mda kwe ietre:

¿Se ñobtä tikwe ja dokwä mikadre kö okwätē au, abkokäre mun kite kukwe ngwentari kore tie ye? Ngwianta munkwe, ye ngwen kundi tuadre tie, niebare Jesukwe ietre.

¹⁶ Ye erere bkänä, ngwian denario biani kwetre Jesuye angwane, Jesukwe niebare mda ietre:

¿Nire bää amne nire käi tä tikani ngwian nebtä? niebare kwe.

Niaratrekwe niebare mda:

Emperador César bää amne käi tä btä, niebare kore kwetre Jesuye.

¹⁷ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Jändrän emperadorekwe erere munkwe bian emperadoreye amne jändrän Ngöbökrä erere munkwe bian Ngöböye. Abko kore se, niebare kwe.

Ye kwrere Jesukwe ja kitani ngite ñakare Ngöbö rüere amne César rüere, akwa kukwe niebare kwe abko bäri nuäre btä bäri metre aisetet, nitre bariseo btä nitre reketaka Herodekri ñan töi namani krütare Jesubtä.

Ni krütani rükadreta nire ya abko ngwianintari Jesuye

(Mateo 22.23-33; Lucas 20.27-40)

¹⁸ Yebti nitre saduseo nikani ruäre ja tuakäre Jesube. Nitre saduseo ye abko ni krütanikrütani mikadreta nire Ngöbökwe abko ñan nämane mike era, aisetet jatani kukwe ngwentari Jesuye, käkwe niebare ie:

¹⁹ Dirikä, Ngöbökwe tikamna krörö täräbtä nunkrä Moiséye: Ni iti tädre gure, akwa ngäbäkre ñakare kwetre amne ni ye krütadre angwane, merire rabadre kaibe. Meri ye abko yäräkwe diandré jae mda. Yebti ngäbäkre rabadre kwetre angwane, ngäbäkre ye abko rabadre niara etba krütani ngobo kwrere abko tikani täräbtä Moisékwe nunkrä.

²⁰ Ne aisetet batí nitre ja etbarebe nämane ni kükü. Nitre ye etba mubai käkwe ja mikani gure, akwa ngäbäkre ngämi nebe kwetre angwane, ni ye krütani. ²¹ Merire namani ie abko namani yärä mda yebe, akwa nin ngämi ngäbäkrengibaire angwane, brare krütani kän arato. Meri ye namainta kaibe bobukäre. Namani yärä mdara jire ben, akwa nin ngämi ngäbäkrengibaire angwane,

krütani kän arato. ²² Ye kwrere nikani nakenkä janknu ja täritäri. Abti nitre ni kükü ye krütani jökrä meri ye kisete, akwa nin ngäbäkrei ngibäbare jire iti kwe. Abti mrä meri ye krütani abko kukwe nakaninkä kore nieta. ²³ Akwa ni krütani rükadreta nire mata niere, aisetet ni brare ni kükü ben meri ye namani jökrä, abti niaratre ni kükü ye rükadreta nire jökrä angwane, meri ye rabadi nire nän mukore abko niere nunye, niebare kore nitre saduseokwe Jesuye.

²⁴ Jesukwe niebare mda ietre:

¿Ngöbö Kukwei gare ñakare munye amne Ngöbö di kri gare ñakare munye arato, aisetet mutta töbike ngwarbe blo kore ñan ñan? ²⁵ Tita niere kore, ñobtä ñan angwane ni krütanikrütani rükadita nire angwane, ni merire, brare käkwe ñan ja mikadre gure, ñobtä ñan angwane niaratre abko rabadi angele kä käinbti kwrere.

²⁶ Mdakäre abko, ni krütanikrütani rükadreta nire abko btä ti tö nibi kukwe nie munye. Kira, kri chi namani jutra ngitiekä, te Ngöbökwe blitabare Moisébe: Ti abko Ngöbö Abrahamkwe, Isaakwe amne Jacobokwe, niebare kwe Moiséye abko btä mun tärä ñäke. ²⁷ Ye abko, Abraham, Isaac amne Jacob krütanina abti Ngöbökwe niebare kore Moiséye. Ngöbö abko ñan ni ngwäkäre Ngöböi akwa Ngöbö abko ni nire Ngöböi gare nie. Ye aisetet Abraham, Isaac amne Jacob tä nüne janknu Ngöbö ngwärekri abko gare nie. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre saduseoye.

*Kukwe mdən bəri ütiäte mikadre täte
(Mateo 22.34-40)*

²⁸ Nitre saduseokwe kukwe ngwianintari Jesuye abko, btä Jesu nämane blite angwane, Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikä nükani kukwe nuen. Jesukwe kukwe kani ngäbti kuin, Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikä nämane iti ye okwäbti. Abtä niebare krörö kwe Jesuye:

¿Kukwe biani keta kabre Ngöbökwe Moiséye nuendre nie, ye mden abko bäri ütiäte abko nikwe mikadre täte bäri? niebare kwe Jesuye. ²⁹ Jesukwe niebare mda ie:

Kukwe bäri ütiäte mikadre täte bäri niebare Ngöbökwe Moiséye abko nieta krörö: Mun israelita olo ketete ti kukweiye munkwe. Ni Dänkien Ngöbö abko itibe. Yebti ngöbö ñakare jire mda. ³⁰ Amne ni Dänkien Ngöbö aibe tare ja üai ngöi jökrä, ja töi ngöi jökrä amne ja di ngöi jökrä. ³¹ Kukwe ketebu bäri ütiäte mikadre täte abko krörö: Mata ja tarere au, ye kwrere makwe ni mda mda tare arato. Ye abko, Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye nuendre nie bäri ütiäte nere. Nebti kukwe mda mda tärä nuendre, akwa ñakare bäri ütiäte, niebare Jesukwe ie.

³² Abtä Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikä käkwe niebare mda Jesuye:

Dirikä, mata kukwe era erere niere metre. Erere makwe kukwe nini, ye abra era bkänä. Ngöbö abko itibe. Nebti ngöbö ñakare jire mda ³³ amne niara taredre kri. Arato niarabe taredre käre ja moto kuinbti. Arato niarabe tädre käre ni töibtä köbö kwatirekwatire. Erere arato, nikwe sribidre ja di ngöi jökrä niarakrä. Mdakäre abko, nita ja tarere ño au, ye kwrere nikwe ni mda mda taredre, nini makwe, ye abra era bkänä, aisete Ngöbö ngwärekri ye bäri ütiäte jäandrän

kämikata kukwakrä Ngöböye ye ngwä. Erere arato, Ngöbö ngwärekri ye bäri ütiäte jäandrän jökrä bianta Ngöböye ye ngwä.

³⁴ Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikä ye käkwe Jesu kukwe kani ngäbti kuin dikaro namani tuen Jesuye. Abtä niebare mda kwe ie:

Ngöbö kebera nüke gobrane mabtä, nibi tuen tie, niebare Jesukwe ie.

Yebti nitre dirikä krikri, ie nin ja nükani töre mda kukwe ngwentari mda ja gakrä Jesuye.

*¿Nirekri Ni Dianinkä Ngöbökwe däredre?
(Mateo 22.41-46; Lucas 20.41-44)*

³⁵ Yebti ju blitakrä Ngöböye ye bäre temen Jesu nämane dirire angwane, niebare kwe ni kwatiye:

Ni Dianinkä Ngöbökwe abko däredre jrei David tukwekri nieta abko Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre käta niere. Ye ñobtä abko munta niere kore abko ti tö ngwiaintari. ³⁶ ¿Ye ñobtä abko Ngöbö Üai Deme köböire Davikwe “ti Dänkien” niebare Ni Dianinkä Ngöbökwe yebtä? Ni ngätäite nete ni ñakare jire iti käta “ti dänkien” niere ngäbäkre kweye, akwa David abko käkwe niebare krörö:

Ti Dänkien Ngöbö käkwe nieba ti Dänkienye:

Kä bäri ütiäte kri ti küde ruenkri, ne känti jakwe täke nete.

Ye känti ma raba abti tikwe ma rüe mikadi jökrä ma ngoto täni, *Salmos 110.1* niebare Davikwe Ni Dianinkä Ngöbökwe yebtä. ³⁷ David ara jire käkwe ja Dänkien niebare Ni Dianinkä Ngöbökwebtä. ¿Se ñobtä abko Ni Dianinkä Ngöbökwe abko jatadre Davikri nieta munkwe se,

ñobtä ñan angwane nita “Dänkien” niere ñakare jire ni mräkä bäri mrä nikrä yeye? niebare Jesukwe.

Jesukwe diribare kore, ye ni nämane kwati olote namani ngitie nuäre, aisete kä namani nuäre btä Jesu kukwei nuare.

*Jesukwe ni mikani mokre Kukwe Biani Ngöböökwe
Moiséye dirikätre ngäniene*

(*Mateo 23.1-36; Lucas 11.37-54; 20.45-47*)

38 Jesu nämane dirire angwane niebare kwe:

Kukwe Biani Ngöböökwe Moiséye dirikätre, ye ngäniene munkwe ja ngibia kuin, ñobtä ñan angwane niaratre tä dän nga ütiäte kri kite jabtä, bti ni jökrä käkwe köbö ngwiandretari käne ietre kä jäandrän rürümoinkrä ye käntita temen, ie töta nebe. **39** Erere arato, ja täkrä ni ütiäte ütiäte kräke sinagogate, känti töta nebe rabai täkänintbe amne ja täkrä ni ütiäte ütiäte kräke, känti tätre nebe täkänintbe. Erere arato, niaratre nübaita bietabtä angwane, ja täkrä ni ütiäte ütiäte kräke, känti tö täkäi temen.

40 Erere arato, meri kän brare krütani abko kän tätre ju denkä, abti tätre bike kuin, käta blite raire Ngöböbe, akwa yebtä Ngöböökwe mikadi ja tare nike krübäte, aisete munkwe ja ngibia kuin Kukwe Biani Ngöböökwe Moiséye dirikätre ngäniene. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

*Meri bobre käkwe sentabo ngörä kubu biani
Ngöbökrä*
(*Lucas 21.1-4*)

41 Yebti ju blitakrä Ngöböbe bäre temen jäandrän dätebare ngwian ükakrökä nämane mikani ngwian biandre Ngöbökrä ngwäre, ye känti Jesu nikani,

namani täkänintbe. Angwane ni kwati namani nüke ngwian kite jäandrän ngwian ükakröräte. Erere arato, ni ngwian bkänkä kabrekabre namani nüke kwati, namani ngwian kite kabre yete okwäbti. ⁴² Te batibe meri bobre kän brare krütani abko jatani, käkwe ngwian sentabo kwrere kitani kubube arato kajate Ngöbökrä Jesu okwäbti. ⁴³ Angwane Jesukwe nitre ja töitikaka ben kärabare, bti niebare kwe mda ietre:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Meri bobre kän brare krütani se käkwe ngwian bini bäri kabre ni ngwian bkäne krikri käkwe ngwian kiti kajate Ngöbökrä se ngwä, ⁴⁴ ñobtä ñan angwane niaratre käta ngwian namaninte ie aibe bien, akwa meri bobre ye abko käkwe ngwian ngörä nünankrä kwe erere bini jökrä, aisete niarakwe ngwian bini bäri kabre. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

13

Ju blitakrä Ngöböbe juandi ngwarbe, niebare Jesukwe

(Mateo 24.1-2; Lucas 21.5-6)

¹ Jesu nämane ju blitakrä Ngöböbe käntita, jatani nikenta angwane ni iti ja töitikaka ben käkwe niebare ie:

Jo! Dirikä, ju krikri be bär nuäre nuäre janknu. Jä krikri ketani jabti jabti tuen, niebare kwe Jesuye.

² Jesukwe niebare mda ie:

Ju kuinkuin mun okwä nibi btä, ye abko köböötira jire ju se juandi ngwarbe jire jökrä, aisete jä ketani jabti jabti se juandi jökrä temen, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

*Dre rakadikä kä mrä känenkri
(Mateo 24.3-28; Lucas 21.7-24; 17.22-24)*

³ Yebti Jesu nikani ju blitakrä Ngöböbe btä nakri, känti namani täkänintbe Ngitio Olibo bti käin, okwä namani ju blitakrä Ngöböbe kukwäre angwane, Pedro, Santiago, Juan btä Andrés käkwe niebare kaibe ie:

⁴ Ju blitakrä Ngöböbe juandi ngwarbe nini makwe, ¿ye abko rakadikä ñongwane nun tö gai? Arato kukwe ye rakadrekä ñongwane amne bä mikadi ño nunye abko makwe niedre nunye, ie nun tö nibi, niebare kwetre Jesuye.

⁵ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Bäri käne abko, nitre ni ngökaka ye ngäniene munkwe ja ngibia kuin, ⁶ ñobtä ñan angwane ni jatadi kwati ti käbti käkwe niedi krörö: Ti abko Ni Dianinkä Ngöböökwe ara tä nete, niedi kwetre, ye käkwe ni kwati ngökadi.

⁷ Mdakäre abko, munkwe kukwe krörö gadi: nitre tädi rüre jabe kwärikwäri nete sete abko gadi munkwe angwane mun ñan rekwetaka, ñobtä ñan angwane kukwe ye rakadikä kore abko erere rabadi nakenkä. Akwa ye ngwane kä mrä ngämi nüke abko raba gare munye, ⁸ ñobtä ñan angwane juta kwatirekwatire rabadi rüre jabe kwärikväri amne nitre nünanka kä ketareketare te rabadi rüre jabe kwärikväri. Erere arato, dobo rabadi nakaenkä kä ketareketare temen kwäräkwärä amne ni kwati rabadi mrö nike krübäte arato. Akwa ye ngwane abko ja tare nika jatadi krire kena kä nebtä, niebare Jesukwe.

⁹ Bti Jesukwe niebareta mda nitre ja tötitikaka benye:

Munkwe ñan dikaka okwä kware mun rüe ngätäite, ñobtä ñan angwane nitre israelita käkwe mun kitadi ngise sinagoga yete nitre kritoboreye. Ne känti mun kwata metadi kwetre. Erere arato, jrei kri amne gobran kri ñakare israelita, ye ngwärekri mun jänäin ngite tödekabtä tibti, akwa ye ngwane abko tikwe dre dre nuenbare abko kräke kä rabadi kuin munye bli-takäre tibtä nitre ye ngwärekri, abkokäre mun jänäin ngite. ¹⁰ Angwane kä ne ngämi niken ta, känenkri kukwe kuin tibtä, ye rabadi diribare ni kä jökräbtiye angwane batibe ti jatadita. ¹¹ Akwa mun järikadi ngite nitre kritobore ngwärekri angwane, munkwe dre niedi ja kriere, yebtä munkwe ñan töbika, ñobtä ñan angwane Ngöbö Üai Deme tädi munbe. Mden kisete munkwe ño niedre, ye niarakwe mikadi gare munye, erere munkwe nie ja kriere.

¹²⁻¹³ Kukwe ye rakadikä kore munbtä, ñobtä ñan angwane ni kwati mätä rabadi tibtä abko mätä rabadi munbtä tödekabtä tibti arato. Aisete ni tödekaka tibti abko etba kwe käkwe kitadi ngise müre ketadre; ngäbäkre tödekaka tibti abko rün kwe käkwe kitadi ngise müre ketadre tödekabtä tibti. Erere arato, ngäbärekwe rün kwe kitadi ngise müre ketadre tödekabtä tibti abko rabadi nakenkä kore ja täritäri nitre tödekabtä tibti yebtä; akwa nire nire tä nüne angwane, ti ñan rükandite ni jökrä ngwärekri kwe, ni ye abko tikwe dianditari.

¹⁴ Yebti Jesukwe niebareta mda ietre:

Ti bike kukwe niere, btä munkwe töbikadre kri abko krörö: Ni iti ngwarbe käme käkwe jäandrän deme Ngöökwe mikadi ngwarbe jae, btä Ngöbö

mätä jatadi tikani Danielikwe abko kä nin te rabadre abko te rabadi. Ni ye kwrere rüka mun okwäbti, ye ngwane abko mun tädre Judeate ye abko gitia mintokwäre. ¹⁵ Amne mun mden mden tädre jubti käin* ye abko ñan rika jäandrän tuenta jire chi gwi jae amne mun gitia jirekäbe; ¹⁶ amne mun mden mden tädre sribire tirete ye abko ñan rika dän tuenta jire chi gwi jae, akwa mun gitia gwängwarbe jirekäbe. ¹⁷ Akwa meri doboko doboko amne meri kwe ngäbäkre kiakia kianbtä, ye abko bobre jakän, ñobtä ñan angwane niaratre ñan raba ngitie jötrö. ¹⁸ Akwa mun gitiadre ye abko ñan rakadrekä kä ñüre näire abko munkwe ribe Ngöböye, ñobtä ñan angwane tare näin jötrö kä ñüre näire aise. ¹⁹ Munkwe ribe kore Ngöböye, ñobtä ñan angwane Ngöbökwe kä dätebare kena angwane ni kä nebtä ngämi ja tare nike krübäte dikaro abti kä nüke mtare abko erere ja tare nikadi kri krübäte kä ye ngwane. Yebti ñan ja tare nikadreta mda ye kwrere.

²⁰ Ye abko, Ngöbökwe ñan köbö krötadre jötrö käne ja tare nikakrä, ye ngwane ni ñan rabadre di-anintari jire iti, akwa ni dianinkä jakrä Ngöbökwe abko Ngöböta tarere, aise köbö ja tare nikakrä krötadi jötrö kwe.

²¹ Ne aise, kä ye ngwane kukwe raba nakenkä kore angwane, nane ni mdakwe niedre krörö munye: ¡Ni Dianinkä Ngöbökwe abko tä nete tuen! niedi kwe, o ¡Ni Dianinkä Ngöbökwe tä sete tuen! niedre kwe, akwa munkwe ñan kukwei mika era, ²² ñobtä ñan angwane kä ye ngwane ni kwati

* ^{13:15} tädre jubti käin. Ju nitre israelitare abko kiare bti käin, aise nuäre dikakrä bti ta.

jatadi ja bä mike Ni Dianinkä Ngöbökwe kwrere amne ni kwati jatadi ja bä mike ni Ngöbö kukwei niekä kwrere. Niaratre käkwe sribi krikri ñan tu-abare nuendi kabre bätäkä ngwarbe ni mda mda ngökakäre amne rabadre ni dianinkä jen jakrä Ngöbökwe ara jire ngökö, ne ngwane ngökadre kwetre, akwa ñan rabadi ngökö. ²³ Ne aisetekwe ye ngämi nakenkä, känenkri titamun mike mokre biare, abtä munkwe ñan dikadrekä okwä kware, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Jesukristo jatadita

(Mateo 24.29-35,42,44; Lucas 21.25-36)

²⁴ Jesukwe niebareta ietre:

Ja tare nikadi kri nini tikwe, yebti ñänä se rötadite amne kä rabadi iko jökrä. Erere arato, sö se ñanträ rabadre mda ²⁵ amne muke käinta se abko rabadi betekä timontimon amne jäandrän kä käinbti se abko rabadi grükekä arato. ²⁶ Ye angwane, ti Ni Kä Nebtä Ngobo abko jatadi tuen ja di kri bärnuärebti mütabti kä käinbti sete abko ni jökrä käkwe tuadi. ²⁷ Angwane tikwe angeletre juandi, käkwe ni dianinkä jen jakrä ükadikrō jökrä ketetibe. Ni dianinkä jen jakrä nünanka nindrini, kä driri, sekri, nekri abko ükadikrō jökrä kwe.

²⁸ Bti Jesukwe niebareta mda:

Mdakäre abko, higokrie btä kukweta nakenkä ño, yebtä munkwe ja töitika abko krörö: Higo küdeti niren mräre mda amne käta nebe mräre btä arato angwane, kä töre tärä kite nüke ja ken abko munta gaen, ²⁹ ye kwrere arato kukwe nini tikwe ye jata nakenkä jökrä mun okwäbti angwane, ti Ni Kä Nebtä Ngobo nükerate ja ken jukwebtä abko rabara gare munye. ³⁰ Ti bike kukwe era erere

niere munye abko krörö: Nitre nünanka kä nebtä ngämi krüte jökrä, ye känenkri kukwe nini tikwe ye erere rakadikä jökrä. ³¹ Mdakäre abko, kä käinta se btä kä temen ne abko Ngöböökwe gadikä jökrä, angwane rikadi ta, akwa ti kukwei abko rabadi kärekäre.

³² Akwa ti jatadreta köbö mdente amne ñänä okwä nuäi ti jatadreta ye abko gare ñakare jire chi ni mda mdaye, angele kä käinbtí ie gare ñakare amne Ngöbö Odei ie gare ñakare arato, akwa Ngöbö ni Rün aibe ie tä gare kaibe.

³³ Ye kwrere arato, ti jatadita ñongwane gare ñakare munye. Mden kisete, munkwe ja mika juto käre ti ngibiare ngäbti amne munkwe blita käre Ngöböbe, ³⁴ ñobtä ñan angwane ti näinta, bti ti jatadita, ye abko rakadikä ño ti bike bë mike krörö munye: Ni iti jatani yäke mente kä mdabti käkwe sribikä kwekwe mikaninte ju ngibiare jakrä, bti sribi biani jene jene kwe ietre angwane, jukwe ngibiaka abko ie ju ngibiamna kuin kwe jakrä. Ni ye namani niara ngibiare ngäbti.

³⁵ Ye kwrere abko, ti ju bkänkä kwrere käta mun mikete, aisetet munkwe mokre jabti ti ngibiakäre ngäbti, ñobtä ñan angwane mun Dänkien ju bkänkä rükadita dere ya, kä ruäre ya, kä ngwen ja ken dekä ya o kä ngwenbiti dekä ya, ñongwane abko gare ñakare jire chi munye. ³⁶ Ye mden kisete, nane batibe ti jatadreta ñongwane abko, ie mun kwan jäme ngwarbe, mden känenkri munkwe ti ngibia ngäbti käre. ³⁷ Munkwe ti ngibia ngäbti tita niere munye, ye ñan mun aibeye tita niere amne ni jökrä käkwe ti ngibiadre ngäbti abkokäre tita niere munye. Abko kore se, niebare Jesukwe.

14

*Jesu rüe tö namani kain ngite tiebe
(Mateo 26.1-5; Lucas 22.1-2; Juan 11.45-53)*

¹ Yebti Pascua* köböi namanina köböbube. Pascua köböi angwane abko bieta Te Lebadura Ñakare Bante kweta nämane Ngöbö mikakäre ütiäte nämane bämän krati angwane, ye känenkri ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre btä Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre abko käkwe Jesu kadre ngite müre ketadre ño tiebe abko namanintre ngibiaretari kisere. ² Akwa nane ni kwati krübäte nämane Jerusalén Pascua köböikrä käkwe rüdre bentre Jesu dokwäre, aise Pascua näire ñan nuendre, niaratre namani niere.

*Meri iti käkwe ñö rä bäné kekani Jesubti
(Mateo 26.6-13; Juan 12.1-8)*

³ Kä ye ngwane abko, Jesu nämane Betaniate täkänintbe mesabtä mröre ni kädian nämane Simón känti. Jesu ngämi Simón ye miketa kuinta, känenkri kädian nämane lebroso arato abko känti Jesu nämane. Angwane batibe meri nükani iti ñö rä bäné ütiäte kri kädian nämane nardo ngwena jä bäné ngwen kädianta alabastro dätebare boteare te. Nardo ye abko ñan nämane mritani jire ñöbe abko meri ye jatani ngwena. Meri ye abko käkwe ñö rä bäné jue tikani, bti kekani kwe Jesu dokwäbti

* **14:1** Pascua. Nitre israelita käkwe Pascua köböi mikani ütiäte, ñobtä ñan angwane kira nämane ngite kä Egiptote angwane, Ngöbökwe tikaninte Pascua köböibtä. Pascua abko käta “niken bäre ta” niere. Köbö yebtä angele ni kämikaka nikani nitre israelita bäre ta amne kämikani ñakare kwe, aise Pascua köbö mikamna ütiäte nitre israelitaye.

se kwrere. ⁴ Yebtä ni nämane siba gwi abko ruäre moto namani romon. Abtä namani niere jae kwärikwäri: ¿Se ñobtä meri se tä ñö rä bänë ütiäte kri iente ngwarbe se? ⁵ Ngwian ganainta bäsí käsí kwati jire näre, btä ñö rä bänë se rürümoindre, bti ni bobre bobre die mikadre bäsí amarebti innté ngwarbe kwe se, namanintre niere kore jae kwärikwäri meri yebtä, bti namani ngren ngren bti.

⁶ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Munkwe ñan meri ne nika. ¿Se ñobtä abko mun nibi nike krübäte dikaro? Meri ne käkwe jäandrän kuin nuni tikrä, ⁷ ñobtä ñan angwane nitre bobre bobre tädi käre mun ngätäite nete, ye abko mun tö rabadre die mikai ñongwane, erere munkwe die mikadre; akwa ti abko ñan tädi kärekäre munbe nete. ⁸ Ne aisetet jäandrän kuin rabadre bare tikrä meri neye, erere nuni kwe tikrä, ñobtä ñan angwane ñö rä bänë kiri kwe ti ngrabare, yebti abko ti miri juto biare kwe doboi mikadre. ⁹ Ye abko, ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Kukwe kuin tibtä ye kädriedi mdente mdente erere, ye känti meri ne käkwe jäandrän kuin nuni tikrä mtare ne kädriedi arato, aisetet jäandrän kuin nuni meri nekwe, yebtä rükadita töre. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

*Judakwe Jesu kitani ngise
(Mateo 26.14-16; Lucas 22.3-6)*

¹⁰ Yebti, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre btä Kukwe Biani Ngöböökwe Moiséye dirikätre abko käkwe Jesu kadre ngite müre ketadre ñö tiebe abko namanintre ngibiaretari kisere. Ye ngwane ni ni jätäbti nibu ja tötitikaka

Jesube abko iti kädian nämane Judas Iscariote abko nikani nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre känti Jesu kitakäre ngise ietre. ¹¹ Judas nikani Jesu kite ngise gani kwetre angwane, kä namani nuäre btätre, käkwe ngwian bian braibare Jundaye, bti Judas nikani. Ye ngwane Judas namani kä kuin ngibiare kisere jae, Jesu kitakäre ngise.

*Jesukwe mröbare mrä nitre ja tötitikaka benbe
(Mateo 26.17-29; Lucas 22.7-23; Juan 13.21-30; 1 Corintios 11.23-26)*

¹² Abti bämän krati lebadura ñakare bante kweta nämane Ngöbö mikakäre ütiäte jae, ye köböi nükaninta kena. Köbö ye näire kordero kämika nämane kwetadre Pascua köböite angwane, nitre ja tötitikaka Jesube käkwe niebare ie:

¿Mrö kwetadre Bieta Pascuakrä ye abko nunkwe sribedre mdente makrä, ie ma tö nibi? niebare kwetre Jesuye.

¹³ Abtä nitre nibu ja tötitikaka Jesube, ie Jesukwe niebare:

Mun nän juta Jerusalén sete. Ye känti ni brare tädi iti ñö ngwena kantrate abko rükadi ngätäi munbe ji ngrabare. Ni ye rika mdente gwä, känti mun rika. ¹⁴ Mun rika nebe gwi angwane, munkwe nie krörö ju bkänkäye: Dirikäkwe mrö Pascua köböikrä kwetadi nitre ja tötitikaka benbe abkokrä käta ükaninte mdente, ngwiantarimna kwe, munkwe nie kore ie. ¹⁵ Angwane ju mikani bobu jabti käin, te kä tädira ükaninte biare mrökrä, känti mun jänäin kwe. Ye känti munkwe mrö scribe biare nunkrä. Abko kore se, niebare Jesukwe.

¹⁶ Erere bkänä, nitre nibu ja tötitikaka nikani, namani jutate Jerusalén angwane, Jesukwe kukwe

niebare ño ño ietre, erere kwani ietre, känti mrö sribebare kwetre kwetadre Pascuate. ¹⁷ Yebti kä jatanina diore dere angwane, Jesu nikani mröre mda nitre ja töitikaka benbe. ¹⁸ Nämane mröre angwane, niebare kwe ietre:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Mun mrökä tibe ketetibe, ne ngätäite nita iti käkwe ti kitadi ngise ti rüeye gare kuin tie, niebare Jesukwe.

¹⁹ Abtä nitre ja töitikaka ben namani ulire jökrä batibe, kä namani niere itire itire ja täritäri Jesuye: ¿Tikwe nuendi ya gwari? namani ngwentari itire itire Jesuye.

²⁰ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Mun ni jätabti nibu, ye ngätäite nita iti käta ban mike tibo gware tibe blato kwatibe te, ye abko käkwe ti kitadi ngise. ²¹ Akwa ti, Ni Kä Nebtä Ngobo abko müre ketadi ño, ye tä tikani Ngöbö Kukweibtä abko erere rakadikä. ¡Akwa ni ti kitaka ngise abko ñan bobre jakän ya! Ni ye nin däredre näre abko därebare, niebare Jesukwe ietre.

²² Yebti nämane mröre jökrä angwane, Jesukwe ban diani kundi kisete, käkwe kuin niebare btä Ngöböye, bti ötaninbtä kwe, bti biani kwe nitre ja töitikaka benye, käkwe niebare ietre:

Ban ne abko ti ngätä ara. Ne kaen ngäbti munkwe, bti munkwe kweta, niebare kwe ietre.

²³ Bti uba döi nämane basote abko Jesukwe diani kisete, bti kuin niebare btä kwe Ngöböye, bti biani kwe ietre. Niaratre jökrä käkwe ñani, ²⁴ bti Jesukwe niebare ietre:

Uba döi ne abko ti därie tikwe ara amne Ngöbökwe kukwe ükadite btin munbe ye abko

rabadi bare täte jökrä ti därie nehti. Erere arato, ti därie rimiadite ni kwati kräke. ²⁵ Mdakäre abko, ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Ngöböta gobrane ye känti tikwe uba döi btin ñadita, akwa ti ngämi ñaen yete, känenkri tikwe ñan ñadreta jire chi abko ti tö nibi niei munye. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja tötitikaka benye.

*Pedro käkwe Jesu rükandite, niebare Jesukwe
(Mateo 26.30-35; Lucas 22.31-34; Juan 13.36-38)*

²⁶ Yebti Jesu btä nitre ja tötitikaka ben käkwe ka Salmobtä niebare ünän, bti nikanintre Ngitio Olibobti. ²⁷ Angwane Jesukwe niebare nitre ja tötitikaka benye:

Mun jökrä gitiasi iti iti kwäräkwärä tibta mentokwäre gare kuin tie, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei käta niere krörö, käta ti bää mike obeja ngibiaka kwrere amne mun abko obeja tikwe kwrere:

Tikwe obeja ngibiaka kämikadi angwane, obeja kwe abko gitiasi kratikrati kwäräkwärä,
Zacarías 13.7

abko Ngöbö Kukwei tä niere kore munbtä.

²⁸ Akwa ti müre ketadi, bti ti rükadita nire angwane, ti näin mun ngäbti Galilea, känti ni rabadita ketetibe jökrä, niebare Jesukwe.

²⁹ Abtä Pedro abko käkwe niebare mda Jesuye:
Ni jökrä käkwe ñan tödekadre mabti abko gitiasi, akwa ti abko ñan gitiadre jire chi mabtä, niebare kwe ie.

³⁰ Jesukwe niebare mda Pedroye:
Mtare deo, antlan ngämi ngwâne bobu, känenkri ma reketaka tibe abko makwe rükandite bämä jire

abko ti tö nibi niei metre mae, niebare kwe Pedroye.

³¹ Akwa Pedro abko namani ja kwete janknu Jesube, kä namani niere:

Ti müre ketadre siba mabe akwa ti reketaka mabe, tikwe ñan rükandrete jire chi, Pedro namani niere.

Erere ni mda mda ja tötitikaka Jesube namani niere gware jökrä Jesuye.

Jesu nikani blite Ngöböbe Getsemani

(Mateo 26.36-46; Lucas 22.39-46)

³² Yebti Jesu btä nitre ja tötitikaka ben nikani nebe käkä Getsemaní känti angwane, Jesukwe niebare ietre:

Täke temen yete munkwe. Ti bike niken blite Ngöböbe, niebare kwe ietre.

³³ Yebti Pedro, Santiago btä Juan aibe ngwiani kwe jabe. Angwane Jesu moto jatani ulire amne moto namani bete krübäte ja jiebti, ³⁴ käkwe niebare nitre ja tötitikaka ben nimä yeye:

Ti moto nibi ulire krübäte dikaro tie, aisetet kebera krüte nibi ruen tie, aisetet mun raba ti ngibiare nete, akwa munkwe ja ngwätei siba tibe amne munkwe ñan kibia, niebare kwe ietre.

³⁵ Ye btäräbe Jesu nikani bär mente temen se kwrere, känti namani kitanintbe ngwärere tim-onkwäre temen angwane, niara müre ketadre ye abko Ngöböke diandre niarabti ta abko btä blitabare krörö kwe Ngöböbe:

³⁶ Tata tikwe, ma raba jäandrän jökrä nuene, aisetet tikwe ja tare nikadre, bti ti müre ketadre, ye ma tö diain ti bäre angwane, makwe dian ti bäre. Akwa ma tö dreye tigrä, ye erere raba bare tibta

amne ñan ti töi abko erere rabadre bare, niebare kwe Rün Ngöböye.

37 Bti nitre mikaninte nimä kwe ja ngibiare, känti nikaninta angwane, nämane kibien kuin jökrä, btä namaninta angwane, niebare kwe Pedroye:

¿Ñänä okwä kratibe abko te kä ñan nü mae ja ngwätere blitakäre Ngöböbe ya? niebare kwe ie.

38 Bti niebareta kwe ietre:

Diablu jatadi mun nuente ja käne, ye ngwane munkwe ñan ja mikadre ngite, abkokäre munkwe ja ngwäte amne munkwe blita jakrä Ngöböbe, ñobtä ñan angwane mun töi abko tä biare jäandrän kuin nuene, akwa mun di ñakare, aisete munkwe blita jakrä Ngöböbe, niebare Jesukwe ietre.

39 Yebti Jesu nikani bliteta bobukäre Ngöböbe angwane, ño niebare käne kwe Ngöböye, ye arabe nikani niereta ja täritäri bobukäre. **40** Yebti nitre nimä ja töitikaka Jesube, ye känti Jesu nikaninta angwane, namani kibien kuin jökrä, ñobtä ñan angwane köbö namani krübäte ietre, aisete okwä kwata namani neketekäbe jabtä köbö kisete, btä Jesu namaninta angwane, ño niedre kwetre Jesuye ñan namani nüke gare ietre.

41 Yebti Jesu nikaninta bämäkäre bliteta Ngöböbe. Blitabareta kwe Ngöböbe, bti jatani nüketa angwane, niebare kwe ietre:

¿Mun tä kibien amne mun tä jadüke janknu ya? Munkwe kibianirira dbe. Nitre kukwe kämekäme nuenä abko kisete ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne kitadi ngise ye abko käi nära, **42** aisete ni ti kitaka ngise tiebe ti rüeye abko nükera tibtä, aisete näin krö, bränta, niebare Jesukwe ietre.

Jesu kani ngite

(Mateo 26.47-56; Lucas 22.47-53; Juan 18.2-11)

43 Jesu nämane blite kore, ye btäräbe ni ja tötitikaka ben ni jätabti nibu, ye ngätäite ni iti kädian nämane Judas Iscariote ye ara jatani nüke Jesu känti. Judas ye abko nämane näin ni kwati jie ngwena. Nitre jatani Judabe ye abko nämane näin ngitra ngwena kisete amne ruäre abko nämane näin krito ngwena kisete. Nitre ye abko nämane näin nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kähti amne Kukwe Biani Ngöböökwe Moiséye dirikätre ye kähti amne nitre unbre ji dokwäte kähti arato. **44** Angwane Judas, Jesu kitaka ngise ye abko käkwe nitre töi dianina käkwe niebare ietre:

Nire demain tikwe mun okwäbti ye abko Jesu ara, aisetekwani munkwe niara ye ka ngite. Mun rika ngwena, niebare kwe ietre.

45 Ye erere bkänä, Judas jatani nüke, ye btäräbe nikani Jesu känti, käkwe niebare krörö ie:

¡Dirikä! niebare kwe.

Bti Jesu demainbare kwe. **46** Angwane nitre jatani Jesu rüere ye käkwe krötani Jesu ken, nakwani btä, käkwe kani ngite. **47** Ye btäräbe ni ja tötitikaka Jesube nämane iti käkwe ngitra dianinkä kwaterate, bti ni klabore ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkienkwe ye olo tikaninkä ta kwe ie. **48** Yebti nitre nikani Jesu kaen ngite, ye ie Jesukwe niebare krörö:

¿Ñobtä abko bäsni gokä kri krübäte rüere ngitra jäta nikken amne krito jäta nikken, kwrere jire mun kite ngwena ti rüere ti kakäre ngite ye?

49 Käre köbö kwatirekwatire titadiri ju blitakrä

Ngöböbe käntita temen mun ngätäite, akwa mun ñakare ti kaen ngite. Akwa dre dre rakadrekä tibtä tä tikani mekera Ngöbö Kukweibtä abko erere rabadre bare tibtä, abkokäre munta ti kaen ngite mtare, niebare Jesukwe.

⁵⁰ Jesukwe ñäkäbare kore, ye btäräbe nitre ja tötitikaka ben kákwe kä mikaninkä batibe jökrä btä amne ngitian iiti iti kwäräkwärä amne niaratre kákwe Jesu mikaninte kaibe rüeye.

⁵¹ Jesu jänikani angwane abko, ni bati nämane näin ja mrianinte dän aibe te abko nikani siba Jesu jiebti. Ni ye gani Jesu rükwe angwane neketantinte ietre, ⁵² akwa niarakwe dän jabtä tikanintbe, bti ngitian bütiere.

*Jesu jänikani Sanedrin ngwärekri
(Mateo 26.57-68; Lucas 22.54-55,63-71; Juan 18.12-14,19-24)*

⁵³ Angwane Jesu jänikani ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien gwiriete. Jänamani angwane, ni blitaka ni mda mda diäre dänkientre kákwe ja ükaninkrö, btä nitre unbre ji dokwäte kákwe ja ükaninkrö. Arato Kukwe Biani Ngöböökwe Moiséye dirikätre nükani ja ükekrö bentre. ⁵⁴ Jesu jänikani angwane, Pedro abko jatani bär mente temen siba Jesu jiebti. Yebti nikani nebe ju bäre ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien ye känti. Pedro nikani siba ki teri angwane, guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiaxtikä nämane täkänintbe, ye känti Pedro namani täkänintbe siba ñukwätä, ñukwä träse.

⁵⁵ Angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne nitre sribikä Sanedrinbe namani kukwe känene Jesu rüere Jesu kitakäre

ngise müre ketadre. Akwa kukwe era erere ñan namani kwen ietre Jesu rüere,⁵⁶ ñobtä ñan angwane ni kwati namani kukwe ngwarbebe niere Jesu rüere, aiset ja kukwei ñan namani nükebti gware jökrä ietre.

⁵⁷ Yebtä ni ruäre käkwe kukwe känäbare ngwarbe mda Jesu kitakrä ngise bari abko namani niere krörö:

⁵⁸ Ju blitakrä Ngöböbe mikani ni kä nebtäkwe, se abko tikwe juandi ngwarbe jökrä, abti köbömäkäre angwane, tikwe ju mdara jire mikadita täte, akwa ñan ni kä nebtäkwe mikadi, nieba kwe nun okwäbti, niebare kwetre Jesu rüere.

⁵⁹ Kukwe känäbare ngwarbe kwetre ni ngökakrä Jesu rüere, akwa ñan namani nükebti gware jökrä ietre.

⁶⁰ Yebtä abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien nükani dikekä krö ni jökrä ngätäite, käkwe niebare Jesuye:

¿Kukwe nie nibi ma rüere, se ño metre amarebti ma nibi kwekbe jirekäbe ye? niebare kwe Jesuye.

⁶¹ Akwa Jesukwe nin ñäkäbare käre, namani kwekbe jirekäbe. Abtä ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien käkwe niebreta bobukäre Jesuye:

¿Ma abko Ni Dianinkä Ngöböökwe ara ya amne ma abko Ngöbö Kri Odei ara ya? niebare kwe Jesuye.

⁶² Jesukwe niebare mda ie:

Jän. Ti abko niara ara amne kä bari ütiäte kri Ngöbö Di Kri Jändräñ Jökrä Nuenkrä ye küde ruenkri munkwe Ni Kä Nebtä Ngobo tuadi täkänintbe. Erere arato, jatadita mütabti käinta sete angwane munkwe tuadi, niebare Jesukwe.

63 Angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien ye moto namani romon, käkwe dän ngianinkä seeen jabtä romone, käkwe niebare krörö:

¿Tä ñäke kore, se abko ni mda mda käkwe niara kitadre ngise amne batibe ngite, nikwe niedre ya? **64** Ñakare, ñobtä ñan angwane niarakwe ñäri tare Ngöbö rüere, ye nunkwe kukwe nurira ñan ñan, aise te munkwe töbikadi ño mda kräke, niebare kwe.

Ni jökrä käkwe niebare:

Niara ngite, aise te müre ketadre, namanintre niere gware jökrä.

65 Ye ngwane ni ruäre namani käli kite Jesubtä. Ni ruäre abko namani dän kukwän mäke Jesu okwäbti, bti namani mete, namani mete, bti namani niere ie:

Ma Ngöbö Odei mata niere, aise te nirekwe ma miti, niere metre nunye, namani niere ie.

Angwane guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiatikä abko namani Jesu mete arato.

Pedro käkwe Jesu rükaninte

(Mateo 26.69-75; Lucas 22.54-62; Juan 18.15-18.25-29)

66 Jesu nämane gwi Sanedrin ngwärekri angwane, Pedro abko nämane ju bäre ngüsrtä temen angwane, ni merire iti sribikä ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkienkwe abko jatani angwane, **67** Pedro nämane täkänintbe ñukwätä ñukwä träse, btä meri ye okwä namani, mikani ñäräre kuin kwe, bti niebare kwe ie:

Jesu Nazarebo se ben ma nämane dikekä siba arato, niebare kwe ie.

68 Angwane Pedrokwe ja rükaninte, käkwe niebare mda ie:

Ni kädianta makwe, ye gare ñakare jire chi tie, aisete mata blite drebtä, ye ñan nebe nüke gare tie, niebare kwe.

Bti naninkrö, nikani jukwebtä angwane, btäräbe antlankwe ngwänänbare.

69 Bä raire erere, meri sribikä ye arabe jataninta angwane, okwä namaninta Pedrobtä bobukäre angwane, namani niere ni mda mdaye:

Ni noko reketaka Jesube arato se, namani niere.

70 Akwa Pedrokwe ja rükaninteta.

Bti bä raire erere angwane, nitre nämane yete kä namani niere Pedroye:

Ma Galileabo, ñobtä ñan angwane ma blite niaratre kwrere, bä amarebti rä jire mata nekete ñakare Jesube, ma nibi niere yere, namanintre niere ie.

71 Angwane Pedrokwe ja kukwei bianinta amne niarakwe ñan kukwe niedre metre ne ngwane, Ngöbökwe ngürün mikadre btä namani niere, käkwe niebare mda:

Ni kädekata Jesu munkwe, ni ye abko gare ñakare jire chi tie, niebareta kwe.

72 Ye btäräbe antlankwe ngwänänbare bobukäre angwane, Jesukwe kukwe niebare krörö Pedroye abko nükaninta töre ie: antlan ngämi ngwâne bobu, känenkri makwe ti rükandite bämä jire, niebare Jesukwe ie, ye nükaninta töre ie angwane, niara moto nötaninte, käkwe ja müaibare kri.

15

*Jesu jänikani ngite Pilato ngwärekri
 (Mateo 27.1-2,11-14; Lucas 23.1-5; Juan 18.28-38)*

¹ Kä nükani ngwen dekä angwane, nitre sribikä Sanedrinbe amne nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre, nitre unbre ji dokwäte btä Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre kákwe ja ükaninkrö ketetibe jökrä mda, kákwe Jesu mäkätemnabare, bti jänikani ngite Pilato ngwärekri kwetre. ² Angwane Pilatokwe niebare ie:

¿Ma abko jrei nitre israelitakwe bkänä ya? niebare kwe Jesuye.

Jesukwe niebare mda Pilatoye:

Jän. Era metre ti ara, niebare kwe ie.

³ Angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre namani kukwe niere bätäkä ng-warbe Jesu rüere kitakrä ngise. ⁴ Abtä Pilatokwe niebareta Jesuye:

Kukwe keta kabre, btä ma ngite nie nibi ma rüere. ¿Se ñobtä abko ma nibi kwekbe dikaro yere? niebareta Pilatokwe Jesuye.

⁵ Akwa Jesu namani kwekbe janknu, nin ñäkäbare jire chi kwe Pilato käre. Jesu ñan tö namani rabai tikaninte namani tuen Pilatoye, aisete Pilato ñan töi namani krütare mda Jesubtä.

*Jesu kitani ngite müre ketadre
 (Mateo 27.15-31; Lucas 23.13-25; Juan 18.38-19.16)*

⁶ Kä kwatirekwatire bieta Pascua näire ni ngite ngätäite nire tikadrete Pilatokwe, kärä nämane ie abko erere nämane tikete ⁷ abko erere ye näire

ni kädian nämane Barrabás abko nämane ngite ni mda mdabe. Ni ye abko nämane ja rüere gobran romanobobe angwane, ni müre ketani kwe abtä nämane ngite. ⁸ Ye ngwane ni nükani kwati niere Pilatoye:

Käre mata ni ngite tikete iti kä kwatirekwatire. Ye kwrere makwe ni ngite tikadrete iti abko nun nibi ribere mae, niebare kwetre ie.

⁹ Pilatokwe niebare mda ietre:

¿Jrei nitre israelitakwe ye tikadrete tikwe abko ie mun tö nibi ya? niebare kwe ietre.

¹⁰ Pilato abko käkwe niebare kore, ñobtä ñan angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre namani mokrere Jesube, abtä kitani ngite kwetre abko ganina Pilatokwe btätre, aisetē niebare kore kwe. ¹¹ Akwa ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre namani ni jökrä töi den jakri abko käkwe Barrabás tikatemna abkokäre. ¹² Akwa Pilato tö namani Jesu tikaite, käkwe niebare mda ietre:

¿Jrei nitre israelitakwe nieta munkwe, sebtä abko tikwe dre nuendre, ie mun tö nibi amarebti yere? niebare kwe ietre.

¹³ Jötrö ngwarbe ni jökrä namani ngrente, kä namani niere Pilatoye:

¡Müre kete krusobtä! namanintre niere gware jökrä.

¹⁴ Abtä Pilatokwe niebareta mda ietre:

¿Drebtä ni nekwe ja mikani ngite amarebti, mun nibi müre ketamna krusobtä tie yere? niebare Pilatokwe ietre.

Yebtä namani ngrente bäri jume mda, kä namani niere:

¡Müre kete krusobtä, müre kete krusobtä! namaintre niere Pilatoye.

¹⁵ Akwa Pilato tö namani ni jökrä moto mikai nuäre, aisetet Barrabás tikaninte kwe, akwa Jesu abko kwata metamna köbti kwe amne biani kwe rükä romanoboye müre ketadre krusobtä.

¹⁶ Nitre rükä nikani Jesu ngwena mda ju gobrankwe ye känti. (Kä ye abko kädian nämane pretorio). Angwane nitre rükä kákwe ja ükaninkrö jökrä ketetibe Jesu mikakäre yakrä jae, ¹⁷ kákwe dän bä tain kita nämane jabtä jreikwe, ye kwrere kitani Jesubtä, bti jrei kri kákwe korona kitadre ja dokwäbti, ye kwrere kri tukwä krübäte sribebare koronare kwetre, bti mikani Jesu dokwäbti kwtre. ¹⁸ Yebti namaintre Jesu mike yakrä jae, kä namani niere:

¡Ma jrei nitre israelitakwe, nunta ma mike ütiäte kri mtare! namani niere kore Jesuye.

¹⁹ Bti nikanintre Jesu mete dokwätä ta krito-bti, nikani käli kite Jesubtä, bti nierare namaintre nebe ngukudokwäbti temen Jesu ngwärekri.

²⁰ Jesu mikani yakrä kore kwetre jae, bti dän bä tain drüne ye tikaninteta Jesubtä kwetre, bti dän Jesukwe ara kitaninta btä kwetre. Yebti nikanintre Jesu ngwena müre ketadre krusobtä.

Jesu metani krusobtä

(Mateo 27.32-44; Lucas 23.26-43; Juan 19.17-27)

²¹ Jesu jänikani kwetre angwane, ni iti kädian nämane Simón abko Alejandro btä Rufo rün Cirenebo nämane Jerusalén bäre, jataninante, nükani ngätäi bentre angwane, kruso btä Jesu müre ketadre abko nitre rükä romanobo kákwe Simón mikani ngwena Jesukrä. ²² Bti nikanintre

nebe käkä Gólgota känti. Kä Gólgota ye abko “Ni dokwä kroko käi” nieta abko känti nikanintre nebe Jesube. ²³ Angwane krikä kwaka kädianta mirra mritani uba döibe mni mni biani ñadre kwetre Jesuye, akwa Jesukwe ñan kani ngäbtä. ²⁴ Ye btäräbe nitre rükä romanobo käkwe Jesu metani krusobtä, bti tö namanintre dän Jesukwe ñäkäitbe jabti, käkwe ja gani dän yebtä.

²⁵ Ñänä okwä krä ökän näre dekä angwane, Jesu metani krusobtä nitre rükäkwe. ²⁶ Angwane “NI NE ABKO JREI NITRE ISRAELITAKWE,” tikani kore kri kukwänbtä metani Jesu dokwä känti käin krusobtä. Ye abko ñobtä Jesu nämane ja ngie nuen krusobtä gadre abkokäre. ²⁷ Jesu metani krusobtä angwane, nitre gokä metani nibu krusobtä käin arato niarabe gware. Iti mikani niara küde ruenkri amne iti mikani niara küde ngeberekri. ²⁸ [Ne abko nämane tikani krörö kira Ngöbö Kukweibtä,

Ni kämekäme ngätäite niarakwe ja ngie nuadi siba, nämane tikani abko erere namani bare kore.]*

²⁹ Angwane nire nire namani kite dikekä Jesu bäre, kä namani dokwä ngrüketbe ñäkäre kwärä Jesuye, Jesu mikakäre ngwarbe jae, kä namanintre niere ie:

jJan jan! Ju blitakrä Ngöböbe se makwe juandi ngwarbe abti köbömäkäre makwe mikadreta täte jökrä, makwe niebare, ³⁰ aisetet ja denkä au mento krusobtä yete, bti ma jatata timon, namanintre niere Jesuye.

* **15:28** Versículo 28 abko ñan tä tikani manuscrito bari kuinkuin btä.

31 Ye erere arato, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre btä Kukwe Biani Ngöböökwe Moiséye dirikätre namani Jesu mike yakrä jae, aisetet namanintre niere kwrere arato jae kwäríkwäri Jesubtä:

Ni mda mda dianintari kwe, ¿se ñobtä abko ñan nebe ja dentari au se? **32** ¡Ni se Ni Dianinkä Ngöböökwe mikadre jrei nitre israelitakwe nieta kwe jabtä, aisetet ja diandrekä au krusobtä mento kwe sete angwane, nunkwe mikadi ütiäte jae! namanintre niere kore jae kwäríkwäri.

Ye kwrere arato, ni nämane nibu ja tare nike krusobtä käin Jesube gware, ye namani Jesu mike yakrä jae siba.

Jesu krütani

(*Mateo 27.45-56; Lucas 23.44-49; Juan 19.28-30*)

33 Bti ñänä nükani ruäre käin angwane, kä ngidianinte mda. Kä namani iko jökrä temen. Kä namani iko nebebe ñänä okwä krämä dere. **34** Ñänä okwä krämä nükani, ye btäräbe Jesukwe ngratabare kri ja dibti krörö: Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? niebare kwe. (Ne abko: Ngöbö tikwe, Ngöbö tikwe, ¿ñobtä makwe kä mirikä tibtä jakän amarebti yere? nieta.) Abko mden niebare Jesukwe.

35 Jesukwe ñäkäbare kore, ye abko nitre ruäre nämane yete käkwe kukwe nuani angwane, namanintre niere:

¿Ñan tä ni Ngöbö kukwei niekä kira kädian nämane Elías kärere jabtä, ja die mikakäre ya? namanintre niere kore.

Niebare kore kwe, ñobtä ñan angwane Jesukwe “Eloi” niebare angwane, namani ruen “Elías” kwrere ietre aisetet.

36 Ye btäräbe, ni nämane yete, ngätäite ni nikani betekä iti, käkwe jändräñ dän kukwän kwrere kä dianta esponja abko mritaninkä uba ñöi dimente, bti mäkäninte kwe nörä kräbtä, jatani ben, biani kwe ñadre tomnane Jesuye. Bti ni ye käkwe niebare:

Tuemetre yete. Elías rükadi den timon krusobtä yete ni okwäbti ya, ari ngibiaretari, niebare kwe.

37 Akwa Jesu abko kákwe ngratebare bări kri ja dibti mda, btäräbe krütani. **38** Jesu krütani, ye btäräbe dän ngutu ngetbo, bti ju blitakrä Ngöböbe nämane ñäkänintbe abko nianinkä kumu käin nükebe temen. **39** Jesukwe ngratebare, bti krütani ño nitre rükä dänkien romanobo okwäbti. Abtä niebare mda kwe:

Ni ne abko Ngöbö Odei era metre bkänä, niebare kwe.

⁴⁰ Ye ngwane, ni merire merire nämane ruäre, namani bää mente temen se kwrere okwä Je-subtä siba. Nitre merire nämane, ye ngätäite María Magdalabo nämane, btä José btä Santiago bäri bati meye María nämane, arato Salomé nämane. ⁴¹ Meri ye abko, Jesu nämane nüne Galilea angwane nämane nekete ben angwane, nämane niara die mike. Ye ngwane meri mda mda nämane kwati siba abko nämane nekete Jesube, aisetekwani gware Jesube nebe Jerusalén. Meri ye abko nämane siba okwä Jesubtä.

Jesu doboi mikani

(Mateo 27.57-61; Lucas 23.50-56; Juan 19.38-42)

⁴² Ye ngwane abko, köbö jadükakrä känenkri, ni
jökrä nämane sribi nuene biare jakrä jadüka mäträ,
aisete kä jatani dere angwane, ⁴³ José Arimateabo

abko ie ja nükani töre, nikani Pilato känti, käkwe Jesu ngwäkä käräbare ie. José Arimateabo abko ni ütiäte kri sribikä siba Sanedrinbe. Ni ye abko, Ngöbö rükadre gobrane ni kwe ngätäite diribare Jesukwe nämane ngibiare kisere arato, aisetekani Jesu ngwäkä kärere Pilatoye. ⁴⁴ Josékwe Jesu ngwäkä käräbare Pilatoye angwane, Pilatokwe ja ngwiani nikenkä, ñobtä ñan angwane Jesu krütani jötrö krübäte, käkwe ni rükä romanobo dänkien käräbare iti, bti Jesu krütanina bkänä abko ngwianintari kwe ie. ⁴⁵ Nitre rükä dänkien käkwe Jesu krütanina bkänä niebare Pilatoye angwane, batibe Pilatokwe Jesu ngwäkä biamna Joséye. ⁴⁶ José käkwe dän bäri ütiäte kädianta lino kökani, bti Jesu ngwäkä krusobtä käin diani timon, mrianinte kwe dänte, bti kä muanina biare jäkwatate ni doboi mikakrä, te Jesu doboi mikani kwe, bti jä kri münaninkä kwe abko mikani kä mkä juere kwe Jesu doboibti. ⁴⁷ Angwane María Magdalabo btä María, José meye, nikani siba, okwäbti Jesu doboi mikani.

16

Jesu nükaninta nire

(Mateo 28.1-10; Lucas 24.1-12; Juan 20.1-10)

¹ Yebti köbö jadükakrä nikana ta angwane, María Magdalabo, María Santiago meye, btä Salomé käkwe jändräñ rä mane kökani mda mikadre Jesu ngwäkä ngrabare. ² Abti ñänä jatani gökökä krire käin bämänte dekä angwane, nükanintre mda Jesu doboibti jändräñ rä mane mikakäre ngrabare. ³ Nikana nebe ja ken dobobti angwane, nikani niere jae kwärikwäri:

„Jä kri dikaro mikani dobohti ye, nirekwe mikadikä mento nie amarebti yere? namani niere kore jae ji ngrabare.

⁴ Namanina känti angwane, nikrabare kwetre angwane, jä kri abko ñakare täte kä mkäbti amne kä mkäbe tökare se kwrere, btä okwä namanintre. ⁵ Bti nikanintre nikrenkä nguse kä mkäte angwane, ni bati btä dän nga ngwen bürere abko angele aibe nämane täkänintbe niaratre küde ruenkri, btä okwä namani angwane nekwetaninkä ni yebtä. ⁶ Akwa angelekwe niebare nitre merire yeye:

Mun ñan rekwetaka tibta. Jesu Nazarebo müre ketani krusobtä, doboi mikani nete abko munta näin tuenta känti, ye gare kuin tie, akwa Jesu ye nürate nire, aisetē ñakare nete amne kä mkäbe nebe tökare niara täbti, mun jakwe tuen.

⁷ Mun rikata, käkwe nie krörö nitre ja tötitikaka Jesube yeye btä Pedroye: Jesu nürate nire, bike nikken Galilea ja ükakrökäreta ketetibe munbe, känti munkwe ja tuadita ben, niebare kwe munye ye kwrere, munkwe nie kore ietre, niebare angelekwe nitre merire yeye.

⁸ Yebti nitre merire nimä ye nikaninta angwane, nikani betekä ngitieta dobohti mentokwäre, ñobtä ñan angwane nekwetaninkä krübäte. Moto namani bete tükü tükü. Mden kisete namanintre grükekä jökrä ngrabare angwane, kä jürä namani krübäte dikaro btätre, aisetē kukwe nakaninkä ño ño nin niebare jire chi kwetre ni mda mdaye abko kukwe nakaninkä kore Jesubtä. Ne abko kore.

Jesukwe ja mikaninta tuadre María Magdalaboye

9 Bämänte dekä, Jesu nükaninta nire angwane, María Magdalabo, btä üai käme nämane krä kükü juanintari Jesukwe, ye ara jire, ie ja mikani tuare käne Jesukwe. **10** Yebti nitre ja töitikaka Jesube nämane diäne müen abko, ie Jesu nükaninta nire, María jananbare niere. **11** Jesu nükaninta nire jakwe tuani niebare Maríakwe, akwa María nämane blite ngwarbe namanintre nütüre btä, aisetet ñan kukwei mikani era kwetre.

Nitre nibu ja töitikaka Jesube, ie Jesukwe ja mikantia tuadre

12 Abti ni nibu ja töitikaka Jesube nikani juta Jerusalén bäre mento angwane, batibe Jesukwe ja bär kwitani jene, käkwe ja mikani tuare ietre ji ngrabare, **13** bti nikani mda, käkwe niebare nitre ja töitikaka Jesube mda mda yeye, akwa ñan kukwe mikani era kwetre arato.

Jesukwe sribi biani nitre ja töitikaka benye

14 Abti nitre ja töitikaka Jesube ni jätabti iti nämane mröre angwane, batibe Jesu nükani ja mike tuare ietre. Akwa Jesu nükaninta nire, ye ni tuakatuaka käkwe niebare nitre ja töitikaka ben yeye abko ñan kukwei kani ngäbti jire chi kwetre, yebtä Jesukwe ñäkäbare ietre.

15 Bti Jesukwe niebare mda ietre:

Kukwe kuin tibtä, ye mun rika mike gare kä ketareketare temen. **16** Munkwe kukwe ye mikadi gare, ye nire nire käkwe kadi ngäbti angwane, ja ngökadi ñöte kwe ti käbti, ni ye abko Ngöbökwe dianditari, akwa nire nire käkwe ñan kukwe ye kadre ngäbti abko ñan diandretari kwe, akwa Ngöbökwe mikadi ja tare nike kri.

17 Angwane, nitre tödekaka tibti abko käkwe jäandrän nuendi krörö ti diebti: Üai käme juanditari mento nibtä kwe, ni kukwei jenena gare ñakare ietre abko bti blitadi kwe Ngöbö Üai köböire. **18** Nane tbi krübäte diandre kisete kwe, arato nane kräkä krübäte ni kämikakrä ñadre kwe, akwa ñan jraindre kisete. Mräkäre abko, ni bren bren bti kise mikadi kwe abko rabadita kuinta ti diebti. Ye abko, nitre tödekaka tibti, ie kukwe rabadi bare kore. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja tötitikaka benye.

Jesu nikaninta kä käinbtí

19 Ni Dänkien Jesu käkwe blitabare ünän kore nitre ja tötitikaka benbe, bti Ngöböökwe kaninkä käin, nikani ben kä käinbtí, känti mikani täkäninte kwe ja küde ruenkri. Ye kwrere mikani bäri ütiäte kwe jae. **20** Abti nitre ja tötitikaka Jesube abko nikani mda kä ketareketare te. Kukwe kuin quenbare Jesukwe abko nikanintre mike gare ni jökräye. Angwane jäandrän ñan rabadre bare ja di jenbti abko namani nebe bare ietre Jesu diebti, niaratre kukwei rabadre era ni mda mdakrä, abkokäre ni Dänkien Jesu namani die mike kore abko kukwe nakaninkä kore Jesubtä. Ne ngörä.*

* **16:20** Versículo 9-20 abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuin btä.

Kukwe kuin ngöökwe

New Testament in Ngäbere (PM:gym:Ngäbere)

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ngäbere

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ngäbere [gym], Panama

Copyright Information

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Ngäbere

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

cxi

2014-04-30

**PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022**

dc5ef235-14f7-5b3f-997a-59dae7b091fe